LANDINARNAS TRÆNINGSTIPS

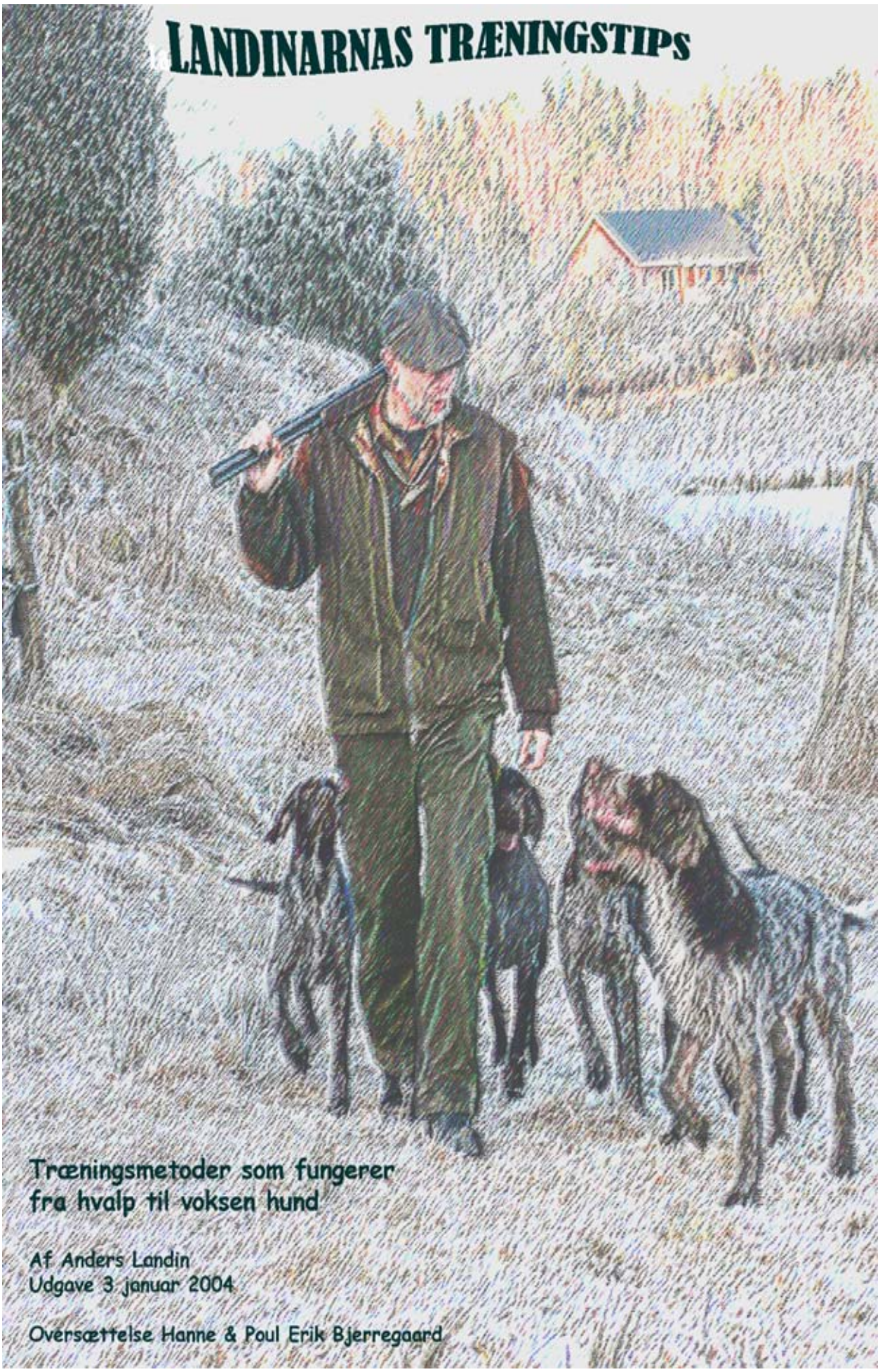

Træningsmetoder som fungerer
fra hvalp til voksen hund

Af Anders Landin
Udgave 3 januar 2004

Oversættelse Hanne & Poul Erik Bjerregaard

Forord

Gennem tiden har der, med mere eller mindre held været skrevet en del litteratur om hundedressur. Anders Landins træningstips og metoder er bygget op gennem 40 års arbejde med hundedressur af forskellige racer. Den ruhårede hønsehund er dog den hunderace han som jagthund har valgt. Han bygger sin træning op omkring konsekvens og lederskab lige fra hunden er ganske lille, mens den er unghund og når den er voksen.

I bogen gør han meget ud af, at beskrive hvordan man som hundefører skal reagere over for sin hund i forskellige situationer. Det er i bogen beskrevet meget klart, at man ikke bør tage det næste skridt før hunden er klar til det - skulle det alligevel ske, må man gå tilbage og starte på et tidligere stadie. Inden for hundedressur kan man, lige som inden for alt andet, stirre sig blind på de fejl man gør, men i denne bog kan man, på mange måder hente hjælp til, at komme videre eller måske lave om på det, man tidligere, efter god overbevisning alligevel har gjort forkert. Bogen besvarer også en del spørgsmål om, hvordan man retter de fejl, man som mere eller mindre uerfaren hunderfører måske allerede har lavet.

Alle facetterne i træningen af en stående jagthund er behandlet med stor seriøsitet. De er hentet, både fra hans egne erfaringer og dels fra de hundeførere han har haft på dressurkurser med deres hunde. Hundene har været af vidt forskellige racer og aldre. Når man læser bogen, kan man samtidig i fred og ro derhjemme, tænke over det han skriver, måske er der lidt guldkorn, som både du og din hund kan have glæde af. Siden kan man bruge bogen som håndbog og opslagsværk.

Anders Landin har gennem sine mange år som jæger oplevet hvilken glæde det er, at have en velfungerende jagthund. Han har gennemgået mange forskellige uddannelser inden for forskellige brugshundegrene. Han har skrevet artikler om brugshunde. Han har deltaget i konkurrencer med mange forskellige racer. Det skal selvfølgelig bemærkes, at noget af det der er beskrevet i bogen, omhandler forhold der er eller var tilladt i Sverige.

Bogen får man selvfølgelig størst udbytte af, hvis man samtidig med, at man læser den, arbejder med stoffet og derved får oplevelsen af, hvordan man får den optimale glæde sammen med sin fremtidige jagtkammerat.

Ved samværet med Anders Landin får man hurtigt fornemmelsen af, at han er fører med meget stor omsorg og kærlighed for sine hunde. Og at han meget gerne deler ud af det, han har lært og erfaret som hundedressør. Det har for os været en stor glæde at oversætte denne bog, og at få alle de mange facetter oversat til det danske sprog. Vi håber, og tror at mange jægere og hundeførere vil få stor glæde af dette.

Hanne & Poul Erik Bjerregaard

Indhold

Forord 2
Om indholdet i træningstipsene. 4
Mulige træningsmetoder 5
Lederskab og forbud 6
Remtræning 8
Frihed 10
Indkald 10
Vi lærer hunden at sidde 15
Bliv der 16
Lineføring 17
Dæk 18
Bliv er en suveræn kommando 21
Apportering 27
Ræv og Grævling 32
Apportsøg 32
Dirigering 34
Træning af mark og fuglearbejde 39
Søg og reviering 39
Stand og avance 44
Tyvrejsning 45
Sekundering 45
Træg avance 46
Knaldapportering 50
Rapportering 51
Slæb 52
Vandarbejde 54
Rådyrrenhed 56
El halsbånd 57
Schweiss 59
Bringselrapportering 61
Fra hvalp til voksen 63
Træningsfugle 72
Mentalitet 76
Hunde der piber og hyler 80
Rømmere 81
Kontaktproblem 83
Forvandle din ruhår til en spaniel 83
Tænk på at skifte kommando 84

Om indholdet i træningstipsene.

Hvad de forskellige afsnit handler om er blandt andet træning af den grundlæggende lydighed som kræves for at gøre samværet med hunden let og behagelig, og for at hunden skal blive en dejlig kammerat. Du finder en hel del om apportering, og sportræning som foruden at være til nytte, også giver hundene en god mental stimulans. Nogle afsnit retter sig mest til dem som arbejder med jagthunde, mest de stående fuglehunde.

Hensigten med træningstipset er, at give konkrete og praktiske råd om, hvordan du kan træne din hund, og på rimelig tid, nå et godt resultat. Jeg undgår dybdegående teorier om etologi og ulveflokkens opførsel (etologi er jeg desværre dårlig til, og ulve har jeg aldrig arbejdet med) - men du får helt enkelt at vide, hvad du skal gøre, hvordan du skal gøre og hvornår det skal gøres. Jeg forsøger også at tydeliggøre værdien i, at variere træningsmetoder i forhold til det individ, du arbejder med. Den her kundskab rækker ofte langt, i hvert fald har det været godt, både for mig og mine hunde.

For dig som har eller venter på din første hvalp tilråder jeg at læse afsnittet ”fra hvalp til voksen” først. Her finder du lidt tips om hvordan jeg selv arbejder med mine hvalpe og unghunde og ved hvilken alder jeg begynder at træne de forskellige momenter.

Træningsmetoderne som beskrives er ikke på nogen måde nye eller revolutionerende. Men gennem årene har jeg, med små forandringer, anvendt disse ved træning og konkurrence med såvel brugshunde som fårehunde og jagthunde. Mange års erfaringer ved dressurkurser på forskellige niveauer har vist at denne måde at træne på giver et udmærket resultat. At der i skrivende stund på gulvet rundt om mig ligger fem ruhårede hønsehunde, samtlige jagtchampions, fire af dem med førstepræmie på fuldbrugsprøve, en af dem rigsprøvevinder i elitklasse og en af dem vinder af rigsprøvens unghundeklasse, synes jeg viser at min måde at træne på fungerer for en stående fuglehund.

Selvfølgelig kan den samme træningsmetode ikke passe til alle hunde og heller ikke til alle hundeførere. Tænk lidt selv og brug de ting som du tror passer til din hund og dig selv. Tænk også på hvad du skal bruge din hund til, og hvad der er væsentlig for dig, at lige din hund skal være dygtig til. Glem heller ikke, at ikke alle hunde er født til at blive førstevindere på udstillinger og prøver. De kan være præcis lige så ”gode” og rare kammerater alligevel

Om mig selv

Gennem mere end 35 års arbejde med hunde og dressur har jeg forsøgt med og prøvet en del. Artikler i Svensk Brugshundeklub til lærere i hundetjeneste, artikler til fårehundeinstruktører i Svensk

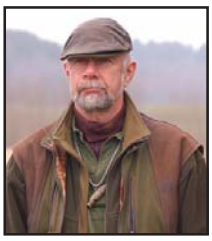

Fårehundeklub, specialkurser på hundeskolen for jagthundeinstruktører. Fra midten af tresserne har jeg trænet og konkurreret med brugshunde (spor, søg og tjenestehunde), fårehunde og jagthunde. Gennem min tid på Hærens hundeskole uddannedes jeg på minehunde og overvågningshunde. Mine egne hunde gennem årene har været Schæfer, bordercollie, gravhund, basset, beagle og støvere. Foråret 89 anskaffede jeg min første ruhår, siden da har jeg brugt den største del af min fritid på træning, jagt og jagtprøver med denne uimodståelige dejlige og anvendelige race.

Gennem årene har jeg foruden hundeejeruddannelse og dressurkurser påtaget mig træning af hunde til forskellige anvendelsesområder. På trods af alle årene med ”hundejob” må jeg erkende at jeg ikke kan regne mig selv til den lille eksklusive skare af dressører som ved alt og aldrig mislykkes. Heller ikke dem som ved alt om hvordan hunde tænker. Men på den anden side – måske er det her med, at man aldrig bliver udlært, det som gør det så forbistret sjovt at fortsætte med?

Når jeg har nogle nye dressurtips vil jeg selvfølgelig udgive mine opdaterede omtalte tips. Information om dette finder du som sædvanlig på vores hjemmeside www.landins-hund-katt.se. For den danske oversættelse, www.nyramskov.dk.

Som læser er du selvfølgelig velkommen med spørgsmål eller kommentarer. Gerne forslag om, hvad du gerne ville læse mere om i tipsene.

God fornøjelse

Anders Landin

Mangfoldiggørelse af indholdet i denne dokumentation, helt eller delvist, er underlagt loven om ophavsretten af den 30. december 1960 om forbud uden tilladelse af forfatteren.

Et stærkt lederskab og uvilkårligt lydighed er nødvendigt.
Men der er en væsentlig forskel på autoritet og brutalitet!

Mulige træningsmetoder

Har du gået på nogle kurser eller læst nogle bøger om dressur, vil du erfare, at der findes næsten lige så mange metoder til indlæring, som der findes instruktører og "hundeskribenter".

Ser vi lidt nærmere på de mulige metoder og tager alle de små detaljer væk som adskiller dem, så har vi i princippet to metoder tilbage. Dels indlæring ved motivation og belønning med godbidder, ros og eller formålsbelønning er hovedbestanddelene. Dels indlæring som bygger på lederskab og ufravigelige krav.

Igennem de senere år er det i visse kredse blevet almindeligt at stille krav til hundene. Alt skal læres ind med godbidder, eller på en eller anden måde, lokke hunden til at udføre det man kræver. Det vil være forkert hvis jeg påstår at det ikke fungerer. Jeg har set nogle få hunde der med et godt resultat udelukkende er trænet på denne måde. Men jeg har set utrolig mange flere, som er helt umulige fordi de er vokset op uden et fungerende lederskab. Eller uden at man har stillet nogle krav til dem. Det er en stadig større skare af hundeejere som efter at have gået på kursus hvor godbidder og ros har været enerådende, kommer til mig og søger hjælp til at få styr på hundene. Og jeg har endnu ikke set en hanhund vælge en kødbolle som mor eller far lokker med, frem for en løbsk tæve på det andet fortov. Haren som springer op lige for næsen af jagthunden er, mærkelig nok også mere fristende for hunden end kødbollen.

Selvfølgelig skal motivation og en masse ros anvendes under træningen, ikke mindst når vi begynder med den lille hvalp. Godbidder under træningen er også noget jeg selv anvender under træningen. Altid når jeg træner med hvalpe og unghunde, nu og da også til de ældre hunde. Men dette udelukker ikke, at jeg så snart hunden ved hvad jeg forlanger ved mine kommandoer, begynder at stille krav og uvilkårligt med øjeblikkelig gennemførelse.

Formålsbelønning som jeg nævnte indledningsvis, er der mange der arbejder med, ikke mindst blandt "brugshundefolkene". For dig som har en hund med kamplyst og hvis du kan se muligheder for at oparbejde en virkelig interesse for en bideslange eller gummibold, kan dette helt klart være værd at prøve. Der findes mange eksempler på, at denne metode har givet suveræne resultater til brug, lydighed og agility. Selv har jeg for lidt erfaring med metoden til at gå ind i detaljer om hvordan træningen skal tilrettelægges.

At kunne skabe fortrolighed og tillid er nøglen til fremgang i dressuren

Lederskab og forbud

Forbud lyder altid kedeligt at høre om. Desværre er det noget af det, vi må lære vore hunde. En fungerende forbudskommando, er et af de væsentligste mål med vore kurser. Faktum er, at hvis hundene har lært uvilkårligt at adlyde kommandoen - *"Nej"!* Havde de formodentligt ikke behøvet at gå på kursus.

Demokrati

Hvor gerne vi end vil, så kan vi ikke anvende demokratiske spilleregler i omgangen med hunden. Hunden er et flokdyr – og med et flokdyrs behov for en stærk leder. Hverken vi eller hundene er tjent med, at vi forsøger at gøre dem til mennesker.

Hvordan siger hunde nej

Et godt eksempel fik vi på et hvalpekursus for nogle år siden. Vores gamle bordercollitæve lå lidt for sig selv i et frikvarter. Hvalpene sprang rundt og legede. En lille udfordrende hvalp nærmede sig tæven, som ville være i fred. Hun knurrede – sagde altså nej – stop der. Hvalpen som endnu ikke havde lært hvad et nej betød, fortsatte frem mod tæven. Selvfølgelig accepterede tæven ikke dette, uden at "slå til" hun gav hvalpen et nap som derefter klagende og med halen mellem benene løb derfra meget hurtigt. Lidt senere forsøgte den lille tumling atter at stifte bekendtskab med tæven. Tæven ville stadig være i fred og lod atter engang sit "Nej" høre. Hvalpen havde efter en eneste "irettesættelse" lært sin lektie og blev umiddelbar på behørig afstand. Med stor tydelighed, slukøret og med slap hale, viste hvalpen hvor lille og sød han var.

Ved madskålen

Modsat hvalpeopfostringen har vi også set flere gange når vi serverer maden for vore egne hunde. De i familien nyankomne hvalpe og unghunde lærer sig ganske hurtigt, og på samme måde som jeg beskrev ovenfor, ikke at gå frem til de ældre hundes madskåle. På trods af denne hårde måde, at få lært hvad der gælder i flokken, går vore hunde ikke rundt og er bange for hinanden, hvis nogen skulle tro dette. Tværtimod – hundene søger hinandens selskab, sover sammen og leger iblandt.

Vores helt bestemteste "NEJ"

Vores nej skal være når situationen kræver det, være præcis lige så effektivt som moderens opdragelse, og fremkalde præcis samme reaktion hos hunden. Derimod skal vi ikke gå ligeså hurtigt frem som hundene selv gør.

En nej kommando skal straks afbryde en forbudt handling!

Med "normalhunden" hvis det nu findes, vil dette sikkert gå aldeles udmærket, forudsat at vi ved præcis hvad vi skal gøre, og gør alting rigtigt og i det præcis rigtige øjeblik. Hunde er som tidligere fortalt forskellige, både som individer og som race. Du forstår sikkert selv, at der ikke skal tages lige så hårdt fat på en blød og forsagt hund som på en robust og hård hund. Men i langt de fleste tilfælde er indlæringsprincipperne stort set de samme.

Det rigtige tidspunkt

for anvendelse af en forbudskommando behøver vi ikke, at lede efter. Et almindeligt tilfælde til at prøve, kan eksempelvis være, når hunden er på vej til at hoppe op i den bedste sofa, eller måske forsøger at tage brødet ud af hånden på os når vi sidder med det. Vi skal undgå at forsøge at indlære forbudskommandoer i stresssituationer, som eksempelvis når hunden skaber sig tosset og vil kaste sig over naboens kat. Så rundt omkring kan vi indlære forbudskommandoen. Egentlig behøver vi ingen speciel situation. Det væsentlige er at lære hunden at der er en væsentlig forskel på hvordan du er, når du er bestemt og når du er venlig.

Hunde hører godt

Forbudskommandoen skal helst komme præcis når hunden begynder den forbudte handling. Du behøver ikke at skrige – hunde hører adskillige gange bedre end du selv gør. Vent med at skrige til det virkelig behøves som en ekstra forstærkning. Giv kommando med lav, men bestemt røst. Sker der intet så lad være med at gentage kommandoen! Gør i stedet som hunde gør! Afbryd den ej ønskede handling umiddelbart, med eksempelvis et greb over nakken på hunden. Første gang relativt blød, hvad der er blød for din hund bør du selv bedst vide. Forsætter hunden med det som du forbød, gentager du kommandoen direkte efterfulgt

af en nu betydeligere bestemt irettesættelse. Den irettesættelse du her gør er og skal være en forstærkning af din status og autoritet som flokleder. Ligger ynglingen nu og ser glad ud, med logrende hale, stadig tyggende på måtten eller måske rent ud sagt på dig, er dette et tegn på, at du ikke har været tilstrækkelig meget flokleder. Nu er det på høje tid at fortælle hvem der bestemmer! Gentag kommandoen, måske noget bestemtere, stadig uden at forfalde til skrigeri, og giv nu en irettesættelse så du får signalet – se hvor lille og sød jeg er. Det vil sige, en noget slukket udtryk med en slukket hale. Hvordan du giver irettesættelsen spiller ikke så stor en rolle. Det er resultatet der tæller.

Det gælder altså om at du hele tiden beholder det rolige jeg, og er opmærksom på de signaler hunden giver dig! Når hunden afbryder den forbudte handling, skal den hurtigt blive klar over at den har gjort det rigtige, ved at få ROS. Hvordan du skal give ros beror lidt på hvilken type hund (individ) du har. Nogle gange fungerer det bedst med en mådeholdende og måske endda en lidt barsk afventende ros. Nogle hunde reagerer bedst på en livlig ros, hvor du med hele kroppen viser, hvor tilfreds du er.

Hvis det ikke fungerer

Som jeg har sagt tidligere, fungerer ikke alle hunde ens og regelbunden. Men faktum er også, at hvis det ikke fungerer, beror det oftest ikke på hunden, men på dig selv. Din konsekvens, eller måske rigtigere sagt *din mangel på konsekvens*, og at du måske ikke har kunnet få dig selv til at tage så hårdt i, som det måske var nødvendigt for at få de rette signaler fra hunden., Et greb i nakken er måske for din hund helt utilstrækkeligt. Spekuler lidt på hvordan hundene gør, og gør så noget mere effektivt.
Selvfølgelig kan der findes mange andre årsager, og andre metoder, som måske passer dig og din hund bedre. Som sædvanligt bliver rådet, at du søger hjælp hos en god træner i tide, inden forholdene mellem dig og hunden kører totalt af sporet.

Børn og hund

Børn og hund passer godt sammen, og børn har ofte nemmere ved at kommunikere med hunden på hundens vis, end vi voksne har. Men børn afklarer ikke lederskabet med hunden – og skal heller ikke forsøge dette. Her må vi voksne være med, og tilse at legen mellem barn og hund ikke udarter sig til kamp.

Et eksempel er, når hvalpen, som har et ben, knurrer og vil forsvare benet, findes et alternativ. Dette passer dem som ikke har, eller tror at de har, mulighed for hurtigt at afgøre kampen om, hvem der skal bestemme. Alternativet er *afledning,* og går ud på at du forsøger at aflede aggressionen ved at vende blikket bort og forsøge at få hunden interesseret i noget andet. ”Se her, hvor er bolden” eller måske ”kom nu så går vi ud” kan være et par eksempler som plejer at fungerer. Ofte fungerer afledning aldeles udmærket og vi undgår provokation. Meget små børn som ikke har lært at ”at omgås hunde på en rigtig måde” skal givetvis ikke omgås hunde, uden at der er en voksen med.

En god øvelse at begynde med

Prøv gerne denne her lille ”øvelse” som jeg engang imellem anvender når der kommer nogen for rådgivning eller privatlektioner. Når jeg har set hvordan fører og hund optræder, har jeg ofte fået en god opfattelse af, hvordan vi skal planlægge den fortsatte træning.

Sæt dig på marken, eller gulvet hvis du er inden døre. Læg hunden på ryggen mellem dine ben. Hunden skal ligge afslappet og roligt uden at du behøver at holde fast i den. Ros og lidt blød snak når den ligger afslappet og pænt, et bestemt nej hvis den forsøger at sno sig rundt eller at komme op, det er (forhåbentlig) dig som bestemmer. Rør lidt ved tæer og trædepuder, behøver kløerne at blive klippet kan du passende gøre dette også.

Gik det godt? Så har du alle forudsætninger for at lykkes med den træning du vælger at arbejde med. Gik det ikke godt... Ja så er det på høje tid at du tænker lidt over det her med lederskab og hvem der skal bestemme i din flok.

Lederskab på hundenes måde – Aron har fortalt hvilke regler der gælder

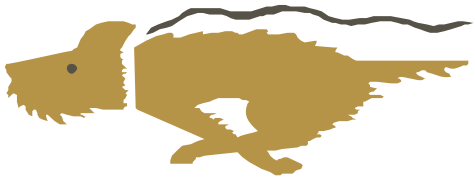

Du må beslutte dig!

Er det tilladt eller er det ikke tilladt at trække i remmen?

Remtræning

Egentlig skulle det ikke være nødvendigt at skrive dette afsnit. Jeg har i alle mine år undret mig over, hvorfor så mange hundeejere lader sig trække frem gennem livet af sine hunde. For hundeejeren er det ikke specielt rart. Endnu mindre rart er det for hunden, som kæmper sig frem med et smalt bånd om halsen trækkende på far eller mor. Hunde er ikke intelligente, ikke på den måde som vi mener. Havde hunde været kloge, havde de hurtigt stoppet med at trække i remmen. Mange anskaffer sig en kæde som halsbånd – det betyder ikke at hunden trækker mindre, det gør bare trækket mere ubehageligt. Hvad vi i stedet for skal gøre er, at lære hunden ikke at trække i linen. Dette skal gøres tidligt. Det er ikke spor svært at lære en tre måneders hvalp at den ikke skal trække i linen. Derimod kan det for den uerfarne hundeejer være et reelt problem at få en tung og kampglad etårig hund til at holde op med at trække i linen.

Hvorfor anvender vi rem.

Et dumt spørgsmål synes du sikkert. De fleste af os bor i et miljø hvor det er nødvendigt stort set fra første dag vi tager hunden uden for huset. Blandt andet for at forhindre, at hvalpen springer ud i trafikken eller ikke opfører sig helt som vi ønsker. Men behøver vi i nogle andre tilfælde at føre hunden i rem. Vist findes der tilfælde hvor det er mest praktisk at have hunden i line. Jeg kobler aldrig mine egne hunde, kun i de tilfælde hvor jeg færdes i bymiljø, eller hvor det er påbudt af føre hunde i line. Efter erfaring fra min egen træning og fra nogle træningsgrupper hvor vi har trænet helt uden line, er jeg helt overbevist om, at hvis flere brugte denne form for træning så fik vi lydigere hunde, og samtidig mere kontakt med hundene. Men mere om dette i det kommende afsnit.

Hvornår skal vi begynde

Som med så mange andre ting så gælder det også her om at starte så tidligt som muligt. Hunden skal selvfølgelig være kommet godt ind i familien gennem nogle uger, og desuden begyndt at få linetræning. Det vil sige have vænnet sig til at have halsbånd og rem på uden at den synes, at det er ubehageligt. De første gåture med hvalpen i line, gælder det bare om at følge med, og gøre turen så nem og rar for hvalpen som mulig.

Konsekvens

Når hvalpen er vant til at gå i rem skal vi først og fremmest bestemme os for, at fra nu af, skal hunden aldrig få lov til at trække i linen, og derefter udføre dette konsekvent. Med trækken i linen, mener jeg et ubehageligt træk. Selvfølgelig skal linen kunne strækkes ud uden at vi kalder det at trække i linen. Lige den der grænse for, hvad det er at trække og hvad der er udstrakt, kan ofte være et lille problem. Men helt klart er det synd hvis det tillades at hunden den ene dag for lov til at trække og gå hvor som helst, for så næste dag at få en masse ubehag for at gøre det samme, som var tilladt dagen før.

Ja og nej

Træningen er enkelt. Vi tager forbuds kommandoen ”nej” lidt hurtigt og bestemt, men uden at skrue op for talevolumen. Kommandoen skal komme præcis når hunden begynder at trække væk mod en interessant duft eller attraktiv stolpe. Har vi en fungerende nej kommando, stopper hunden med at trække og kigger på os. Umiddelbart kommer belønningen ”ja det var godt”. Udebliver reaktionen på ”nej” må vi på nogle steder forstærke kommandoen. Hvor du gør det spiller ikke så stor

en rolle. Det vigtigste er at anvende remmen, så du umiddelbart efter kommandoen giver et ryk i linen. Og det skal være et ryk. Det giver overhovedet ingen som helst indlæring for hunden, hvis vi gang på gang bare trækker i hunden med linen. Naturligvis skal rem korrigeringen afpasses efter det individ vi har i linen. Får du ingen reaktion på din kommando og dit ryk, gentager du kommandoen igen uden at hæve talevolumen (hunden hører godt). Denne gang med et kraftigere ryk med linen. Du lærer hurtigt hvor hårdt rykket skal være for at give effekt. Herefter – nu gælder det om at være konsekvent – beroende på om det er en hård eller blød hund du arbejder med, opdager du, at du ret hurtigt får afprøvet dit "nej" og din line korrigering. Men jeg lover dig – at gør du det rigtigt, bruger meget ros og er konsekvent, så har du efter en uge en hund der aldrig mere trækker. Du har samtidig en bedre fungerende "nej" kommando.

Hvis det er så let...

Hvorfor er der så mange der har "trækkende" hunde? En forklaring kan være, at det for de fleste af os kan være svært at udføre den irettesættelse som der ofte kræves for at det bliver en irettesættelse der giver effekt. Det er modbydeligt at rykke til i halsbåndet på en lille hvalp. Men, som jeg ser det, så er det bedre nogle gange at udsætte hunden for dette ubehag, end at du og hvalpen får det ubehageligt de måske næste ti år. Ofte hører jeg - det går så godt når min mand lufter hunden, så trækker den ikke. Kan det være fordi vi mænd ofte er lidt mindre "pylrede" og kræver en lidt bedre opførsel.

Ikke fri ved fod

At kunne gå i line uden at trække er ikke og skal ikke være det samme som at hunden skal gå fri ved fod. Dette kommer vi til i et senere afsnit. Selv en lille hvalp kan selvfølge i korte stunder gå i kort line ved din side, men skal indimellem have fuld line og "læse avisen" på dens måde. Altså gå og snuse lidt til spændende dufte her og der.

Den voksne hund

Indlæringen foregår på samme måde for den voksne hund, som måske har været en indgroet "linetrækker" nogle år. Oftest kræves et kraftigere ryk i remmen, måske et bestemt tag i nakkeskindet, mens du fortæller hvem der er chef fra nu af.

Et alternativ

For dig som absolut ikke kan få dig selv til at rykke i remmen eller irettesætte på anden vis. Når hunden trækker så stopper du helt enkelt. Så snart trækket i linen slutter giver du ros. Fortsæt gåturen og så snart trækket begynder, så stopper du straks igen osv. osv. Som altid gælder det også her om at være konsekvent, og ikke mindst gælder det om at have tålmodighed, hvis du prøver denne metode. Helt klart findes der hundeførere der har nået et fuldt acceptabelt resultat på denne måde, så hvorfor ikke prøve.

Fordele ved at arbejde uden line:

Lydigere hund

Hurtigere indlæring

Mere opmærksomhed

Mindre klagen og piben

Frihed

Inden vi går videre må vi komme ind på frihedskommandoer. Det er jo sådan her, at har du givet hunden en kommando, eksempelvis ”sit”, så er det det som gælder indtil nogen anden ordre gives! Med andre ord, giver du ikke en anden kommando så skal hunden forblive siddende. Alt andet er ulydighed. ”Hop og leg” er et vedtaget kommando som betyder, at nu er du fri til, at gøre hvad du vil. Hvilken kommando du bruger spiller ingen rolle bare du – og hunden - ved hvad du mener, og at du mener det samme hver gang. Det er heller ikke noget krav at hunden skal være løs, hvis du nu træner med den i line. Hovedsagen er at hunden ved, at den må forlade din side, og beskæftige sig med det den selv vil

En fejl, som jeg synes mange hundeførere gør, er konsekvent direkte at sætte i gang med at hoppe og lege med hunden hver gang en øvelse afbrydes før frihed. Eller, endnu værre, lade ”hop og leg” betyde leg med andre hunde. Ved i stedet at forsøge at gøre øvelserne af de forskellige momenter til en rar del af træningen, vil det give en mere effektiv og hurtigere indlæring.

Korte træningspassager

Inden vi går videre med træningen skal vi slå en ting fast. Det er korte intensive øvelser som giver resultat. Nogle minutters øvelser af gangen, og frihedskommando derimellem. Forsøg at slutte hver enkelt øvelse med at det lykkes for hunden.

Indkald

Indkaldeproblemer er helt klart den største anledning til, at hundeejere kommer på dressurkursus. At vi kan kalde hunden ind er en forudsætning for overhovedet at kunne slippe hunden løs. At kunne være løs så ofte som muligt ser jeg som et behov for hunden hvis den skal have et godt liv. Af alle de kursusdeltagere jeg gennem årene har mødt, vover jeg at sige at 90% har sagt ”bare han kommer når jeg kalder så er jeg tilfreds”. Mange har haft mindre trækken i remmen som højeste ønske, men det er en anden historie. Selvfølgelig skal vore hunde komme når vi kalder. Det er vores forbistrede pligt over for andre mennesker og hunde i vore omgivelser, såvel ”til hverdag” som på gåture og prøver.

Målsætning

Når hunden er inden for hørevidde skal den komme direkte (i det mindste næsten) i alle tænkelige og utænkelige situationer. Husk, hunde hører godt. Når din lydighedschampion på aftenturen i fuld fart løber efter haren på trods af at du skriger ”kom” til du bliver blå i ansigtet, er den formodentlig ikke lige pludselig blevet døv. Den er heller ikke som mange siger blevet ”blokeret”. Der er tale om ulydighed, indkaldekommandoen sidder helt enkelt ikke fuldstændig fast (mange foretrækker at kalde det selvstændighed eller stor jagtlyst). Kravet til en direkte og uvilkårligt indkald er ikke urimeligt. Der findes ejere af drivende hunde som med et hornsignal kalder sin hund hjem, mens der drives. Mange elghunde førere kan kalde sin hund ind hvis den har stillet elg på en forkert mark eller stillet et dyr der ikke må skydes. For hyrdehundeføreren er det et krav at kunne stoppe og indkalde hunden hvis den driver den forkerte vej med kvier og får. Vel ved jeg at der findes hunde som er uhørt svære at arbejde med. Dels beroende på mentale egenskaber hos hunden, men i mange tilfælde beror det på misforståelser og fejl gennem hvalpens første måneder, som er svære at rette.

Hvornår skal vi begynde

Svaret er enkelt – jo før jo bedre. Egentlig er det aldrig for tidligt at starte. Selv begynder jeg allerede ved 10 ugers alderen, Selvfølgelig skal hvalpen have fundet sig tilpas i familien og begynde at føle sig som et medlem af flokken. Og det er nok heller ikke forkert at påstå, at det med visse hunde kan være for sent, det gamle ordsprog ”Man kan ikke lære en gammel hund at skide” passer nok.

Hvornår det er for sent, og måske meningsløst at lægge et arbejde i det, er vanskeligt at give et svar på. Men en hund som gennem nogle år har taget sig den frihed at stikke af nu og da og har hørt hele skalaen af indkald kommandoer. En hund hvor mor/far ikke har gjort andet en at skrue op for kaldevolumen kan være svær at afrette – i hvert fald for mor og far. Med professionel hjælp og meget arbejde og tid skulle de fleste tilfælde kunne løses. Jagthunde som får et par sæsoner i skoven uden at lydigheden har været med fra begyndelsen, bliver heller ikke helt lette at få afrettet.

Kommandoen

”Her” er den vedtagne kommando for indkald. Med ”her” kommandoen vil jeg have at hunden umiddelbart skal komme hen til mig, og også gerne sætte sig ved min venstre side. Ind imellem - når vi går en tur med hunden fri, er vi tilfredse med, at hunden blot kommer lidt nærmere hen til os. Mange anvender her ”kom igen” eller ”herom” som et signal til hunden om at holde sig inden for rimelig afstand. Hvad vi siger spiller som sædvanlig ingen større rolle. Hovedsagen er, at vi kræver det samme af hunden hver gang vi anvender kommandoen. Et spørgsmål som har det med at dukke op er, om vi skal anvende hundens navn før kommandoen. Svaret er enkelt, det afgør vi helt selv, har vi flere hunde er det nødvendigt hvis vi vil kommunikere med en bestemt hund.

Tegn

Er en vigtig del i kommandoen ikke mindst under indlæringen. Begge arme rakt ud fra kroppen er den almindeligste indkaldesignal. Ved at anvende kropssproget i form af tegn påvirker du yderligere en sans, synssansen, under indlæringen. Indlæringen strammes op og når sekvensen er rigtig gennemarbejdet burde det gå lige godt hvad enten du anvender tegn eller stemme. Ikke mindst for os som arbejder med fuglehunde er det godt at kunne nøjes med at anvende tegn. Hundene arbejder ofte langt fra os og her er det praktisk ved tegn alene at kunne indkalde eller styre hunden selv om vind og vejr på mark eller fjeld gør det umuligt at nå den med stemme eller fløjte.

Tegn er godt ved al træning...

Fløjte

Helt klart anbefaler jeg altid at starten på indlæringen sker ved hjælp af stemmen. Det er den naturligste måde for os at kommunikere på. Så bliver det i fremtiden heller ikke en katastrofe for os hvis vi glemmer fløjten derhjemme. Når kommandoer ved hjælp af fløjten sidder fast er den et effektivt hjælpemiddel. Piftning – ja, selv har jeg været misundelig på dem som kunne præstere et reelt pift – den glemmer man ikke hjemme.

Vi begynder at indlære kommandoer

Her forudsætter jeg at det er en nogenlunde uforstyrret hvalp eller unghund der skal trænes. Det første vi må gøre os klart er, at hunde ikke fødes lydige og heller ikke forstår vores sprog. På enklest måde og uden nogen form for tvang skal vi forsøge at lære hunden hvad vi mener med vores kommandoer. Formodentlig ved du allerede hvordan du kan få din hund til at komme hen til dig, eller i hvert fald hvilke situationer hvor det er helt meningsløst at forsøge at lokke den hen til dig. Eksempelvis at løbe væk fra hvalpen burde være en sikker måde at få den til at komme.

Godt nok, sådan her begynder vi – råb navnet, og *når hunden kigger på dig* gir du kommandoen ”her” *en eneste gang*, og løber væk fra den. Selvfølgelig ikke hurtigere end at den kan indhente dig. Med et øje over skulderen ser du hvad der sker, *straks hunden begynder at løbe* efter dig skal den have opmuntrende ros (lys, glad og venlig tonefald). Når hunden kommer hen til dig skal du ned i niveau med hunden. Giv ros, og prøv med hele dit kropssprog at fortælle, hvor glad du er. Godbidder skal vi ikke dele ud i tide og utide. Men her i starten kan det for mange hunde være en god ekstra ting. Øvelsen skal nu udføres nogle gange om dagen over en eller to uger, og med hunden på varierende afstande fra dig. *Men altid i sådanne situationer hvor du er sikker på at hunden kommer*, og at øvelsen lykkes! Nå ja, det ved jeg også, helt sikre kan vi aldrig være, men i det mindste ganske sikre skal vi være her. Selv foretrækker jeg at gøre ovenstående og kommandoer ved *indkaldeøvelser med ukoblet hund*, men bor du sådan, at det ikke er hensigtsmæssigt at træne med ukoblet hund eller sådan, at du ikke under nogen omstændighed kan have din hund løs, så prøver du med rem eller lang snor på hunden.

Nu kræver vi lydighed

Ja – allerede nu er det tid. Har vi gjort det rigtigt med de første øvelser ved hunden hvad vi vil med kommandoen, og det er tid at begynde at kræve lydighed. Vi øger sværhedsgraden i øvelsen lidt forsigtig, men *husk at det aldrig er forkert at gå et stykke tilbage i øvelsen*. Vi prøver at kalde hunden ind selv om situationen er sådan, at det nu er mere tvivlsomt om den kommer direkte. Eksempelvis har den fundet en interessant færd eller noget andet som har fanget

interessen. Du skal ved disse øvelser holde dig *tæt på hunden*, fem seks meter kan være langt nok. Det er *forstyrrelserne under øvelsen som successivt skal øges ikke afstanden til hunden*, det gør vi senere. Du skal også være *helt klar over hvordan du vil optræde* hvis ikke hunden kommer direkte, når du kalder.

Den samme metode passer sjældent i alle situationer, vi er forskellige personer, hundene er bestemt forskellige individer, og både hundene og vi har forskellige forkundskaber. Herunder redegør jeg for nogle metoder som er anvendelige i de situationer hvor hunden ikke umiddelbart kommer, når du giver indkaldekommandoen.

Men først vil jeg advare dig om hvad du absolut ikke skal gøre – *giv ikke flere indkaldekommandoer* – og endnu værre, hæv ikke stemmevolumen mellem hver kommando! Vist kan en skærpning af stemmen og en kraftigere røst give effekt i svære situationer, den det er forkert at sløse dette bort allerede nu.

At gentage kommandoen giver ingen indlæring tværtimod. En masse kommandoer, uden ophold gør bare, at kommandoer for hunden betyder mindre og mindre. Muligvis kan det opfattes som indbydelse til leg, eftersom dine bevægelser bliver livligere og livligere og ansigtsfarven mørkere i takt med, at stemmevolumen øges. Til at begynde med stiller vi ingen som helst krav til at hunden skal sidde ved "fod" når den kommer hen til os. Hovedsagen er at den kommer *og bliver der, uden at løbe igen*.

Kun nej kommando

Denne her metode forudsætter et velfungerende forbudskommando, og at lederskabet er nogenlunde afklaret. Sekundet efter at du har konstateret at dit "her" ikke fremkalder nogen reaktion, giver du et skarpt "nej kommando" – når hunden så kikker på dig, og måske ser lidt ængstelig ud, veksler du hurtigt tonefald og et opmuntrende "her – ja sådan", de fleste gange begynder hunden at komme hen til dig, som den skal, men noget andet fanger interessen under vejs. Det gælder om, *så snart* hunden tager en anden retning eller springer forbi dig, sætte i med et skarpt "nej" og *straks veksle* til et opmuntrende "ja sådan" når irettesættelsen giver effekt. Hunden skal komme helt hen og ind til dig. Prøv at sidde på hug i niveau med hunden når du tager imod den.

Kastekæde

Om det er sådan lidt så som så med forbudskommando og lederskab, foreslår jeg, at du prøver sådan her i stedet for. Forsyn dig med en håndfuld grus eller småsten. Med sund fornuft og med kendskab til din hund bør du kunne afgøre hvilken størrelse grus eller sten du vælger. En fuldvoksen ruhår kræver lidt grovere dosering end en unghund.

Hvis hunden bliver ved med at snuse i sit hul, eller hvad det nu kan være og ikke gør mine til at reagere på dit "her" kaster du gruset i bagdelen på hunden *umiddelbart efter* her kommandoen. På samme måde som tidligere, er du opmærksom på, at når hunden kigger på dig, og måske ser lidt ængstelig ud, hurtigt at ændre tonefaldet til et opmuntrende "her – ja sådan". Et forsøg på at stikke forbi dig og hitte på noget andet sjov – stemmer du i med nej kommandoen. Hav gerne en ekstra ladning grus i beredskab til at forstærke nej kommandoen med.

Selvfølgelig kan du erstatte gruset med en kastekæde i stedet, noget som mange professionelle dressører anvender. En kastekæde er helt enkelt en lille kædestump afpasset i størrelse og længde til den race og de individer man arbejder med. Meningen med den her beskrevne metode er helt enkelt, at hunden skal lære at far kan irettesætte selv på lidt afstand, og at det kan blive ganske kedeligt hvis man ikke straks gør som far siger.

Forstærk lederskabet

Har du hunden på langt hold, eller hvis den på anden måde er langt ude, og den helt enkelt løber fra dig. Dette på trods af dit regulære nej kommando som du har råbt til med. Så må du helt enkelt lære at *tage det roligt og afvente at synderen kommer tilbage*. I dette tilfælde skal du ikke se glad ud og give ros – tværtimod. Påtag den bistre mine – tag hunden i nakkeskindet og læg den ned på ryggen med nogle velvalgte ord. Vis helt enkelt, at du er reelt utilfreds. Observer her, at din modtagelse af hunden ikke skal fungere som nogen art af afstraffelse – det er helt enkelt en måde for, yderligere at forstærke dit lederskab.

Lad synderen ligge og se undskyldende ud, ligger han og vifter med halen har du været for rar, læg lidt mere

Men tegn er også
en kommando...
Og som altid gælder det
om på en eller anden måde,
og direkte, at gøre noget
hvis hunden ikke lystrer

”pres” på, med stemmen. Gå forsigtig nogle få skridt væk, hunden skal stadigvæk ligge ned og se ynkelig ud. Efter en lille tid kalder du den ind igen, stadig med en noget utilfreds stemme – det er dig der som flokleder bestemmer – lad hunden, komme hen til dig og giv lidt langsom ros. Giv hunden frihed igen, og når den er nogle meter fra dig kalder du den ind igen. Hvis hunden kigger på dig og gør tegn til at komme hen til dig skal du straks give reel ros! Gentag gerne indkald på kort afstand et par gange til.

Ovenstående lyder måske lidt paradoksalt – man skal aldrig give hunden ubehag når den kommer, står der i alle hundebøger. *Udført på den rette måde* er dette dyk en metode, som garanteret fungerer. Giver du forkerte signaler på forkerte tidspunkter, kan det hurtigt blive forkert.

Forudsætningen for, at ovenstående skal fungere er, at du er tilstrækkelig meget flokleder og kan lægge så meget pres på hunden gennem dit kropssprog og din utilfredse stemme, at hunden ikke vover at flygte fra dig . Eller i det mindste, at du kan stoppe den ved et ”bliv kommando.”Flugttendenser i den her situation skal du være forsigtig med. Sker dette, så gå tilbage til godbidderne, træn din bliv kommando noget mere. Vent ikke for længe med, at søge hjælp hos en instruktør, hvis du ikke inden for rimelig tid får løst problemet. Læs også afsnittet om rømmere længere fremme i kompendiet.

Træning i line

Er noget jeg helst ikke vil tale om, som du ved gennem dette læsestof er det noget jeg sjælden eller aldrig bruger selv. For mange kan det måske trods alt, af forskellige årsager, være en god sekvens til den øvrige træning. Træning med hund i line skal selvfølgelig også følge princippet, at vi bruger at kalde ind i rolige situationer uden forstyrrelser, for derefter at øge sværhedsgraden.

Med line og et godt halsbånd har du mulighed for, med et direkte ryk i linen efter dit her kommando, at korrigere hunden, hvis ikke den direkte kommer til dig på din kommando. Men husk, det skal være en korrigering i form af et kort og bestemt ryk i linen! Linen skal aldrig anvendes til at hale hunden ind med, det lærer den aldrig noget af.

Metoden med træning ved hjælp af en lang line ville kræve sit eget afsnit, men da jeg aldrig praktiserer det selv (jeg synes ikke det er nogen særlig god metode) overlader jeg dette til en anden at skrive om.

Uanset hvilken eller hvilke metoder du anvender, må du altid huske, at den kommando du giver er uvilkårlig, det vil sige at i alle tilfælde skal hunden komme, ellers må du korrigere på en måde, så din kommando respekteres.

Sværhedsgraden øges successivt

Når hunden er hundrede procent i ”normale” situationer, skal du øge sværhedsgraden. Du kalder nu hunden ind på noget længere afstand fra dig, men hele tiden gælder det, *at de første gange i rigtig svære situationer skal du være nær ved hunden*. Når din hund rører sig med sine firbenede venner, er det et godt sted at træne indkald, ofte holder hele hundeflokken sig på nær hold. Men – de første gange venter du en tid så den første glædesrus har lagt sig, inden du indkalder. Når alt fungerer perfekt kan du nogle gange forsøge med at indkalde næsten straks du har taget linen af, og givet frihedskommando.

Indlæring med fløjte

Indlæring af signal med fløjte er let og går ofte hurtigt. Tænk på hvilke signaler du vælger. Det til fuglehunde mest almindelige anvendte signal er to eller flere korte signaler med en lys tone, hvis du har en fløjte med to forskellige toner. Hovedsagen er at du er konsekvent. Når vi begynder at træne giver vi helt enkelt det signal vi vil anvende med fløjten, det fløjte signal vi vil anvende, umiddelbart efterfulgt af en opfordrende og skarpt ”her” kommando – og når jeg skriver umiddelbart mener jeg umiddelbart. Det er helt forkert at stå og vente på en reaktion de første gange. Hunden ved jo ikke hvad der er tale om, det er noget helt nyt vi begynder med. Som altid gælder det om at begynde med de lette situationer. Ganske hurtigt behøver vi ikke komme med den sædvanlige kommando med stemmen, hunden kommer direkte på signalet fra fløjten. Belønning og irettesættelse i sædvanlig rækkefølge.

Rigtig svære hunde

Der findes hunde, hvor det måske af en eller anden grund er gået skæv med træningen. Hundene viser sig måske sky, og forsøg uden line er mere eller mindre umulige. En metode, som jeg selv har anvendt til svære hunde, er træning i hegn. Det er min erfaring, at det giver et betydeligt bedre resultat end træning i line. Her har man alle muligheder for at afværge flygtetendensen i tide.

Og vi skal altid, før vi giver en kommando, vide hvad vi skal gøre hvis hunden ikke lystrer!

Men her må vi også tænke på årsagen til at hunden er umulig – beror det på hundens opvækstmiljø og eller fejl træning tidligere? Ja – så kan du sikkert have god hjælp af et hegn. Beror det på, at du selv har ”handlet forkert” i dit forhold til din hund så kan intet hegn i verden hjælpe dig. Nogle gang må du selv blive klar over, hvad du gør fejl i din træning.

Problemet er givetvis at få fat i en god træningsplads. Indhegningen bør for den første træning helst være omkring 5000 kvadrat meter og senere i træningen om muligt, være betydeligt større.

Til sidst

I ovenstående har jeg forsøgt at beskrive min måde at træne indkald. Der findes flere varianter af temaet. Vælg det som passer til dig og din hund.

Fungerer det ikke, er det oftest ikke hundens fejl, men din måde at træne på. Inkonsekvens, dårlig ”timing” mellem irettesættelse og ros, samt brister i din formåen med hensyn til at variere din stemme og dit kropssprog, er de væsentligste fejl. Til tider kan det være svært at se sine egne fejl – vent ikke for længe med at rådspørge en rutineret dressør, når det ser ud til at ”gå skævt”.

En sag til – vist ved jeg at det kommer til at gå helt dårligt nogle gange, på trods af meget træning, det gør det for os alle en gang imellem, det er jo hunde og ikke maskiner vi arbejder med. Og går det ad hel… så er det, altid lige foran publikum på en af de store prøver. Men hvorfor så ikke forsøge, at glæde dig over, at du forgylder tilværelsen for konkurrenter og publikum.

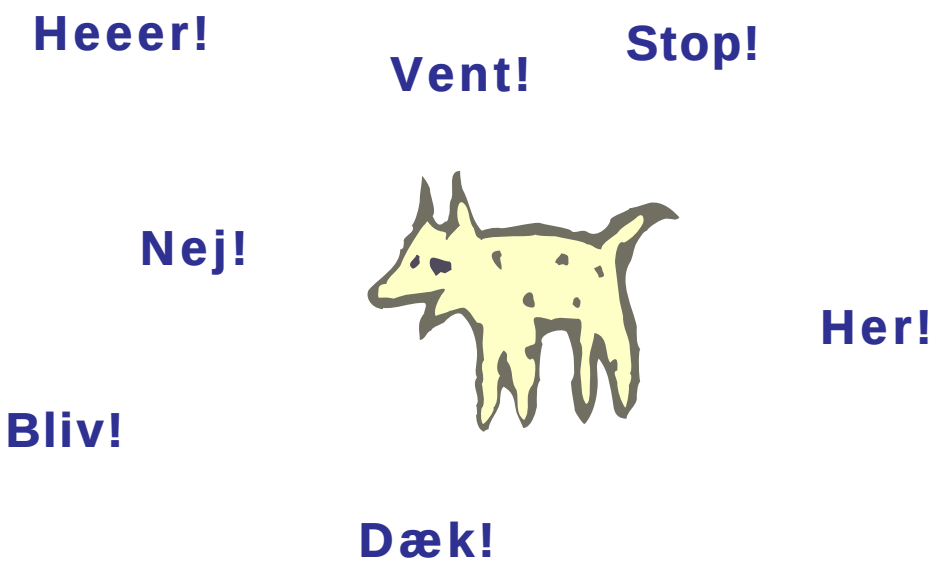

For mange kommandoer uden at irettesætte er måske den almindeligste fejl ved indkald

Kan du ikke få en umiddelbar og uvilkårlig lydighed når du har hunden helt inde ved dig, kommer du aldrig til at kunne kræve at den skal lystre dig på længere afstand.

Vi lærer hunden at sidde

Fortsæt med at læse selv om du tror at din hund kan dette. Kan du få din hund til at sidde, løs foran huset sammen med 10 andre hunde, gå ind og drikke kaffe og hunden bliver siddende indtil du kommer ud igen, så kan du begynde med næste afsnit.

”Sit” og ”bliv” er et par af de grundlæggende momenter. Du skal hele tiden arbejde med hunden tæt ved dig, og kan direkte rette en forkert opførsel. Gennem træningen lærer du også mange indlæringsprincipper, som kommer til at gælde under hele træningstiden. Det er en god måde at begynde med, og vigtig! Med mådeholdende krav kan du allerede begynde med hvalpen eller unghunden. Det gælder nu om at lægge grunden rigtig og hele den kommende dressur. *Kan du ikke få en umiddelbar og uvilkårlig lydighed, når du har hunden helt inde ved dig kommer du heller aldrig til at kunne kræve, at den skal lystre dig på længere afstand*, hvor den måske desuden er i fuld gang med at jage en hare eller naboens kat.

To faser under indlæringen

Vi deler det op i to dele. Indlæringsfasen og kravfasen. I indlæringsfasen lærer du hunden kommandoernes betydning. Det vil sige hvad du vil hunden skal gøre, når du siger ”sit”. I kravfasen kræver du helt enkelt at hunden i alle situationer retter sig efter din kommando og gør hvad der bliver sagt den skal gøre.

Indlæringsfasen

For at få hunden til at sidde, holder du helt enkelt en godbid op foran næsen af den – og præcis i samme øjeblik som hunden sætter bagdelen i ”jorden” giver du den godbidden sammen med lidt langsom ros. Du gentager dette nogle gange, indtil hunden sætter sig når din hånd gør denne bestemte handling. Mærker du, at den ikke vil sætte sig helt ned med bagdelen på marken, belønner du i stedet for det forsøg den gør på at sætte sig, og lader det blive lidt bedre de næste gange. Når hunden sætter sig relativt hurtigt, begynder du at kommandere sit, straks den skal til at sætte sig. Godbidden byttes langsom ud med ros alene. Når du har trænet kombinationen af tegn og sit kommandoen en tid, opdager du, at det er tilstrækkeligt med en sit kommando for at hunden lyster. Varier det således, at du indimellem kun bruger tegn.

Gennem denne fase kan det være godt at vænne hunden til, at sin plads er ved din venstre side. Lok den derhen med en godbid og kropssprog. Så lægger du samtidig grunden til øvelserne fri følge eller lineføring. Det er bedst at give eventuelle godbidder med venstre hånd på en sådan måde at du tvinger hunden til at sætte sig skrå og vente på godbidden fra din højre hånd. Væn hunden til gang efter gang, at alt sjov begynder med, at den sidder rart, ved din venstre side.

Kravfasen

Her skal du være opmærksom på, at hunden uvilkårlig udfører den kommando du har givet. Det indebærer, at hvis du har givet kommandoen ”sit” og din lydighedschampion ikke med en mine viser, at han har hørt hvad du sagde, *må du reagere – og det hurtigt*. Allerede tidligere har vi lært os at en flokleder ikke pjatter, altså ikke flere kommandoer. Du skal, umiddelbart når du har givet kommandoen ”sit”, se til at hunden sætter sig. Hvordan du gør dette spiller som sædvanlig ikke så stor en rolle. Hovedsagen er, at du afklarer det hurtigt og kvik, uden at der bliver nogen form for konflikt mellem dig og hunden. Et hurtigt tryk over bagdelen, samtidig med at du med den anden hånd trykker på under snuden, det er en måde at få hunden til at sætte sig. *Hvis du er det mindste usikker på, hvordan du skal få hunden til at rette sig efter din kommando og dine eventuelle irettesættelser, skal du undlade at give en kommando.* Prøv i stedet for på en venlig måde, at få hunden til at udføre det du vil have den til at gøre, inden du giver din kommando.

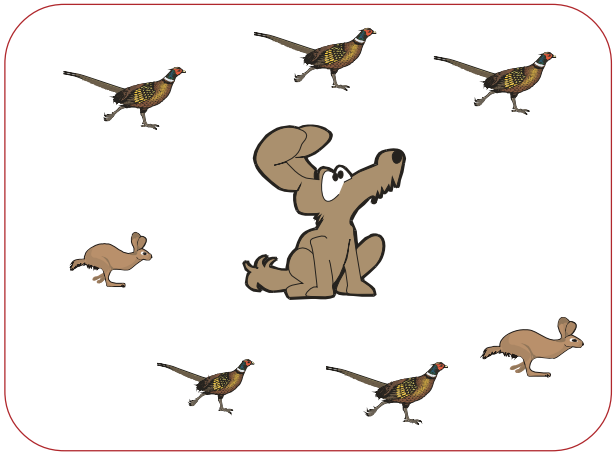

Bliv der

Er et moment som oftest indlæres direkte i fortsættelse af sit. Kommandoen for opgaven kan variere, mange anvender "sit der" når udgangspunktet for hunden er siddende og "lig der" når udgangspunktet er en liggende hund. Selv anvender jeg for enkelthedens skyld "bliv der" i alle de tilfælde hvor jeg vil efterlade hunden. Dette uanset om udgangspunktet for hunden er siddende eller liggende. Meningen med opgaven er, at du skal kunne efterlade hunden en tid og vide at den stadig er på pladsen når du kommer tilbage. At kunne være uden for synsvidde af den ukoblede hund i ti minutter eller mere er ikke et uopnåeligt mål med træningen. Altså, lærdommen er meget anvendelig og tilhører *definitivt en af grundstenene i lydigheden, med andre ord, vel nok værd at træne.*

Under jagten opstår der ofte situationer hvor det er skønt at slippe for at være afhængig af noget til at binde hunden ved, hver gang man behøver at efterlade den en stund. Dette er selvfølgelig, en af anledningerne til, at denne lærdom er med i fuldbrugsprøven.

Træning i bilen

Både hvalpen og unghunden vil hurtigt lære betydning af "bliv der", hvis du konsekvent anvender kommandoen i de tilfælde hunden skal blive på stedet når du forlader den, eksempelvis hjemme eller i bilen. Bilen er desuden et sted, hvor vi aldrig skal lade hunden hoppe ud fra, uden en direkte kommando. Mange hunde er forulykket, ved at de er smuttet ud så snart bildøren eller bagklappen bliver åbnet. Så hvorfor ikke starte indlæringen her. Med hunden siddende bag i bilen åbner du bagklappen lidt forsigtig, samtidig med at du kommanderer "bliv der". Da hunden nu, som hunde gør, springer mod åbningen for at komme ud, giver du et skarpt (men skrig ikke) "nej – bliv der." Samtidig med at du forholder dig afventende og trykker lidt med bagklappen mod synderen (pas på, at hunden ikke kommer i klemme). Selvfølgelig tager du ikke med fuld kraft fat i din tre måneders hvalp, mens du derimod skal tage ganske reelt fat i din etårige ruhår, for at den overhovedet kan mærke at der er noget galt. Gentag nu åbningsforsøget nogle gange i træk, tag fat, så meget som nødvendigt for at nå resultatet relativt hurtigt. Hunden skal nu kunne blive siddende i bilen en kort stund med døren eller bagklappen åben. Vær i fremtiden konsekvent, lad aldrig hunden få døråbningen som et signal til at hoppe ud, uden at lade den blive siddende, og øg tiden hvor hunden skal blive siddende fra gang til gang.

På træningspladsen

Begynd med hunden i udgangspositionen, siddende i line (hvis du anvender line) ved din venstre side. Hold øje med at den har sin opmærksomhed rettet mod dig. Giv kommandoen "bliv her" samtidig med at du med hånden giver et stopsignal mod hunden. Tag et skridt skråt til siden, vær hele tiden forberedt på at du skal irettesætte med et "nej"! – bliv der. Det er vigtigt at irettesættelsen kommer umiddelbart, helst inden hunden får held til rejse sig op. Giv lidt langsom ros, og vær tilfreds med kort afstand og kort tid ved de første øvelser.

Mange kursusdeltagere ser i denne øvelse et lysende tilfælde til at demonstrere hvor fantastisk lydige deres hunde er, og tager linen af, eller slipper linen og begiver sig et godt stykke fra sin hund. De er fuldt og fast overbeviste om, at deres stolthed ikke rører et ben under dette – hvilket den selvfølgelig gør! Den rører alle fire ben, og det med en fart, man må se for at tro på. Efter en vild jagt er det bare at konstatere at hunden nu har lært: Bare far eller mor bevæger sig lidt bort, så kan jeg have det sjovt en stund. Træningstiden for øvelsen er forlænget væsentligt!

Det lønner sig her, som altid i dressuren, at skynde sig langsomt, øge tid, øge afstand og forstyrrelser stille og roligt. Så med tiden kommer din hund til, at kunne blive siddende alene, uanset om der bliver skudt i nærheden, er fugle i luften eller om haren springer forbi.

Når du kommer så langt at du begynder at træne med at forlade hunden så den ikke kan se dig, skal du tænke på en ting. Vær opmærksom på at det bliver sådan at den ikke kan se dig, *men at du hele tiden selv kan se hunden.* Situationen er ny for hunden og det er vigtigt at du kan irettesætte straks den forsøger at forlade stedet. Hvis ikke skaber du nemt en øjentjener.

Lineføring

Selv om jeg normalt ikke arbejder med lineføring når jeg træner mine egne hunde (mere om dette senere) så er det unægtelig en god øvelse. Vi arbejder hele tiden med hunden i line og kommandoen er det gamle velkendte ”plads”. En almindelig læderline, halvanden til to meter langt er det bedste valg. Når det gælder halsbånd fungerer det bedst med en eller anden type af kæde, med en undtagelse – de rigtig smalle halsbånd hører ikke sammen med hundetræning.

Anvend kropssproget først

Hunden ved nu forhåbentlig, at plads betyder, at den skal sidde ved din venstre side. Det er altså tid at begynde med bevægelse. Lettest begynder du med at bevæge dig fremad i en stor bue til højre. Straks du begynder at gå, kommanderer du ”hinter” – anvend en mild tone, forsøg nu ved hjælp af hele din krop og måske ved hjælp af en godbid, at være så indbydende, at hunden vil følge dig uden nogle irettesættelser. Sørg for at bevæge dig fremad hele tiden. Hvis den bevæger sig lidt væk, hvilket den sikkert gør, så siger du ”nej”. Straks når synderen stopper op og undrer sig over hvad der var forkert, og forhåbentlig kigger på dig, gentager du venligt hinter. Dette sammen med et indbydende kropssprog bør lokke hunden på rette plads igen. *Straks* hunden er på rette plads skal rosen komme, og det i rigt mål. Ved den allermindste *øjenkontakt* du får med hunden under træningen af øvelsen *er det utroligt vigtig at opmuntre dette med ros!* Det er samarbejde med god kontakt, og gerne en logrende hale, du skal stræbe efter.

> Øjenkontakten med hunden er væsentlig for et godt resultat

Ingen pjat

Som fører er det også vigtigt, at du lærer dig selv at holde mund, og ikke taler øret af hunden. Du skal ikke øse med en masse rosende ord bare for at hunden – måske helt fordybet i andre tanker, og med hovedet under det ene ben – gider at gå ved din side en stund. Altså, det er den virkelige kontakt med hunden der fortjener ros! Når du stopper, forsøger du, at få hunden til, så hurtigt som muligt, at sætte sig ved din side. Kommandoen kan til at begynde med være et ”plads – sit”. Så småt skal du stoppe med ”sit” kommandoen og siden hen også med ”plads” kommandoen når du skal stoppe. Målet er at du ikke behøver at give en kommando når du stopper.

Krav og hårdere afregning

Inden du begynder med dette skal hunden være mindst 8-9 måneder gammel. Det vil sige at dette ikke er noget, som passer til hvalpetræning! Vi begynder på samme måde med hunden i udgangspositionen, giver ”hinter” kommandoen og begynder at bevæge os fremad. Observer rækkefølgen! *Kommandoen skal komme først og aktiviteten direkte efter* – ikke modsat. Kropssproget tager vi selvfølgelig til hjælp. Men når hunden nu forsøger at forlade sin plads ved siden forstærker vi ”nej” kommandoen ved hjælp af en linekorrigering. Linekorrigeringen skal være et kort og bestemt ryk i linen – ikke et sejtræk. Hvor hårdt du behøver at tage, i er helt afhængig af, hvilket individ du har i enden af linen. Det er som altid klogt at begynde forsigtigt, og efterfølgende, hvis ikke du får den reaktion du vil have, øges rykket i linen. Husk – først ”nej” kommando og umiddelbart derefter, korrigering med linen. Når du får øjenkontakt bliver du straks venligere i stemmen, kommanderer ”hinter” og viser hunden ind til siden.

Når du påtænker at stoppe, kommanderer du ”plads” stopper hurtigt og, hvis det behøves, anvendes linen til et kort og bestemt ryk for at stoppe hunden. *Ryk ikke unødvendigt* – du må give agt på om hunden viser tegn på at stoppe selv, og da hurtigt give ros.

Nu risikerer jeg at blive pjattet, men her om nogensinde gælder korte, men intensive træningspassager! Vær tilfreds med at det går godt en 40 – 50 meter lige frem, og måske et par højresving. Lad hunden få nogle minutters frihed i linen mens du selv tænker efter hvad der gik godt og hvad der gik dårligt. Tænk efter hvordan du selv bedre kan forklare hvad du vil i den næste øvelse. Forsøg at afslutte hver øvelse når det går godt, og både du og hunden har humøret oppe. Det gør ikke noget at køre nogle øvelser efter hinanden, tværtimod. Bare der laves små ophold, og måske lægge nogle andre øvelser ind i mellem.

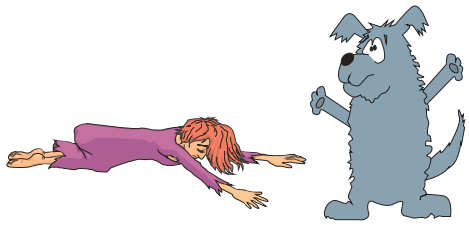

Gør ikke dæk-øvelsen til en kamp, det er ikke sikkert at du vinder!

Slap line

Ved alle øvelser i lineføring arbejder du lettest hvis du holder linen i højre hånd, foran kroppen, lige over hoftehøjde. Venstre hånd er ledig til at give hunden et opmuntrende klap nu og da. Linen skal være helt slap og hænge i en bue, undtagen i de tilfælde hvor du laver en irettesættelse. Ikke en meter skal du flytte dig med linen strakt og hunden trækker dig fremad, det giver ingen træning, snarere tværtimod.

Fri følge

Egentlig ser jeg bare lineføringen som en god begyndelse til det frie følge. Det er betydeligt skønnere og mere effektivt, at arbejde med løse hunde hele tiden. Ikke mindst er det betydeligt enklere, i hvert fald hvis man som jeg, ofte har mindst et par hunde med sig, og desuden måske skal bære rygsæk og "gevær". At anvende line er desværre et krav på mange dressurkurser, hvor der ofte er en snes deltagere. Samtidig er det også voksne hunde, mere eller mindre "umulige", som kommer til kurserne.

Vælger du at arbejde med hunden løs fra begyndelsen er forudsætningen, at lederskabstræningen er så godt som i orden, og at hunden nogenlunde ved hvad der menes med ja og nej.

Træningen foregår stort set på samme måde som i line. Den eneste forskel er, at de irettesættelser der skal gives kun gives med stemme, kropssprog og hænder. Giv eventuel irettesættelse ved et greb i nakkeskindet, eller på lignende måde. For mig er det en naturligere og "rarere" måde end linerykket, hvis man kan sige rart om det, at man behøver, at tage sin ven i nakkeskindet. Du får garanteret et hurtigere resultat og på sigt en bedre lydighed, hvis du hele tiden arbejder med hunden løs. En af årsagerne til dette er, at du tvinges til at være mere aktiv og hele tiden sørge for rigtig "timing" mellem irettesættelse og ros, når du arbejder på denne måde. Læs mere om træning med løs hund i afsnittet "fra hvalp til voksen" længe fremme i træningstipsene.

Dæk

Dæk er en anvendelig øvelse som, når det er ordentligt indøvet indebærer, at hunden på kommando umiddelbart og i alle situationer, hurtigt skal lægge sig ned. Mange anvender "dæk" som stopsignal i stedet for "bliv" kommandoen. Dæk skal fungere på lang afstand også selv om hunden løber i fuld fart.

Moden alder før træning

Da det gælder den egentlige træning og jeg begynder at stille krav er "dæk" den lydighedsøvelse, som jeg sidst træner med mine egne hunde (om jeg bryder mig om den øvelse overhovedet). Hunden bør være 12 til 15 måneder og "skolemoden". Selv her findes store forskelle mellem raser og forskellige individer. Det er bedre at vente en måned eller to end at begynde for tidlig. Øvelsen stiller store krav til hunden – at lægge sig ned på måske koldt og vådt underlag er ikke altid helt populært, og kravfasen i denne øvelse kan indebære ganske streng irettesættelse, hvis resultatet skal blive 100%.

Kommando

"Dæk" og "plads" er det som bliver anvendt. Dæk – også på fløjten, er et krav for dem som arbejder med hunden langt fra sig. Et kort signal med trillefløjten fra en to-tonet fløjte er det almindeligste signal. Du kan læse mere om indlæringen med fløjtesignaler i afsnittet om indkald. Bestem dig for en kommando og vær konsekvent i anvendelsen. Hvis du har tænkt dig, at anvende denne kommando, når du vil være i fred for hunden ved kaffebordet er det forkert, lær i stedet for hunden, at "hen i kurven" eller lignende, ikke stiller så høje krav til uvilkårlighed og hurtighed.

Godbid dæk

Denne måde at træne på passer fint, hvis vi træner med hvalpen eller unghunden. At begynde med hvalpen er helt i orden bare vi begynder på den rigtige måde, uden tjat og forkerte krav. Vi kan og skal endda anvende godbids metoden ved den voksne hund, for at lære den, hvad kommandoen betyder. I princippet foregår indlæringen på præcis samme måde som indlæringsfasen med sit. Vælg et godt sted, det skal være tørt og rart. Udgangspunktet er at hunden sid-

der, og at du har udstyret dig med en lille lækker godbid i hånden. Fører du godbidden fremad fra hundens næse og ned mod marken, begynder hunden hurtigt at følge med. Forsøger den at rejse bagdelen, kan du lidt forsigtigt holde imod og forsøge igen. Så snart hunden er kommet ned, eller næsten ned i liggende stilling, passer du på at sige "dæk" (en gang) og lader den få godbidden med et opmuntrende "det var godt". At kommandoen kommer i det helt rigtige øjeblik er som altid helt afgørende for hvor hurtigt og godt indlæringen kommer til at gå. Prøv nogle gange at opmuntre hunden "indimellem"

Øvelsen skal hele tiden være lystbetonet. Tilstrækkelig med træning på denne måde og med større fart på godbidden mod marken kan dette føre til et meget godt resultat. Der findes mange eksempler på førere, som har nået et helt acceptabelt dæk (nu taler jeg ikke om ruhår i jagtsituationer) kun med godbidder. Du vil opdage, at hunden ganske hurtigt vil lægge, sig bare på din kommando med stemmen, eller måske kun på det tegn du giver med hånden mod marken.

Hunden vil ikke

Vi er ikke alle lykkelige ejere af godbids gale labrador hvalpe, og en del hunde vil helt enkelt ikke lægge sig, på trods af aldrig så fristende godbidder. Vi skal også tænke på, at det for hunden indebærer et signal for underkastelse at lægge sig ned for andre hunde (hvis vi træner i gruppe). Dette passer ikke alle hunde. Derfor, træn helst for dig selv eller i det mindste på tilstrækkelig afstand fra de andre hunde. Hvis du ikke med godbidden, eller med noget andet for hunden lokkende, bold eller lignende, kan lokke hunden til at lægge sig, så stop med kommandoen. Hunden ved ikke hvad kommandoen betyder. Hvis du gang på gang med endnu højere stemme, gentager kommandoen giver det ingen indlæring, det gør bare hunden forvirret og ulystig til mode. Du risikerer at ødelægge øvelsen, inden den endnu er begyndt. Det bedste du kan gøre med en hund som vægrer sig er, at lade den blive "skolemoden" og gå direkte til kravfasen.

Uvilkårligt dæk

Hvis du ikke er sikker på, at du på nogen måde, direkte kan få din hund ned i liggende stilling, kan du slutte med at læse her, og gå direkte over til at arbejde med godbid metoden. Alt for mange hundeejere har gjort dæk øvelsen til en brydningsmatch mellem sig selv og hunden, og desværre ofte en match som hunden har vundet. Dette er helt klart at skabe problemer, som man kan døje med i lang tid fremover.

Med hunden siddende ved siden giver du dæk kommando. Straks efter kommandoen – og jeg mener straks - skal du tage vare på at hunden lægger sig. Jeg ved at det mange gange er lettere sagt end gjort. Hvilken metode der er bedst for at få hunden ned, kan variere. Du lærer hurtigt hvad der fungerer bedst for dig og din hund. Arbejder du med en hund i line synes jeg det fungerer bedst med et hurtigt ryk fremad nedad samtidig med, at man med den anden hånd bagved skulderen på hunden giver et skub fremad nedad. En anden måde som måske passer bedre til en forsigtigere fører og hund er at med højre underarm bagom hundens forben trykke benene frem samtidig med at man trykker let over skulderen.

Hvordan du lægger hunden og i hvilken stilling den bliver liggende spiller ingen rolle. Hovedsagen er, at den hurtigt og uden brydning kommer ned i liggende stilling straks efter din kommando. *Ros skal som sædvanligt komme umiddelbart.* Måske skal du tage det lidt roligt med den rigtig hjertelige ros her, en del hunde vil "tage glæden til sig" og rutce direkte op, hvis det bliver for meget opmuntring. Selvfølgelig har du i disse øvelser nytte af den tidligere træning med "godbid dæk" – hunden ved hvad der er tale om og det burde række, med et bestemt skub nedad, for at markere, at nu begynder det at blive alvor, og at far begynder at stille krav.

Dæk - bliv

Når du har lagt hunden af er det "dæk" som gælder, et forsøg på at sætte sig op stoppes straks, før den sidder op, med et "nej – dæk" og et bestemt tryk ned, fulgt af et langsomt "det var godt". Det er meningsløst, at forsøge at holde hunden trykket nede i liggende

Indlæringen bliver bedst, og går hurtigst, hvis tryg-heden i ligge øvelsen er god inden du træner hurtigheden i øvelsen.

stilling, hvis den vil op. Et kort og bestemt skub skal det være. Til at begynde med lader du blot hunden ligge nogle sekunder inden du kommanderer sit. Efterhånden som det går bedre og bedre med afdækningen, forlænger du tiden hvor hunden skal blive liggende. Stadigvæk skal du holde dig tæt ved, og gerne give et opmuntrende ord nu og da. Hunden skal føle sig tryg når den ligger, og virkelig vide, at den gør det rigtige. Så småt begynder du at gå lidt væk fra hunden, men hav "øjne i nakken" så en eventuel irettesættelse kan komme straks. Efter et par måneders træning, kan du forsvinde fem – ti minutter væk fra hunden og stadig være sikker på at hunden uden problemer bliver liggende, hvis træningen er udført rigtig og sværhedsgraden ikke er øget for hurtigt.

Hurtighed i afdækning

Først når trygheden i afdækningen, altså at hunden ligger helt rolig og tryg, sidder helt fast er det tid at begynde med at træne dels hurtighed, og dels afdækningen i skiftende situationer. Begynd med at aflægge hunden under lineføringen, eller fri følge, det vil sige at den går ved din side. Her er den bedste måde, direkte efter kommandoen, at trykke ordentlig til med en hånd lige bagved nakken og en hånd på hovedet på hunden – gør dette selvom hunden forsigtig begynder at lægge sig. Meningen er jo at øge på hurtigheden, og dette gør vi ikke, hvis hunden selv får lov til at bestemme farten. Du skal helt enkelt ikke nå ned med din hånd til hunden, efter din kommando, inden den har lagt sig.

Selvfølgelig skal du hele tiden afpasse kraften i din irettesættelse til den hund du har, og det mål du har med træningen.Det er heller ikke forkert at prøve, om din hund under træningen reagerer tilfredsstillende, kun ved belønning.

En metode som jeg selv, og mange af mine kursusdeltagere har fundet effektiv, er reelt at "sætte hunden op", lade den hoppe og løbe hvor som helst – kommandere dæk, irettesæt hvis det behøves, og direkte efter at den har lagt, sig kommandere hop og leg igen. Øvelsen gentages tre til fire gange direkte efter hinanden.

Trygheden i "bliv der" er vigtig – uanset om hunden sidder eller ligger

Bliv er en suveræn kommando

Og denne kommando, sammen med indkald, er det som jeg først af alt træner med mine egne hunde. Kommandoen er let at indlære, og hundeejere har glæde af kommandoen. Med tidlig indlæring og rigtig udført træning svigter denne kommando ikke. Ikke mindst er det helt suverænt for os som går på jagt med stående hund. Det har desuden vist sig, at mange som har et tvivlsomt indkald kan anvende ”bliv” som et supplement til indkalds kommandoen, og i det mindste få fat på den ”slyngel” som vil smutte.

Hvad jeg mener med mit ”bliv” er, at hunden på kommando (stemme eller fløjtesignal) umiddelbart skal blive – hvor, eller i hvilken stilling den bliver spiller, egentlig ingen større rolle, Det væsentlige er at den stopper straks. I og for sig lærer jeg mine hunde, at bliv betyder sit. At jeg foretrækker sit i stedet for dæk beror på, at jeg så kan begynde træningen meget tidligere med hvalpen. Dæk – kommandoen kræver betydelig mere underkastelse af hunden, og er faktisk, efter min opfattelse, ikke anvendelig ved den tidlige træning.

Stemme eller fløjtesignal nævnte jeg, men de første måneder af træningen anvender jeg kun stemmen. Fløjtesignalerne kommer senere og er meget hurtige at indlære. Selvfølgelig kan du bruge et andet ord end ”bliv” hvis du vil. Det er som sædvanligt ikke hvad du siger, men hvordan du siger det, og hvilken betydning du lærer hunden at det har, der er afgørende.

Hvornår begynder jeg at træne

Det fine ved min måde at træne ”bliv” på er, at du kan, og skal begynde allerede nogle uger efter at du har fået hvalpen hjem. Der er også tale om ”blød træning” det vil sige, du behøver ikke at veje 95 kg for at det lykkes. Det er måske den væsentligste forskel, sammenlignet med den konventionelle træning af dæk kommandoen, som jeg ikke ret gerne begynder med før omkring 12 til 15 måneders alderen. Hvis jeg nogensinde kommer til at træne dette. Selvfølgelig kan du begynde at lære din hund ”bliv kommando” når som helst, uanset alder. Men det er helt klart, at tidlig indlæring er det letteste, og giver det sikreste resultat for de fleste af os.

Den første træning

Foregår sådan, at du med hvalpen springende løs, og du selv forsynet med nogle godbidder lokker hvalpen hen til dig. En hvalp der lige har spist sig mæt er som sagt ikke det bedste objekt at starte med. Straks når hvalpen kommer frem til dig, strækker du din højre arm, med godbidden i hånden, frem over hovedet (næsen) på hvalpen. Formodentlig kan du nu, og skal du, på en måde med godbidden som hjælp, lokke hvalpen til at sætte sig *(uden en kommando!)*. Lige i samme øjeblik som hvalpen slår bagdelen ned i jorden giver du kommandoen ”bliv” og belønner med godbidden og en masse hjertelig ros! Det er helt afgørende for hurtigheden i indlæringen, at kommando og godbid/ros kommer på det fuldstændig rette tidspunkt! Det vil sige præcis når hunden sætter bagdelen ned på jorden – *ikke nogle sekunder senere!*

Flere gange om dagen gentager du nu øvelsen som ovenstående. Alt eftersom træningen skrider frem løfter du armen mere og mere ret op, så det bliver mere ligesom et "stopsignal" samtidigt med at du nu kommanderer "bliv". Ved at give både kommando og tegn påvirker du flere sanser (hørelse og syn) hvilket som du sikkert ved, bidrager til en hurtigere og sikrere indlæring. Kommandoen med stemmen skal være "kort, blød men samtidig lyde lidt bestemt", det vil sige ikke skrigende. Efter et par uger har du nu en 11 uger gammel hvalp, som kommer hurtigt ved indkald, og sætter sig lige foran dig. At den skal sætte lige foran dig har jeg måske ikke nævnt tidligere, men sådan bør det være.

Næste trin

Er at du, når hvalpen i fuld fart er på vej hen imod dig efter indkald, tager et skridt frem mod hvalpen, når den er næsten fremme ved dig (et par meter fra højst). Her giver du kommando – stemme og tegn, altid samtidig. Har du nu gjort det rigtigt og trænet tilstrækkeligt ofte vil hvalpen blive nogle meter fra dig, sætte sig og vente på godbid og ros. Hvis ikke, er det bedre at gå tilbage til trin et igen og fundere lidt på hvad der er forkert, og hvorfor det ikke fungerer. Det er helt klart ikke hvalpen der er fejl på.

Når du er kommet så langt i træningen som her, er det måske tiden hvor der skal skæres lidt ned på godbidderne. Måske hver anden gang giver du ikke godbid, men kun ros.

Variation

Variation er som altid nøgleordet i al træning. Og det er det som gælder nu, og nogle uger fremover. Nogle gange hver dag i alle tænkelige og utænkelige situationer, og på forskellige steder, kommanderer du "bliv". Altid når hvalpen højst er et par meter fra dig.

Nu og fremover, er det altså ikke bare når hvalpen kommer hen mod dig at du skal træne. Prøv eksempelvis at lade hvalpen sidde inde ved dig og sende den af sted med et "ja" og når den er kommet nogle meter fra dig, giver du din stop kommando.

Det er let at forfalde til alt for hurtigt at øge afstanden ved træningen, men *det gør mere skade end gavn!* At jeg vil understrege træningen i forskellige situationer, og på forskellige steder, og med forskellige aktiviteter beror helt enkelt på, at du skal forsøge at udvide det til noget, som kaldes situationsbetinget lydighed. Det vil sige, at lydigheden ikke bare fungerer på et sted, hvilket kan blive tilfældet, hvis man kun træner på græsplænen udenfor huset.

En variant som er effektiv og kan gøre træningen sjov for hvalpen er, at du har en tennisbold i hånden. Når du rækker hånden i vejret og giver bliv-kommandoen, så kaster du bolden og kommanderer ja så snart hunden står og ser på dig. Dette er en variant som er god at tage frem nu og da, også senere i træningen af den voksne hund.

Tid til at stille krav

Nu beror det selvfølgelig på hvilken hund jeg arbejder med. Men hvis jeg arbejder med en stabil, glad og fremmelig hvalp, begynder i hvert fald jeg at stille lidt krav allerede nu.

Og med krav mener jeg, at hvis ikke hvalpen bliver med det samme så giver jeg et "nej kommando" (se tidligere afsnit om lederskab) tager et par raske skridt fremad, og med hånden nedefra og op til hagen, *holder jeg øje med at den stopper straks.* Samtidig med denne kommando irettesætter jeg med yderligere et "bliv kommando"

Nu er det kun at fortsætte

Meget forsigtig øger jeg sværheden, med såvel situationer som afstand – hele tiden forberedt på at gå en eller flere trin tilbage i træningen. *Jeg slækker fra nu af aldrig på kravet om et umiddelbart stop,* selv om der er aldrig så mange dejlige fristelser for hvalpen i nærheden. Sværheden er oftest, som ved alt dressur, at få kombinationen af kommando, eller irettesættelse og ros givet i det fuldstændige rette øjeblik. Ikke mindst volder det besvær for de fleste at afveje det med irettesættelse. Irettesættelsen skal afpasses til hunden jeg arbejder med, og *må være så kraftig at det bliver et umiddelbart stop* på eventuelle forsøg på at "gå helt ud af hånd" – men ikke mere! Men som jeg tror jeg nævnte i nogle tidligere afsnit, at når nogle førere får problemer, beror det for det meste på at irettesættelserne snarere bliver opfattet, som en indbydelse til leg og sjov for hunden, end en irettesættelse.

Du må lære dig selv at se på situationerne, hvornår det er godt at træne en øvelse og hvornår det er tid til at udvide øvelsen med jagtsituationer.

Hare skal respekteres

Vildtkontakt og andet lokkende

Successivt har du nu øget sværhedsgraden gennem træningen. Et "bliv kommando" på rimelig afstand under leg med andre hunde er ikke mere noget problem. Men det der med uforsætlig kontakt med harer og andet småt og godt, kan volde problemer tidligt i træningen. Egentlig er det ikke noget større problem bare du ikke forfalder til skrigeriet! Du må helt enkelt lære dig selv at være stille de gange det hænder. Intet andet hjælper, og du forstyrrer i det mindste intet af træningen hvis du bare *kan lade være med at give en kommando som end ikke fungerer.* Selvfølgelig er det bedst at undgå vildtkontakten i begyndelsen af træningen, men det er som bekendt ikke altid så let.

Når hvalpen kommer op i ca. fem måneders alderen bør det, hvis træningen har fungeret rigtigt, ikke volde nogen som helst problem at få stoppet den i skiftende vildtsituationer, forudsat at afstanden er rimelig. Her er det som sædvanlig træning det gælder. Du må helt enkelt prøve at skabe situationer, fugle eller hårvildtkontakter, mens du har hunden under fuld frihed, men indenfor rimelig afstand. Vist er det ofte svært at komme af sted med – men ikke umuligt og mere end det, alt besværet værd.

At det begynder at fungerer godt

Beror givetvis på, at jeg her dels udnytter den utrolige indlæringskapacitet som en lille hvalp har, og må have for at overleve sit første halvår i naturen. Men dels også på, at jeg sørger for at få de første fugle (eller vildtkontakter) tilstrækkelig tidligt, før jagtlysten er blevet for stor. Ved disse første fuglekontakter er det jo egentlig ikke et spørgsmål om at træne "bliv kommando". Hvad jeg gør er, at tillempe en kommando, som efter et par måneder sidder godt fast. I og med at jagtlysten ved dette tidspunkt ikke er vokset til ukontrolleret styrke, er det sjældent, at det ikke fungerer godt allerede fra første fuglesituation. Og for hver fuglesituation i fortsættelsen bliver det bare mere og mere sikkert.

Tiden man bruger på træningen med hvalpen, kan desuden betale sig ved en bedre kontakt og samarbejde med hunden som voksen. Det er jo altid rart, hvis man, når hunden er voksen og jagten begynder – jager det samme vildt, og desuden i den samme sået eller mark som hunden.

Men hvis ikke det fungerer…

Gennem et par år at have fulgt nogle unghunde, som stort set er trænet som jeg her har beskrevet, men hvor det for nogle ikke er lykkes fuldt ud kan jeg se, at stort set samme fejl er gjort gennem træningen.

Førerne har ved gentagne tilfælde givet kommando eller blæst stopsignal, som hunden ikke respekterer, og ikke irettesat det straks. Dette er helt klart en af de almindeligste årsager til at det mislykkes. Det kræver ikke mange gange hvor hunden får held med ikke at lystre en kommando, før det udvikler sig. Problemet er måske størst i de første vildt eller fuglesituationer hvor man naturligvis, ikke mindst når det gælder fugl, må være lidt forsigtig for ikke at risikere at få en træg avance. Men har man en hund med tilstrækkelig jagtlyst, og det har man nok hvis den er svær at bremse, så er jeg overbevist om, at man må sørge for, at irettesætte en ulydighed selv i disse situationer. Men som sagt – forsigtigt og på rigtig måde! Harerne er suveræne "træningsobjekter," her kan og skal du korrigere en eventuel forfølgelse så meget som det er nødvendigt, uden at risikere at få en træg avance. Sørger du for, at stoppet fungerer på harer når hvalpen er imellem 5 og 8 måneder, vil det spare dig for mange bekymringer i fremtiden.

Lederskabet virker ikke godt nok – et skarpt "nej kommando" giver ikke tilstrækkelig effekt på hunden. Her må hunden vise en vis underkastelse, og definitivt ikke se glad ud og logre med halen.

Førerne har ventet for længe med de første vildt eller fuglekontakter. Jagtlysten er helt enkelt blevet for stor, og hunden har vokset sig "stærkere". Dette havde i og for sig ikke været et større problem hvis, lederskabet havde været tilstrækkeligt afklaret. Men kombinationen dårligt lederskab og en voksen hund med stor jagtlyst, kan for mange førere være helt umulig selv at komme til rette med.

Det er selvfølgelig ikke nok at være tilfreds med at stopkommandoen for unghunden kun fungerer for fugl nogle få gange. Det gælder om, at følge op på dette og virkelig indarbejde en korrekt optræden i fuglesituationerne. Tænk på at der kan være himmelvid forskel på jagtlysten hos en seks måneders hvalp og en etårig hund.

Husk, altid at være forsigtig med at give stopkommando for hurtigt til unghunden i fuglesituationer! Læs mere om dette i afsnittet "stand og avance".

Men hvad gør jeg så…

Hvis jeg nu allerede har en toårig som hovedløst forfølger fugl eller harer? Egentlig er principperne de samme. Grundlydigheden og respekten omkring forbudskommandoer må sidde nogenlunde. Du skal også have mulighed for tilstrækkelig mange fuglekontakter, hvor du befinder dig inden for rimelig afstand til hunden. Hver tegn hos hunden på at forfølge opflyvende fugl (eller springende hare) må omgående resultere i en irettesættelse i ordets værdi.

Jo da – jeg ved, at det ikke altid er så let som det lyder, og at du sikkert har forsøgt på præcis alle måder og det fungerer stadig ikke. Men så er det nok klogt at indse, at der er noget (måske bare et par små detaljer) som du ikke får gjort på den rigtige måde. At afgøre hvad der er forkert er givetvis umuligt uden at se dig og hunden arbejde sammen. Det vil sige, at mit råd er som sædvanligt, at du ikke bare skal vente uden at få hjælp af en god træner, inden en forkert opførsel "bider sig fast" alt for meget.

Fokuser på problemsituationen

Nogle få hunde har været i træning hos mig, hvor lydigheden var i top i "alle situationer" og også fungerede på rimelige lange hold. Det vil sige med en undtagelse – når der var fugle der fløj eller harer der springer lige foran hunden. I disse tilfælde forfølger hundene hovedløst og langt.

Når jeg nu skriver, at lydigheden fungerer så mener jeg at hunden, hver gang vender umiddelbart på vendesignalet, stopper hver gang på stopsignalet og kommer på kaldesignalet. Dette selvom der er andre hunde med på marken, og afstanden til hunden har været flere hundrede meter.

Er du i den her situation foreslår jeg, at du kun koncentrerer træningen til problemsituationerne. Det er meningsløst at blive ved med at træne uden vildt. Hunden er fuldt ud lydig i disse situationer – og dette at kalde på den, eller fløjte stop får ikke træningen til at gå fremad, snarere tværtimod. Med problemsituationerne mener jeg flugten, når det drejer sig om fugl, eller når en hare springer af lejet.

Flugten

Nogle trænere foreslår træning ved hjælp af duer. Den træning jeg har set er foregået på den måde, at en gruppe af førere og hunde står i ring eller på linie og instruktøren går omkring og "kaster duer" i nærheden af hundene. Førerne skulle da omgående give stopsignal på de hunde som ville forfølge.

Jeg kan og vil ikke påstå at dette ikke fungerer – mange dygtige hundemennesker hævder, at det en god træning. Selv er jeg alligevel lidt i tvivl. De hunde jeg har haft i træning, som har haft en træg avance, er de førere, der har trænet med denne form for "duetræning", helt klart overrepræsenteret. Måske er det ikke duerne der er fejlen, men at træningen udføres på en forkert måde? En fordel er, at duer er lette og billige at få fat på. Samme duer kan anvendes til stort set alle de hunde man ønsker. For dem der træner professionelt er det langt billigere at bruge duer i stedet for agerhøns eller fasaner.

Mit forslag er, at du i stedet for træner sådan her. Brug agerhøns, som du sætter ud på gode pladser, græsmark eller stubmark. Vælg dig et sted med så tilpas lang vegetation, at fuglen sikkert bliver der. At sætte en fugl ud så den bliver der, kræver lidt træning. Selv bruger jeg at "kaste den ned mod marken", lidt forsigtig men bestemt. Alternativt kan du bruge grene/buske, og så sætte fuglen derind, det burde også fungere. Har du et agerhønsebur ude i marken, hvor fuglene sidder op ad i flok, et dette selvfølgelig perfekt.

Gå med vinden

Nu er det ikke et spørgsmål om fugletagning i egentlig forstand, det er ikke stand og avance du skal træne. Gå med hunden i line, i medvind mod det sted du ved fuglene findes. *Formålet er, at hunden ikke skal få fært af fuglene inden flugten.* Når hunden, eller præcist lige så godt dig selv, får en fugl op, er det tid at reagere. Når fuglen rigtigt er kommet på vingerne og hunden kaster sig af sted efter fuglen, giver du dit stopsignal og korrigerer ved hjælp af linen. Korriger som sædvanligt så meget som du behøver med netop din hund. På visse "jagtidioter" kan der blive tale om ret så hårde tag. Ved denne træning er det bedre, at kommandoen kommer nogle halvsekunder for sent end for tidligt. Det er fugl i luften hunden skal respektere, og ikke fugl som sidder på marken!

Det sker ind imellem, at hunden når at kaste sig frem og tage en fugl inden den kommer på vingerne (fuglen har måske rørt sig lidt i græsset eller sådan noget) Her korrigerer du ikke på nogen måde – betragt det som en spontanapportering, sig tak og tag imod fuglen.

Uden line

Når du har trænet med snor eller line tilstrækkelig mange gange og hunden har lært at respektere opflyvende fugl, er det tid at tage linen af. Træn på samme måde, altså gå op til fuglene i medvind. Men når du arbejder med løs hund er det lidt sværere at styre, og får hunden stand nogle gange, så handler du givetvis som sædvanligt i en "normal fuglesituation". Varier træningen på forskellige marker og forsøg at holde dig nær ved hunden, når der er chance for fugl. Skulle dette mislykkedes, må du gå tilbage til at bruge snor og line igen.

Harer

Det er egentlig "haretræning" du skal begynde med. Her risikerer du ikke at ødelægge noget ved avance eller gøre andet som kan være negativt i fuglesituationer. Du tvinges også selv til at lære at afpasse irettesættelserne af hunden så det fungerer godt på netop din hund. Sørger du for, at få et umiddelbart stop når "Morten" dukker op, så har du alle forudsætninger for også at stoppe hunden i fuglesituationer.

Bortset fra, at harerne er sværere at finde, dette kommer jo også lidt an på, hvor i landet du bor, så går træningen i princippet ud på det samme. Jo flere harer hunden respekterer i line og snor, jo større er chancen også for, at det fungerer når hunden er løs. Men vær forberedt på, at du skal bruge kraftigere korrigeringer. Jo ældre hunden er, og jo større jagtlyst den har, jo mere får du at tage vare på.

Tilhører du dem der påstår, at få en voksen og jagtlysten hund, som har forfulgt harer et antal gange, til at respektere hare ved hjælp af godbidder og ros, er du velkommen til at lade høre fra dig. Jeg lover at betale rejse og en god timeløn, hvis du vil vise mig hvordan det går til.

Træning i voliere

Træning blandt fuglene inde i volieren er populært. Dette har måske ikke direkte noget med stopkommandoen at gøre, men formålet med træningen er, at det skal ende med, at føreren kan stoppe sin hund når fuglene flyver op. Selvfølgelig, for dem hvor lydigheden ved stopkommandoen ikke er lykkedes fuldt ud, kan det være et forsøg værd. Princippet er helt enkelt, at hunden skal vænne sig til, at have fugle i nærheden. Fugle som både rører på sig på jorden og som flakser omkring i luften. Afhængig af hvor stresset hunden er ved synet og færden af fuglene, kan det måske være nok, at hunden de første gange tilbringer en stund udenfor volieren. Senere tager man hunden med ind i volieren. Hunden bør hver gang være på stedet så længe, at den falder til ro og slapper helt af og mister interessen for fuglene. At sidde med hunden inde i volieren og tage en slapper, er jo en ganske rar måde at træne på. Tilstrækkelig lang afslapningstid inde i volieren burde resultere i, at en del hunde ligger sig ned og blunder.

Nok lyder dette som en let og god måde, at få sat en stopper for forfølgelsen af flyvende fugl på. Men som sædvaligt er livet ikke så let og det gælder også for hundetræning. Tænker vi lidt mere, så indser vi snart, at hvis det var så let, så havde vi ikke så mange hunde som hovedløst forfølger fugl.

Har du nogle huskatte hjemme, så ved du hvordan det fungerer. Efter en tid har du lært hunden, at kattene ikke skal betragtes som jagtbart vildt eller apporter. Hunden ænser ikke kattene, når de farer omkring i huset. Tro mig jeg ved det, med en hustru som opdrætter racekatte, kan jeg garantere, at mine hunde er helt afslappede overfor kattene i "volieremiljøet" eller i hjemmemiljøet. Men jeg ved også, at de katte de træffer på ude på markerne, er det en helt anden sag. Her gælder lydigheden overfor stopkommandoen og intet andet, hvis ikke katten skal forvaldnes til apportvildt.

Med ovenstående mener jeg ikke, at træning i voliere er meningsløst. Tværtimod, som en lille del af træningen, er det slet ikke så dumt. Min ven fra Norrland havde unægtelig nytte af sine kaniner. Fremfor alt er det godt for unghunden at stifte bekendtskab med fugle under kontrollerede former. Men denne

træning kan aldrig på nogen måde erstatte den alminlige lydighedstræning for at få styr på "forfølgerne"

Tillykke

Har du læst helt hertil har du alle forudsætninger for at få en meget anvendelig kommando til din hund. Fortsæt nu træningen og pas på at du nogen gange nu og da, i uventede situationer, giver et "bliv kommando". Som altid er du forberedt på at korrigere straks hvis det går skæv.

Går det skævt nogle gange, når hunden er for langt fra mig, venter jeg helt enkelt til jeg for fat på synderen, og kører øvelsen nogle gange med hunden helt inde ved mig. Og nu med ret så kraftige irettesættelser ved den mindste tegn på ulydighed. Efter dette slipper jeg umiddelbart hunden, og på en ca. halvtreds meter giver jeg kommandoen igen. Når det fungerer perfekt bliver det selvfølgelig til en masse ros!

Det betyder selvfølgelig også at du sørger for at beholde den almindelige grundlydighed som du har givet hunden. Som en klog "hundeven" engang nævnte for mig, så findes der bare tre måder at få en god hund på -TRÆNE, TRÆNE og TRÆNE.

Til sidst – en advarsel

Kommer du nu ud på din første jagtprøve med en unghund som er lydig og lydhør over for dine kommandoer. En hund som afsøger det areal som du vil have og respektere fugl som flyver op, må du regne med at høre en del kritiske røster – jo, det er faktisk

Rolig i volieren kan være en god begyndelse

sandt. Der findes stadig dem som hævder at det ikke er godt med hunde som er "for lydige" mindre lydige skal de være. I hvert fald forholder det sig sådan her i Sverige. Om der med mindre lydige menes at hunden lystrer hver anden gang eller sådan, det har jeg endnu ikke kunne få rigtig klarhed på.

For mine ører lyder det med mindre lydige lidt underligt. Hvis jeg overhovedet skal give en kommando til hunden, så skal den lystre. I det mindste er det min målsætning. At jeg sjælden når helt fejlfri igennem er en helt anden sag, og måske sløset lidt med dressuren. Fortsætter vi med at give kommando, og acceptere at hunden nu og da ikke lystrer, så bryder vi en af de vigtigste regler i dressuren – konsekvens – og så synes i hvert fald jeg, at vi er helt forkert ude. Derimod kan det diskuteres hvordan vi skal afpasse lydigheden. Her kan det, ind imellem være svært at afgøre hvornår, og hvor meget man kan og bør "slappe på tøjlerne" for at få den hund man vil have. Og det med hvilken hund man vil have, det må vi vel selv vælge. Generelt er det måske sådan, at hvis du har dine jagtmarker på fjeldet eller i skoven kan give hunden betydelig friere tøjler, end hvis du har dine jagtmarker mellem motorvejen og jernbanen.

Enmet du ser på billedet kaldes hale – 99,9% af træningstiden skal den logre. Ind imellem kan det være nødvendigt at fortælle hvem der bestemmer, hvis du og hunden har forskellige meninger om dette. Logrer halen under dette, så er det tid til at tænke på, om hunden har forstået hvad du mener

Apportering

Med apportering menes, at hunden på kommandoen ”apport” skal gribe og bære, eller måske det almindeligste, hente noget til os. Det kan være apportbuk eller vildt. Det man forlanger indebærer ofte, at man indlærer kommandoen ”søg apport”. Apportering er en god øvelse som de fleste hundeejere burde lære sine hunde. For fuglejægerne og ”brugshundefolket” er det en nødvendighed, at hundene kan apportere. Men det er også en øvelse som kan give vore, ofte understimulerede, selskabshunde noget dejlig og sjovt at gøre. Ikke mindst øvelsen ”søg apport” er sjovt for hundene, og til gavn for far og mor.

Kan alle hunde?

Svaret bør nok være, at de allerfleste hunderacer kan lære at apportere. Men det er nok sådan, at for dem som absolut ikke vil have en apportør, ser jeg ikke nogen mening i at lægge arbejde og tid heri. I det mindste ikke med de hunde, som ikke allerede som ung hunde (efter en tids træning) spontan viser, at det er sjovt at løbe efter, tage fat i og bære et emne.

Selvfølgelig er der også stor forskel mellem racerne. Vi har eksempelvis Retriever hvor mange individer spontant apporterer, og gør det rigtigt godt, ofte med en minimal arbejdsindsats fra far/mor. At en ruhår skal kunne apportere er en selvfølge for os, som har valgt denne race.

Forskellige indlæringsmetoder

Sædvanligvis taler man om tre forskellige metoder og indlæring af apportering

- Spontanapportering (lege/lystapportering)
- Lydighedsapportering (kombination af tvangsapportering og spontanapportering)
- Tvangsapportering

Spontanapportering

Dette er hvad jeg selv begynder med, når jeg træner hvalpe eller unghunde som viser virkelig vilje til at løbe efter, bære og hente. Jeg fortsætter med dette så længe alt fungerer, og til den dag kommer hvor hvalpen/unghunden nogle gange ikke direkte vil tage den kastede apport. Så går jeg over til lydighedsapportering. Dette forudsætter at hvalpen er kommet op i fem til seks måneders alderen (meget beror på rase og individ).

Vi kan lære en hel del om vores hund, og hvad apportering egentlig er, hvis vi gør følgende lille ”eksperiment” med en hvalp eller voksen hund i apportering, helt utrænet hund. Hold hunden indtil dig, på en sådan måde at du hurtigt kan sende den af sted. Sæt hunden op med eksempelvis en dummy (blød trænings apport). Når du kan se at hunden er helt opsat på at få fat i dummyen, kaster du den ca. 10 meter, venter et par sekunder, og slipper hunden løs, ingen apport kommando. En almindelig opførsel er nu at hunden løber frem til dummyen, som for hunden ikke er andet en et lille byttedyr. Tager dummyen i munden og ryster den, det vil sige afliver byttet. Derefter vil hunden formodentlig bære dummyen kortere eller længere væk, og lægge sig ned og bide i den. Helt naturligt – hvad den gør er, at tage byttet med til et bedre sted, for i ro og mag at æde maden.

Tænker vi længere lige nu så forstår vi at de fleste hunde fra begyndelsen kan det der med at løbe efter og bære et emne. Hvad der kræves af os er egentlig ”bare” at lære hunden at komme til os med det, i stedet for at æde det.

Når og hvor

Spontanapportering er godt at begynde med allerede mens hvalpen er i tremåneders alderen. Går det ikke godt, er det bare at vente et par uger og så prøve igen. Som ”hvalpeapport” anvender jeg et lille stykke reb med knuder i enderne, sådan en er lidt mere rart at bære. Billig og fungerer aldeles udmærket. Ligeså godt går det med en blød dummy, hvis man afmonterer ”kastehåndtaget” som hænger i en snøre (som en lille hvalp let kan komme til skade med under leg).

De første øvelser

Begynd med at oparbejde en interesse for dummyen, Afhængig af hvilken hund du har, kan dette tage alt fra nogle minutter til nogle dage. Anvend din fantasi for at få dummyen til at være god og lokkende for hunden. Tænk på, at det er et bytte, du skal efterligne. Et byttedyr hopper *ikke mod hunden*, den bevæger sig væk fra hunden. Ind i mellem kan man se førere, som mere eller mindre skræmmer sine hvalpe med fejlagtig håndtering af apport emnet. Anvend i begyndelsen hele tiden samme emne under træningen. Emnet skal helt klart kun bruges ved træning, og *ikke fungere som legetøj for hunden*.

Ned på knæ, eller sæt dig på marken og hold om hvalpen, prøv at gøre den interesseret i at forsøge at tage dummyen. Kast den ca. 10 meter og vent et par sekunder inden du med et glad "ja" slipper hunden. Vær opmærksom på at du ikke skal anvende kommandoen "apport", det bygger vi på senere. Nu forholder du dig stille indtil, forhåbentlig, at hunden tager dummyen. Så skal det være godt med ros og et "godt – kom her". Mens hunden er på vej hen mod dig, må du gerne fortsætte med at snakke lidt opmuntrende til den. Hvor meget støtte vi behøver at give er selvfølgelig afhængig af, hvilken hund vi arbejder med. Men jeg synes det er bedre at give for meget støtte og ros, end for lidt. Når hunden kommer hen til dig, skal du ikke direkte tage i dummyen. I stedet forsøger du, mens du roser, klapper hunden lidt stille på siden af halsen og under hagen, at lade den holde dummyen nogle sekunder, hvorefter du med et "los" tager dummyen ud af munden. Hvis du konsekvent tager emnet direkte når hunden kommer får du snart en hund som med det samme "spytter" emnet ud, eller begynder at lege med det. Er hunden uvillig til at slippe, tager du bare et lille hurtigt og bestemt greb om over- eller underkæben og løser grebet.

Vildtvogtere

Når du senere begynder at arbejde med vildt kan en eller anden ekstrem vildtvogter hund volde problemer. Den kan helt enkelt nægte at aflevere eksempelvis kaninen som den kommer med. At forsøge at åbne kæberne vil være meningsløst. Den prøver måske til og med, at bide dig, hvis du forsøger. Selv gør jeg som mine hunde ville gøre, hvis nogen ville forsøge, at tage byttet fra dem – jeg hugger til. Eller måske rettere sagt jeg giver dem en ræk over næsen. Tilstrækkeligt hårdt, for at de straks skal slippe, men ikke mere. *En mildere måde er, at forsøge med en byttehandel* dvs. prøve at give dem noget andet lokkende at holde, men har du en ruhår der er vildtvogter, så bliv ikke forbavset, hvis den ikke vil bytte med dig.

Nogle almindelige apportemner

Hvis hunden ikke vil tage apporten….

Begynd absolut ikke at tjatte og gentage nogle kommandoer! Det eneste du kan forsøge med er at få emnet til at virke lidt mere spændende. Du kan eksempelvis binde det i en snøre, og trække det lidt som et katte legetøj, eller du kan skabe kamp omkring emnet og køre "forsøg at tage den først leg". Lykkes det ikke efter nogle øvelser, er det bare, at vente en tid og siden gå direkte til lydighedsapportering. Eller måske prøve godbids varianten.

Godbid

For det meste undgår jeg at belønne med godbid under apporteringen. Motivationen burde række nok til, i hvert fald for de racer jeg arbejder med. Der findes desuden en lille risiko for, at hunden slipper apport emnet, hvis de forventer en godbid hver gang de kommer med emnet. På den anden side findes der hunde, hvor belønningen med en godbid kan gøre underværker for at få apporteringen til at lykkes. Som altid gælder det om at belønne i det helt rigtige øjeblik. Har du en hund, som ikke er specielt interesseret i at gribe eller holde emnet, så kan du lige så godt prøve. Beløn til at begynde med så snart hunden bare snuser til emnet. Holder du nu inde med godbidden lidt længere tid end før, så vil du se, at hunden snart opdager, at så snart den griber så gives der belønning.

Hvis hunden tager apporten men ikke vil komme…

At træne indkald i forbindelse med apporteringen er ikke godt. Et "nej" når hunden løber den forkerte vej kan, af hunden, tolkes som om det er forbudt at have noget i munden. Så er der stor risiko for at det går skæv fra begyndelsen. Det vil sige, har du ikke et rimelig sikkert indkald, så vent hellere et par uger, og så få dit indkald i orden først.

Øg sværhedsgraden

Successivt øger du sværhedsgraden i øvelserne, men er hele tiden forberedt på umiddelbart at gå tilbage til et enklere niveau hvis ikke det fungerer. Kasteafstanden kan øges ganske hurtigt. Du kan også øge tiden fra kastet, til du sender hunden. Når alt fungerer, og du har en glad hund som villigt apporterer, er det tid at lære den at sidde indtil du giver "kommando". Anvend "sid der" eller "bliv der". Har du en rigtig ivrig hund, som har svært ved at beherske sig, kan det være godt ikke at lade hunden apportere ved hver kast. Hent selv nogle gange, og væn hunden til, at der kan "flyve" nogle apporter i luften uden at dette betyder, at den skal apportere. Et godt tips er at vænne hunden til, at den skal se på dig først, inden den får lov at apportere. Det vil sige gennem øjenkontakt "spørger hunden om lov" inden den løber af sted. Nu – og hvis hunden virkelig tager apporten hver gang – kan du også begynde at anvende kommandoen "apport".

Veksel apport og sted

Hidtil har vi anvendt den samme apport ved al træning.

Dåse med sneppevinger, er et godt hjælpemiddel ved tygning

Nu er det tid til at prøve lidt andet. Selv om jeg senere kommer til kun at anvende hunden til apportering af vildt, skal jeg først være helt sikker på forskellige apportbukke og dummyer. Varier tyngde og form, lad gerne hunden blive lidt bekendt med et nyt emne, før der skal apporteres. Hvad du derimod ikke skal gøre er, at vænne hunden til at hente "grene" som du kaster. Mere om hvorfor dette ikke er tilrådeligt kommer jeg ind på senere. Tænk også på at variere træningspladserne.

Billige og gode apporter

Hvis du vil bruge din hund som vildtapportør fremstiller du nemt billige og gode apporter selv. Anvend en rundstok i passende størrelse. På denne fastgør du et par måge eller gåsevinger ved hjælp af strips eller ståltråd.

Hvis hunden tygger

Dette er forskelligt mellem de forskellige individer. Nogle hunde viser aldrig tendens til at tygge på apporten, og nogle kan være helt håbløse. Forsøg at afværge dette så hurtigt som muligt. I de fleste tilfælde burde det være nok med et "nej" med den grove stemme, og måske et lille "klap" under hagen på hunden, så snart tyggeriet begynder. Det kræver selvfølgeligt, at du ikke kaster så langt at hunden er uden for din rækkevidde. Træn gerne ved at hunden bare får lov til at holde apporten mens den sidd er eller går ved din side.

En variation som jeg har prøvet, med godt held, er at anvende tomme øldåser. På dåserne tapede jeg et par fuglevinger af god størrelse, sneppevinger er perfekte. Hensigten med dåsen var, at jeg hørte så snart hunden begyndte at tygge, eller bruge et for hårdt greb, og kunne så irettesætte omgående. Når fuldstændig sikkerhed er opnået med forskellige apporter, og der ingen tendens til tygning er, kan det være tid til de første øvelser med vildt.

Vildt

Kanin eller mår bruges som gode førstegangsemner. Vær opmærksom på, at vildtet er friskt og fint. Skadet og blodigt vildt betragtes ofte som et måltid. Er det grundlæggende trænet ind på den rigtige måde, burde vildtapporteringen ikke give nogle problemer. Undtagen ved apporteringen af tungere vildt som ræv og grævling, men dette kommer jeg tilbage til. Et problem som til tider dukker op hos en del hunde i forbindelse med apporteringen af vildt er, at de vil stå og snuse lidt til vildtet, og måske småtygge lidt før de tager greb. Enklest løses dette ved at man nogle gange lader dem apportere i rem eller line og begynder at "trække ind" så snart de har haft chancen til at tage vildtet. Viljen til at tage byttet burde så give det resultat, at grebet kommer hurtigt og spontan – og i det samme skal din ros komme lige så spontan.

Lystapportering

Har du en lidt ældre hund, eller en hund som ikke har den der rigtige interesse i at bære og hente, er det egentlig min opfattelse, at så er det lydighedsapportering som skal bruges. Har du selv den rigtige motivation, og er du forberedt på at bruge tilstrækkelig tid og tålmodighed, er dette en usvigelig metode til at få en god apportør. Du får også en hund der ikke vægrer sig ved at apportere, selv om der ved andejagten er is på kanterne af søen.

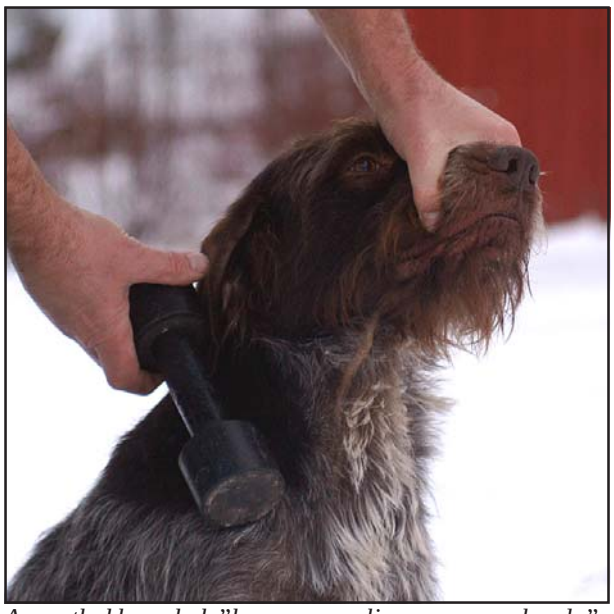

Apportbukken skal "komme usynlig og overraskende" for hunden, og må ikke forbindes med ubehag

Ulemper ved lydighedsapportering

For dig som ikke er så nøje med, at alt skal fungere optimalt og ikke er indstillet på at bruge al den tid der kræves. Det vil sige, du ser mere apporteringen som en god lære og en leg for hunden. Så anbefaler jeg ikke denne metode. Det hænder ofte, at hundene ved de første øvelser synes det er ganske træls. Nogle kan være bange og synes at apporteringen er "pest". Dette er ikke noget problem, forudsat at du fuldfører hele træningen! Stopper du når det går dårligt, og alt måske virker håbløst, risikerer du at ødelægge den vilje som hunden havde til spontanapportering tidligere. Vist kan det bygges op igen, men det bliver nogle ugers arbejde.

Alder og forudsætning

Der er stor forskel mellem racer og individer men har du arbejdet rigtigt med hvalpen fra begyndelsen, kan seks – syv måneder være det rigtige tidspunkt. Lederskabet skal være afklaret, der skal ikke være nogen snak om hvem der bestemmer i flokken. Du bør desuden have en god grundlydighed på hunden. "nej kommandoen" skal være i orden, indkald og bliv der bør fungere inden du begynder. Hunden skal være koblet under øvelserne, og du anvender en apportbuk af træ eller plast.

Princippet for træningen

Metoden går ud på at indlæringen sker med fire øvelser, som læres på en gang. Hver øvelse skal fungere 100% inden man begynder med den næste. De fire øvelser er: holde, bære, gribe og hente. Holde og bære er øvelsen hvor vi bruger krav og uvilkårlighed. Gribe og hente indlærer vi på stort set samme måde som da vi arbejdede med spontanapportering.

Holde

Sæt hunden ved siden af dig, hold i halsbåndet samtidigt som du, fra siden af kæben, roligt stopper apportbukken ind i munden på hunden med en venlig "apport" kommando. Vær opmærksom på at apportbukken placeres bagved hjørnetænderne. Rolig ros *med det samme hunden har apporten i munden.* Det er vigtigt at hunden selv, under den første øvelse, formås til at holde apporten nogle sekunder. Forsøger den at spytte ud giver du straks et "nej kommando" (det skal ske inden det lykkes hunden at spytte den ud) og stopper apporten ind på plads igen. Du må måske hjælpe til ved at holde under hagen på hunden. Princippet er altså – velvære og meget ros så længe den har apporten i munden, og et hurtigt skarpt nej hvis den slipper. *Kommando, ros og skarp "NEJ" i det fuldstændige rigtige øjeblik er som sædvanligt nøglen til fremgang.* Vær glad hvis hunden holder apporten i nogle sekunder, tag derefter apporten med et "los" – og slut med ros. Vi roser jo som bekendt ikke fordi hunden har været dygtig men kun når at den *ER dygtig*!

Nu kommer træningsflid og tålmodighed på prøve. Den øvelse jeg beskriver her skal gentages, helst nogle gang om dagen – hver dag. Den tid hunden skal holde apporten i munden øges gradvis og meget forsigtigt til hunden med sikkerhed kan holde apporten i munden indtil du kommanderer los. Hunden skal også kunne tåle at du forsigtig rører ved apporten uden at den vil slippe. Et godt tips er stille og roligt at tydeliggøre "los kommandoen" for hunden. Dette gør jeg ved med den ene hånd at tage i apporten og derefter lægge den anden hånd oven på næseryggen samtidig med at jeg kommanderer "los". Dette for at undgå at hunden som vi ofte ser, slipper sin apport så snart førerens hånd kommer frem mod apporten. Hvor lang tid det tager at indlære "holde øvelsen" varierer meget, afhængig af individ og træningsmængde. Fra nogle få uger op til måske fire – fem uger, kan vi være ganske normalt. Men vær fortrøstningsfuld, gennem alle årene har jeg kun set få førere som det ikke lykkedes for, selvfølgelig under forudsætning af at der er brugt tilstrækkelig tid og tålmodighed.

Hold fast

Er en kommando som gerne anvendes ved apporteringstræningen. Man kan spørge sig selv hvorfor – vi har jo allerede givet kommandoen "apport" som betyder at hunden skal have noget i munden og holde fast indtil vi siger noget andet. Med andre ord tilføjes på en gang en hel unødvendig kommando til træningen.

Bære

Denne øvelse er ganske enkelt og hurtigt gennemført. Fra at have hunden siddende med apporten i munden skal du nu lokke hunden med dig på nogle meters gåtur. Det kan sommetider være nemmere at stille sig op nogle meter fra hunden og lokke den til sig. Det kritiske er ofte selve startøjeblikket hvor hunden da ofte vil forsøge at slippe apporten. Som under øvelserne i "holde øvelsen" giver du umiddelbart en "nej kommando" (lidt hårdere og skarpere nu) og er *hurtigt fremme og stopper apporten ind i munden på hunden igen.* Glem ikke, at kommandoen apport gives straks, når hunden får apporten i munden, og ros *straks det fungerer*. Du fortsætter nu og øger sværhedsgraden ved successivt at forlænge gåturene. Du forsøger også at få hunden til at sætte sig efter gåturen, inden du tager apportbukken. Lok den til sit, ingen "hårde" kommandoer, for så risikerer du at den slipper apporten. Hele tiden opmuntrer du selvfølgelig med ros når hunden gør et godt arbejde. Du fortsætter med at træne indkald, stadig i line. Udgangsstillinger er siddende med apporten i munden og når hunden kommer frem til dig skal den "sidde" når den afleverer apporten. Hvor den skal sætte sig, foran dig eller ved din venstre side, afgør du selv. For dig som skal anvende hunden til jagt anbefaler jeg at du vænner hunden til at sidde lige foran dig.

Dette er vigtigt

Inden du går til næste trin, skal du være sikker på, at hunden kan "holde og bære", og desuden syntes, at det er sikkert og godt. Den skal kunne bære uden at smide apporten, have et stadigt greb om den, og kunne tåle at du tager fat i apporten, uden at den slipper grebet. Har du en "hård" hund, kan det være nødvendigt med ret så kraftige irettesættelser samtidigt med nej kommandoen, hvis den, med vilje slipper eller lægger apporten fra sig. At sløse med dette, at holde og bære, kommer uden tvivl til at give anledning til problemer længere fremme.

Gribe

Nu begynder det sjove, det vil sige at vi skal indlære øvelsen kun med motivation og ros. Sæt hunden op og prøv at gøre apportbukken spændende, lad gerne hunden hoppe efter apportbukken nogle gange uden at få fat i den. Når interessen er på sit højeste, lader du hunden få fat i apporten og – lige når hunden griber giver du kommandoen "apport," efterfulgt af en masse ros når hunden har apporten. Lad hunden bære den en kort stund, under gentagen ros, kald ind, og tag apporten. Gentag som sædvanligt øvelsen nogle gange indtil det fungerer. Successivt mindskes legen til hunden apporterer direkte når du holder apporten frem og kommanderer "apport."

Tag apporten fra jorden

Ved at holde apporten noget længere fra hunden og ned mod jorden under øvelserne, lærer hunden hurtigt på kommando at tage apporten direkte fra jorden. Så langt det er muligt forsøger vi, at udføre øvelserne kun ved "leg" og ros. Skulle hunden alligevel nogle gange vægre sig ved, at tage apporten må der komme et skarpt "nej" og hurtigt ind med apporten i munden på hunden igen. Ved en hund som "kan øvelsen" men alligevel nogle gange vægrer sig giver jeg et forstærket "nej" og "apport kommando" ved at gentage "apport" en gang samtidig med at jeg irettesætter. Jer prøver helt enkelt at gøre det ubehagelig for hunden ikke at have noget i munden, ved eksempelvis et greb om overkæben. Hvis jeg ikke irettesætter en vægren, så får jeg hurtig en hund, der kun apporterer når den vil. Men irettesættelsen skal selvfølgelig afpasses

Stop apporten ind fra siden af kæben bagved hjørnetænderne

efter den hund du arbejder med. Her gælder det virkelig om at påse at kommando – korrigering – og ros kommer til rette tid, ellers har du hurtigt en hund der fungerer dårligt.

Hente

Dette er den sidste øvelse inden den grundlæggende apporteringsøvelse er i orden, og indebærer selvfølgelig at du skal kræve at hunden søger lige på og henter et kastet emne, eller nedskudt vildt. Med rigtigt gennemført forarbejde burde det ikke være noget problem. Tværtimod er det nu, vi burde se den rigtige glæde og arbejdsvilje komme frem.

Tvangsapportering

Tvangsapportering fungerer udmærket for "professionelle" som hurtigt behøver at indlære en sikker apportering, men forudsætter, at dressøren ved hvad han gør og gør det fuldstændig rigtigt under hele indlæringen. Gennem årene har jeg set mange eksempler på hvad en mislykket tvangsapportering

kan medføre, og hvor meget arbejde det kræver at få det rettet igen. Det vil sige, at for de allerfleste "almindelige hundeejere" anbefaler jeg ikke denne metode fra start.Tvangsapporteringen går ud på, at hunden udsættes for noget ubehageligt, hvis ikke den sørger for at få noget i munden når den får kommandoen apport. Når den har en apport i munden skal alt være rart. Den gamle klassiske måde er at sætte et halsbånd på hunden, vride den om indtil hunden åbner munden, og så hurtigt og overraskende stoppe apporten ind med kommandoen "apport". Så snart hunden mærker apporten i munden skal ubehaget ophøre, og der skal gives ros. Nogle dressører napper hunden i øret for at opnå samme effekt som ved at vride halsbåndet. Selv anvender jeg, og anbefaler et bestemt greb om overkæben på hunden i stedet. Dette er for det meste tilstrækkeligt for de fleste hunde for at få dem til at forstå, hvad det er det drejer sig om.

Ræv og Grævling

Disse vildtarter fortjener deres egen afsnit. Har vi nu indlært apporteringen efter alle kunstens regler, synes man vel at også dette vildt vil blive samlet op. Visse hunde har dog åbenbare problemer, og her er det, i de fleste tilfælde, tyngden som er problemet. Meget er vundet hvis man ikke som mange gør, går direkte fra kaninen til en ræv på 6 – 7 kg. Begynd i stedet for, med at anvende tungere og tungere dummyer. Med lidt fantasi, kan man udmærket få fremstillet en sandsæk eller lignede, hvor tyngden kan øges som træningen skrider frem. Egentlig er det min erfaring, at når jeg arbejder med hunde der er uvillige til at hente tunge apporter, så fungerer det bedst hvis man kan arbejde sig frem mod målet ved hjælp af leg, kamp og konkurrence. Det uanset om hunden er tvangsapportør fra begyndelsen eller ej. Javist har det fungeret med en eller anden hund at tvinge den til at tage ræven – men det er helt klart et bedre og sikrere resultat jeg har fået på den anden måde. En del hunde har vist sig meget villige til at tage ræven, hvis de får lov til at følge et kort slæb først, finde og tage ræven uden at føreren er inden for synshold.

Siden er det ikke helt fejl at lade hunden prøve i virkeligheden. At skyde nogle rævehvalpe og straks lade hunden hente disse, det øger ofte interessen betydeligt.

Apportsøg

Alment

Apportsøg indebærer at hunden på kommando (normal "søg apport" eller "led apport") selvstændigt skal gennemsøge et begrænset stykke terræn (det kan være en ø i en sø) og hente en eller flere stykker nedskudt vildt, eller udlagte/kastede apportemner. Når hunden har lært et selvstændigt søg, bør man desuden indlære dirigering, det vil sige, at man skal med tegn og/eller kommando kunne styre sin hund hen til et bestemt område hvor dummyen eller vildtet forventes at ligge.

Forudsætninger

Du bør have en hund der fuldt ud behersker den grundlæggende apportering og desuden udfører gerningen med "fart og glæde". Anvend en dummy som hunden ikke kan opfatte som alt for afvigende fra markvegetationen. Det er jo gennem vindbåren færd fra emnet, at hunden skal finde det, ikke ved hjælp af synet. Vær nøje med vindretningen, frem for alt de første uger under træningen, hunden skal så meget som muligt arbejde i modvind.

Her kan det være på sin plads med en lille advarsel. Dig som også skal lære din hund spor, i det mindste hvis du tænker på at arbejde med lidt vanskeligere sportræning, på et seriøst plan, måske skal du vente med søgtræningen til sporet er afklaret. Det har vist sig at flertallet af hunde prioriterer den vindbårne færd frem for sporfærden. Det vil sige, at det til tider kan tage lidt længere tid at træne spor med en hund som først har lært søgearbejde (at med høj næse at udnytte vinden). Selv prioriterer jeg hundenes arbejde med "høj næse og udnyttelse af vinden" og gør modsat, og begynder med apportsøget – så bliver sporarbejdet måske lidt vanskeligere de første gange, men det har altid løst sig efter nogle ugers træning.

Kaste dummyen ud

Den første øvelse er, med hunden siddende ved siden, at kaste dummyen ud i højt græs eller på en høj så den havner usynlig for hunden. Vent en tid og send hunden ud for at hente som sædvanligt. Lær dig selv med det samme, at forholde dig stille mens hunden arbejder på at finde dummyen. Ros straks du ser, at den griber efter emnet, det vil sige præcis på samme

måde som ved den sædvanlige apportering. Skulle hunden af en eller anden grund ikke finde dummyen, så skal du ikke gå frem og påvise hvor den ligger! Gør du det nogle gange, har du snart en hund som leder en kort stund, og derefter kommer frem til dig og vil have hjælp. Finder hunden den ikke gentager du helt enkelt øvelsen, måske kaster du lidt kortere og i mindre besværlig terræn.

Udlægning af dummyen

Når de første øvelser fungerer godt er det som sædvanlig tid til at øge sværhedsgraden. Dette gør du, dels ved at øge afstanden, og dels ved, at hunden ikke sidder ved siden af dig når du kaster dummyen. Det første du skal tænke på er – at udvælge det terræn som hunden skal afsøge. Med dette menes, at du og hunden, går nogle gange på kryds og tværs over træningsarealet umiddelbart før træningen begynder. Årsagen er at udlægge lidt forvildende spor og derved lære hunden at finde dummyen ved hjælp af luftbåren færd, og ikke ved at følge dine spor.

Sæt nu hunden af og kommander ”bliv der” det bør du kunne gøre nu. Vift lidt med dummyen, for at fange hundens interesse, og løb ud i terrænet. Vift lidt ud til siderne og kast dummyen op i luften nogle gange så hunden ser det. Måske efter 20 – 30 meter (beroende på hund og terræn) kaster du den op i luften og lader den falde til jorden. Gå direkte tilbage til hunden, koble løs, og send hunden. Anvend både håndtegn (vis tydelig retningen mod dummyen) og kommander ”søg apport”. Gentag øvelsen gennem nogle uger, og successivt øger du afstanden hvortil du udlægger dummyen.

Hvis hunden søger lidt ”trægt” og måske giver op uden at finde den, kan det være en god ide, at udlægge et større antal apporter (måske 10 stk.). Læg dem på en linje med et par meters mellemrum. Det vil gøre, at det for hunden kommer til at lykkes en gang og får en masse ros. Successivt mindsker du antallet af apporter så det kræver lidt mere arbejde af hunden for at det lykkes.

Øg sværhedsgraden og skærp variationen

Hvis alt går godt er det nu du skal begynde at øge tiden fra du har udlagt dummyen, til du sender hunden. Til at begynde med tager du en gåtur med hunden, på nogle minutter, inden du sender den ud. Det er nu også tid til at mindske ”retnings visningen” mod dummyen. Du skal måske bare vise dummyen for hunden. Når du kommer ud i terrænet slipper du bare fra den uden at hunden ser det. Begynd også at øge afstanden, nogle gange 20 meter og andre gange 50 meter. Men stadig gælder det at du skal sende hunden ud direkte mod dummyen.

Lidt efter lidt øger du tiden fra udlægningen af dummyen, til du sender hunden. Målet er at hunden ikke altid skal se når du lægger ud. Hunden er nu vant til at finde apporterne i den retning du sender den, så nu er det tid at prøve med at udlægge et emne helt til venstre, og et helt til højre. Du sender hunden ud for at hente det ene emne og derefter drejer du helt og sender hunden ud for at hente den anden. Variere du træningen på denne måde har du snart en hund som effektivt og selvstændigt søger træningsarealet igennem.

Anvend din fantasi for at gøre træningen sjov, træn også med forskellige emner (hvilke emner du anvender, er det kun fantasien som sætter grænser for) og ind i mellem mere end et emne. Er du jæger anvender du selvfølgelig ind i mellem vildt ved træningen. Tænk også på at ændre terræn, træn ikke altid på det samme sted.

Markering

Er også noget som bør trænes. Med markerings evne menes hundens evne til at holde styr på et antal fugle som fældes (eller emner som kastes) og hvor disse havner. Det vil sige at hunden begynder ikke at søge med det samme, men først i nærheden af stedet hvor fuglen er faldet. Helt klart er retriever racerne dygtige til at holde orden på mange stykker vildt. Men evnen til at markere et antal stykker vildt er noget som til dels kan trænes op. Hvor mange apportemner en hund kan trænes op til at ”holde styr på” er op til individ og race – men ved at træne det får du at se hvor grænsen for din hunds formåen er.

Glem ikke at

1. Øvelser skal gøres mod vinden, til at begynde med.
2. Bliv ikke ved med at råbe til hunden under søgsarbejdet.
3. Påvis ikke apporterne for hunden hvis ikke den finder dem, gentag øvelserne på en lidt enklere måde. Et tips kan være at dryppe lidt frisk blod på apporterne nu og da for at forstærke "færten" og give "rigtig" fart.
4. Forsøg ikke at dirigere hunden, dette lærer vi den først når den er dygtig til et selvstændigt søg. Og som jeg har nævnt tidligere et *ihærdigt og selvstændigt søg er utrolig vigtig* – det er det du får allermest brug for.

Dirigering sparer tid ved apportarbejdet, ikke mindst ved vandarbejde

Dirigering

Dirigering fortjener sit eget afsnit, men er egentlig bare yderligere et moment hvor det viser sig hvor godt du har lagt grunden ved lydighedstræningen. Men selvfølgelig er det en ny kommando som må læres ind og selvfølgelig kræver det en masse træning hvis det skal lykkes godt. Der findes mange måder at træne dette på, og jeg vil som sædvanlig på ingen måde påstå at min måde er den eneste, eller bedste, selv om det fungerer godt for mig.

For hvem

Det klassiske er måske jægeren ved søkanten, som har skudt en and ned som lander i vandet og hunden har ikke opserveret faldet. Bare det at skulle sende hunden ud med en apportkommando hvor vandet strækker sig langt i alle retninger betyder, hvis apporteringen lykkes, at det tager unødig lang tid. Lang tid i koldt vand om efteråret er ikke præcis hvad man gerne vil udsætte hunden for. Chancen for at det lykkes, og betydelig hurtigere, øges væsentligt, hvis du med kommando kan styre hunden hen til det rette sted. Hvis du ikke jager, har du måske bare hunden med ude at traske af sted på stierne. Selv her er det ganske bekvemt hvis du med højre eller venstre kan få hunden til at vælge samme retning som du selv tænker på at gå.

Hvornår skal vi begynde

Når det gælder træning af dirigering i vanskeligt terræn mod "blinde" apporter. Det vil sige nogle som hunden ikke har set blive kastet, er til forskel fra mange andre øvelser noget jeg helst venter nogle måneder med. Hunden skal først blive rigtig dygtig til et selvstændigt apportsøg. Du finder mere om dette i afsnittet "apportsøg".

Det selvstændige apportsøg er det absolut vigtigste og det du har aller mest brug for. Mine hunde er normalt 18 til 24 måneder inden den egentlige træning af dirigering begynder. Kommando og tegn – højre og venstre, begynder jeg derimod så småt at træne betydeligt tidligere (mere om dette længere fremme). Gør du dette på den rigtige måde og ikke forsøger at styre hunden under træningen af apportsøget, så har du vundet meget når træningen af dirigering begynder.

Kommando

Ud (eller fremad), venstre og højre er hvad jeg selv anvender. Altid hvor det er muligt kombineret med tegn! Tegn for venstre og højre er selvfølgelig en arm ud til den side som jeg vil at hunden skal gå. For "ud" anvender jeg selv den ene, eller begge arme strakt frem fra kroppen og håndfladerne vendt mod hunden. Når det gælder kommandoen venstre/højre så tænk på at være konsekvent. For mine hunde er det venstre og højre set fra hundens side der gælder. For mig synes det rigtigst på denne måde, og det var også sådan jeg arbejdede når jeg var i gang med fårehundene. Mange bryder sig ikke om denne detalje men får det alligevel til at fungere aldeles udmærket endda – men du skal være konsekvent, lige meget hvad du gør.

Det vigtigste før du begynder

Lydighed og atter lydighed, nej, bliv, her og "ja sådan" er kommandoer som helt klart skal fungere. At apportering er i orden og at hunden er arbejdsvillig og synes at apportering er dejlig er et most for et godt resultat. Gang efter gang ser jeg hundeførere der kommer med hunde de ikke engang kan styre uden en snor, eller hvor indkald ikke fungerer, og vil have hjælp med træning af dirigering. Tænk engang – hvor

store er mulighederne for at hunden skal lyde på en afstand af 60 – 70 meter hvis den ikke engang er lydig når afstanden til føreren kun er et par meter? Faren ved at begynde med en ulydig hund er måske frem for alt endnu dårligere vaner for hunden. Det vil sige, at du helt enkelt lærer hunden, at dine kommandoer og tegn er noget man ikke behøver at bekymre sig om. Det kan ikke gentages nok – hvor vigtigt det er, aldrig at give en kommando hvis ikke man vil irettesætte eventuel ulydighed eller forkert handling. På jagtprøven, under dommerens overvågende øjne er der ikke så meget du kan gøre. Prøven er jo ikke lavet for at træne hundene, men for at vise hvad de kan, eller måske rettere sagt hvad vi troede de kunne, når vi fulde af forventninger tager på prøve. Under træning derimod er det en anden sag. Tænker vi lidt længere, så indser vi hurtigt, at det med at give hunden kommando under vandarbejdet er noget, som vi for enhver pris, skal undgå indtil vi er helt sikre på, at lydigheden på land er næsten ”100%”. Men – siger mange så – min hund fungerer på land men ikke i vand. Mange af dem som har sagt sådan, er dem som er kommet til mig for træning. Men yderst få af disse har haft hunde som har været tilstrækkeligt ”gennemtrænede” og velfungerende på land. Undtagelserne findes, men hvad vi gør for dem, må blive et afsnit for sig. Med andre ord, vi starter altid træningen på land, selv om målet for mange er en god dirigering i vand.

Klokken

En enkel øvelse hvor vi kan begynde med unghunden, så snart lydigheden og apporteringen sidder fast er ”klokken”. Øvelsen har desuden den fordel at du har hunden på relativt nær hold og kan fylde lidt ekstra på både lydighed og apportering.

En almindelig græsplæne er et godt sted at træne. Meningen er at hunden hele *tiden skal se apporterne* under de første øvelser. Der skal bruges tre dummyer til øvelsen. Sæt hunden vendt mod dig – gå lidt tilbage fra hunden, bliv ud for hunden, og kast den første apport så den havner ca. 30 meter bagved hunden. Den anden kaster du ud på samme afstand men 90 grader til venstre og den tredje 90 grader til højre for hunden. Hunden skal klart og tydeligt se hvor samtlige apporter havner. Apporterne skal ligge synlige for hunden. Gå tilbage til hunden, og stil dig et par meter foran hunden. Begynd med at sende hunden efter den først udkastede apport på følgende måde: Giv tydelig tegn med armen den vej du vælger at sende hunden. *Hunden må ikke gå på tegnet alene*. Derefter kommandoen ”Ud”. De første gange vil den sikkert løbe mod den sidst udkastede apport, men dette forhindrer du omgående ved et skrapt ”nej-kommando” eller hvis det er nødvendigt et ”bliv”. Her er det, som jeg nævnte tidligere, vigtigt at du har tilstrækkelig lydighed, så du virkelig kan forhindre en forkert handling. Lykkes det hunden gang på gang at få sin apport uanset hvilken side den løber til, så kommer træningsresultatet til at tage betydelig længere tid, og dels bliver betydeligt mere usikkert. Hvis nu hunden alligevel tager den ”forkerte” apport er der ikke meget at gøre. Lad den aflevere, gentag lydighedsøvelsen og begynd forfra igen. Når du har taget imod den udvalgte apport, sætter du hunden i udgangsstilling igen, gør tegnet til venstre og giver kommandoen ”højre” (hvis du vælger at give dine kommandoer venstre/højre fra hundens synsvinkel). Samme måde gentages med den sidste apport. Hurtigere end du regner med komme øvelsen til at gå meget let. Du har en opmærksom hund, som så snart du giver tegnet venstre eller højre ser i den retning du peger, og går lige ud til apporten når kommandoen kommer.

Øg sværhedsgraden

Hvordan du vil gøre afhænger lidt af hvilket mål du har sat op for træningen, og givetvis også, hvor meget tid du vil, eller kan bruge til træning. Vil du have en hund som fungerer på kommando alene (uden tegn) fortsætter du med at arbejde med hunden nær ved dig og mindsker successivt dine tegn med armene for derefter så småt kun dreje hovedet og se i den retning apporten ligger, og give kommandoen. Så langt som her bør det ikke være svært. At få det til, at fungere godt med stemmen alene kræver mere tid, men med en gennemarbejdet hund er det fuldstændig mulig.Den praktiske nytte af den her ”finpudsning” kan derimod diskuteres. Selv er jeg tilfreds med at det fungerer acceptabelt med tegn og stemmekommando.

Når alt fungerer når du står nær ved hunden, er klart næste trin, at du øger afstanden mellem dig og hunden. Øg successivt til allermindst 50 meter. Afstanden til apporterne bør også varieres men stadigvæk gælder at *apporterne er synlige under træningen* og hele tiden ligger lige ud i 90 graders vinkel fra hunden. Glem ikke, engang imellem at lave nogle øvelser i fri apportsøg i vanskelig terræn.

Dirigering direkte ud mod forskellige apporter

Med risiko for at det efterfølgende bliver sløset gentager jeg endnu engang, at inden du begynder skal hunden glad, villig og utrættelig klare et *selvstændigt apportsøg*. Mister du dette, har du stor mulighed for at få en hund der søger nogle minutter for derefter at stille sig og se spørgende på dig. Ja, at få hunden til at gå direkte ud i en anvist retning er ikke helt let, men ganske væsentlig. Vi begynder altså at vænne hunden til at det er i den retning, lige ud fra os, som gælder og intet andet. Det er der, vildtet eller apporten findes.

Et perfekt sted til de første øvelser af "ud kommandoen"

Hvad der end hænder i de kommende øvelser forsøger vi ikke at anvende højre eller venstre! Jeg synes, det er lettest at begynde, når vi er ude at gå på en lille bevokset skovvej. Slip helt enkelt en dummy bagved ryggen, gerne ved den side at vejen som ligger mod vindretningen. De første gange kan du lade hunden se hvad du gør, men siden skal det gøres uden at hunden ser det. Fortsæt ca. tredive meter. Vend om og sæt dig på hug bagved hunden. Lad din højre hånd hvile mod hundens bringe (som et ekstra stop) vis tydeligt med din venstre arm udstrakt i retning af apporten. Når du ser at hunden har hoved og blik i den rigtige retning – ikke før, giver du kommandoen "apport" eller "ud".

Forsøger hunden at afvige fra vejen (den angivne retning) korrigerer du, hurtigt som sædvanligt, med et "nej" (eller bliv). Vist kan dette virke lidt overdrevent penibelt, men som sagt det afhænger igen af hvilket mål du har.

En hæk eller stenmur

Er hvad vi vil have nu. Der er i princippet samme øvelse som ved skovvejen, den eneste forskel er at du har et "Stop" for hunden på den ene side. Dummyen er i forvejen udlagt (kastet) nogle meter ved siden af muren, selvfølgelig uden at hunden på nogen måde har chance for at tage et spor op som går frem til dummyen. Du stiller dig op med hunden inde ved muren med rimelig afstand til dummyen og sender hunden ud langs med muren på samme måde som du gjorde på skovvejen. Tænk på at sende hunden et par meter ved siden af dummyen, i god vind. Det bliver nemt forkert eller i hvert fald sværere, hvis hunden kommer på "den forkerte side" her i begyndelsen. Træner du sådan her et stykke tid, med varierende afstand og er sikker på at hunden har tjek på dit tegn, er det tid, at skifte mark igen.

Hygge eller omstillingsmark

Er det nu tid hvor alt fungerer perfekt langs med hækken. Samme øvelse igen, men nu uden at du har nogen "stop" som styrer hunden i den rigtige retning. Glem ikke vindretningen!

Et tips er også, at du virkelig har styr på hvor du placerer dummyen (mærk ud), det er så let at glemme stedet, og siden stå og skælde på hundestaklen for, at den ikke finder noget der hvor han blev sendt ud til (tro mig jeg ved det)

Bliv ikke fortvivlet hvis det, som tidligere gik så godt, bliver væsentlig sværere, når du sender hunden ud på helt "åbne vidder". Giv ikke op, har du lagt grunden ordentlig i de foregående øvelser, så kommer det snart til at fungere også her.

Venstre og højre

Endelig er vi der. Men til at begynde med så laver du et par øvelser med frit søg, det har du selvfølgelig, klog som du er, varieret med hele tiden. Repeter også "klokken" et par gange for virkelig at tjekke at kommando og tegn sidder fast. *Forfald ikke til at blande det frie søg sammen ved dirigering! Enten det ene eller det andet.*

Gå nu tilbage til hækken eller stenmuren, hunden har du gemt i skoven et eller andet sted. Trav området af så elimineres muligheden for sporarbejde. Afmærk et sted ved siden af muren og nøjagtig i en 90 gra-

ders vinkel fra dette sted, 30 – 40 meter ud til siden, placerer du dummyen. Stil nu op som ved de første øvelser ved siden af muren. Du skal lade hunden arbejde i modvind, men vær opmærksom på når du går til udgangspunktet, at hunden ikke får fart af dummyen.

Send hunden lige ud langs muren, nogle meter foran det sted hvor du har markeret, fløjter du et stopsignal. Lad hunden sætte sig og vent et par sekunder, giv en tydelig armtegn mod det sted hvor dummyen ligger og kommander venstre (eller højre hvis det er det). Har du haft tjek på vinden da du placerede dummyen, vil hunden som du snu nok har regnet ud, hente dummyen direkte. Fortsæt sådan her med dummyen både på venstre og højre side. Engang imellem også lige ud. Hele tiden gælder det om at hunden hele tiden går efter det sted som du giver anvisning om. På samme måde som tidligere, går vi bagefter ud på hygge og omstillingsmarken og gør det samme.

Far/mor er nogen vi kan regne med

Præcis – det var dertil vi ville komme. Har du gjort øvelserne stille og roligt og ikke taget for store skridt, så har du en opmærksom hund, som nøjagtig ved, at hvor du som fører peger, der ligger det som du så gerne vil have. Når vi når hertil, men definitivt ikke før, er det tid at tillempe dirigering ved vandarbejdet. Vær opmærksom på, at jeg skrev tillempe, ikke træne. Det tager meget længere tid at korrigere en forkert opførsel når hunden ligger og svømmer ude i vandet, det er også koldere og mere vådt. Alt skal altså virkelig fungere på land først. At hunden elsker at bade og selvstændigt klarer at gennemsøge og hente vildt fra lav vand på varierende afstand fra land er selvfølgelig også et krav. Det forudsætter jeg, at dem der er kommet så langt som her i teksten, allerede har lært sine hunde.

Et godt vandhul

Et vandhul med et par klatter siv eller rørbevoksning, der ligger ca. 20 meter fra vandkanten og med en afstand af ca. 20 – 30 meter fra hinanden, er et rimeligt sted at starte. Jo, jeg ved, at det ikke er helt nemt alle steder i landet, at finde rimelige vandhuller. Måske en eller anden slutter med at læse her. Men hvem har sagt at det er let? Vent – der kommer tips hvor vi træner på blankvand også.

Direkte modvind skal vi have til denne øvelse. Til at begynde med tager vi et par lette apporteringer ved at sende hunden lige ud mod en i forvejen udlagt måge ved den ene ø. Begynd gerne ved at sætte dig på hug ved hunden og vis tydeligt retningen med armen, som du gjorde i de grundlæggende øvelser. Tag nu en pause, og lad hunden hvile lidt. Imens udlægger du en måge i den anden ø hvor hunden ikke har arbejdet. Godt er det måske også, at du samler en håndfuld småsten og stopper i lommen. Hvis du nu tvivler det allermindste på at du har en lydig hund – og hvem gør ikke det. Send nu hunden ud igen, lige ud mod samme sted som den hentede den sidste måge. Når den er 10 – 15 meter ude fra land fløjter du stopsignalet med fløjten. Når hunden ser opmærksom på dig giver du tegn og kommando til den side hvor mågen ligger, selvfølgelig direkte efterfulgt af ros straks hunden drejer af til den rigtige retning. Er de tidligere øvelser tilstrækkeligt gentaget bør det fungere, og hunden kommer snart i rigtig vind af mågen og har lært sig, at det endnu engang lønnede sig at regne med dig.

Skulle det gå så dårligt at hunden fortsætter med at svømme direkte fremad kommer dit "nej kommando" omgående, måske forstærket med en håndfuld småsten i bagdelen af hunden (Selvfølgelig afpasser du størrelse og mængde af sten til psyken på din hund)

Blankvand

Ikke noget større problem, måske bedre for træningen de første gange. Men lidt krusninger på vandet vil jeg gerne have, ellers ses apporterne alt for tydeligt. Her anvender jeg et par små "flydere" som forsynes med mørke fuglevinger. De vil pænt og jævnt flyde ovenpå. For øvrigt kør øvelsen på samme måde som tidligere. Først lige ud og senere varierer du med højre

og venstre. Det vigtigste er at afstandene ikke bliver længere end at du hele tiden har hunden "i hånd".

Ind i mellem går det ikke så godt

Det er bare at konstatere, at det her med dirigering er ganske let – i hvert fald når man skriver om det. Som sædvanligt er det træning og atter træning, der giver resultat. Lidt stimulans til at træne lydighed og dirigering fik jeg på en prøve i eftersøgningsgrenene for mange år siden. På en jagtprøve forsvandt min gamle tæve Claesbon´s Jessie, i Vänerns siv og rørbevoksning, og det behagede hende ikke at komme tilbage før hele området var gennemsøgt, og alle levende ænder var kommet på vingerne, det tog imidlertid en god halv time. De øvrige prøvedeltagere, som ventede på at det skulle blive deres tur, var noget misfornøjede.

Flæskepandekage

Nej da, dette er ikke begyndelsen på et afsnit om madlavning. Men jeg ved, at ikke alle hunde syntes at apportering er så skæppeskønt, og så kan det blive et problem, at få en god dirigering under apportarbejdet. I stedet for at tvinge hunden til at arbejde, hvilket formodentligt også vil mislykkes, kan det aldrig skade at forsøge at arbejde som jeg selv gjorde med Kassandra. Kassandra var i og for sig nogenlunde dygtig til apportering, men da jeg kom til dirigeringstræningen trodsede hun helt enkelt, eller også trænede jeg på en forkert måde. Nok om det, noget måtte jeg finde på for at løse problemet. Madglad har hun altid været, så løsningen var lige ved hånden.

I køleskabet var der rester fra gårsdagens middag, i dette tilfælde flæskepandekage. Bag en prydbusk på gårdspladsen placerede jeg helt enkelt et stykke pandekage, og med hunden ved siden placerede jeg mig en ti til tyve meter fra busken, og kommanderede ud. Jeg tvang hende mere eller mindre til at bevæge sig fremad, hvilket hun gjorde mens hendes kropssprog viste protest, og hvor pokkers trist dette var. Vel ankommet til busken, hvor vinden bar duften af flæskepandekage op i hendes næse, ændredes kropssproget til glæde og arbejdslyst. Ved gradvis at øge af afstanden, skal jeg love for, at det ikke tog lang tid, inden jeg havde en hund, der på kommandoen ud med fuld fart, og med viftende hale sprang 100 meter direkte ud og åd pandekage – eller hentede en apport. At flæskepandekage lidt efter lidt blev skiftet ud med en dummy, eller en fugl, syntes ikke at bekymre Kassandra. På samme måde når vi trænede højre og venstre, pandekage til at begynde med, siden dummy og fugl.

At de rigtige jægere med hår på brystet, rynker på næsen af denne måde at træne på, med mad i hånden, bekymrer mig lidt. Men jeg må trøste mig med alle de 10 tal Kassandra fik på jagtprøvernes vandarbejde, og alle de fugle som jeg fik hjem på tasken.

Træn mere på kommandoen ud

Som en afslutning på afsnittet om dirigering, vil jeg herunder skrive lidt om kommandoen ud. Selvfølgelig har du glæde af, at kunne dirigere din hund til højre og venstre, men betingelsesløst er det ud kommandoen du får mest nytte af, både under jagt og eventuelle jagtprøver. Selv vil jeg, at mine hunde ret ud, skal kunne dirigeres en 150 – 200 meter, gerne længere. Til hvilken nytte spørger mange. Vist rækker jagtprøvens apportering på vandarbejdet, en ca. 60 meter, også til det meste af jagten. Men nu og da kræver det alligevel, at du kan få hunden til, at arbejde længere fra dig, hvis du skal have den anskudte fugl med hjem. Det er ikke alle gange du selv kan gå hen og hente fuglen. Men for mig som er lidt doven, og desuden begynder at blive gammel og træt i benene, er det nok først og fremmest markarbejdet og på fjeldet jeg syntes, at det er perfekt med en velfungerende ud kommando. Når jeg ser det der spændende terrænafsnit, som ligger lidt længere ude end hundens normale søgsområde, sparer det både tid og trætte ben, hvis jeg kan stoppe hunden og få den til at gå et yderligere antal hundrede meter ud. Måske der sammen med, kan blive en og anden ekstra fugl på tasken, så siger jeg tak for dette.

Som sagt - ind imellem får man et godt resultat på en let og hyggelig måde, hvis man inden træningen tager et kig ind i køleskabet

Når grunddressuren er i orden begynder det virkelige sjove både for hundene og os selv

Træning af mark og fuglearbejde

Her kommer vi ind på den egentlige dressur af hunden som stående fuglehund. Til at begynde med skal jeg måske fortælle at stående fuglehund her læses som ruhår. Det er ruhår jeg arbejder med, og derfor har lært noget om.

Nu er det sikkert sådan at der i al væsentlighed ikke er så stor forskel mellem træningen af de forskellige racer, og selvfølgelig har jeg været med til træningen af andre racer. Men ikke så meget, at jeg vil eller kan, gå ind i specifikke detaljer om disse. Når du læser videre, tænk så også på, at min træning bygger på de forudsætninger jeg selv har, når det gælder marker og områder hvor det også er relativt små steder omgivet af rimelig tæt skov.

Søg og reviering

Hvordan vil jeg anvende hunden

Inden vi begynder træningen, skal vi gøre det klart for os selv - hvad vi vil have vores hund til. Selvfølgelig vil vi jage med hunden – men hvad og hvor? Skal vi bare jage på en enkelt type mark, eller på alle typer af marker? Har vi både fasaner og agerhøns på markerne? Tænker vi på at starte hunden på markprøve? Selv vil jeg gerne have hunde som fungerer overalt (og gerne tager en eller anden præmie på markprøve). Derfor begynder jeg, relativt tidligt at tilpasse træningen til det mål jeg har sat op for den færdige hund.

En god reviering er noget som jeg prioriterer ved mine egne hunde - et must for en god fuglehund og efter min mening en nydelse for øjet. Desværre ser vi alt for sjældent på vore jagtprøver, hunde som har så god en reviering, at det er værd at nævne. (Svenske Vorstehklubben, hvordan i Danmark ved jeg ikke). Årsagen til dette kan man spekulere over. Men helt klart er det, at så længe vore dommere på jagtprøver fortsætter med at uddele så høje værdier til hunde som går ned i tempo og som egentlig kun prøver, at finde fugle i diger/skel og måske indimellem stiksøger – ja, så er der ikke mange ruhår i Sverige der lærer en god reviering. Nu er jeg i og for sig overbevist om, at dette vil forandre sig. Vi ser en øget international interesse på vores jagtprøver og dette medfører nok, at flere indser, at hvis vi skal kunne klare os ude i Europa, kræver det mere end at finde fasaner i buske og diger.

For dem, som kun vil jage med hunden på sine marker derhjemme, bør søget ikke volde mange problemer. Hundene lærer hurtigt at udnytte vinden, og hvor på marken der findes fugl. Denne kategori af jægere kan gøre det let for sig selv og i det store hele bare fungere som kontaktperson og vejviser til det område de vil jage på. Med kun fasaner på markerne, lærer hunden hurtigt at høstede marker med kort græs eller stub er totalt meningsløst at løbe sig træt på. Selvfølgelig bliver det en effektiv hund

på hjemmemarkerne, men langt fra det billede man havde forestillet sig af en ruhår der stryger frem over marken i regelbundne slag. I den nordlige del af Sverige er det en anden sag. Der er det jagt på fjeldet eller i skoven det drejer sig om, og det er en anden sag. Her er det sådan, at unghunden bør have lidt friere tøjler og ved egen erfaring lære, hvordan det lønner sig, at lægge et effektivt søg op. Mine hunde, som jeg har trænet dem, fungerer aldeles udmærket både på fjeld og i skov. Men havde jeg hovedsageligt haft min jagt der, ville jeg sikkert have gjort det lettere for mig selv, hvis jeg gennem oplæringen, tidligt havde ladet hundene udvikle et målrettet biotopsøg. Mere om dette længere fremme.

Hvalpen frem til 5 – 6 måneder

Her træner jeg intet som har med søget at gøre. Det er kontakt med hvalpen og lidt grunddressur der trænes. Jeg ser gerne, at hvalpen er sammen med mig så meget som muligt. Ved den daglige fodring af fuglene, bliver der uvilkårligt en eller anden kontakt med de fugle som løber omkring uden for volierne. De fuglesituationer som opstår får hvalpen lov til at afvikle selv, uden indblanding fra min side. Det er bare at betragte og nyde de episoder der opstår. Udredning, stødning og forfølgelse af fuglen.

Når jagtlysten vågner

Ved 6 – 7 måneders alderen vil hundens interesse for et mere vedholdende søgen efter fugle være vagt. Da vil i hvert fald jeg begynde at træne lidt mere målrettet. Selvfølgelig kan jeg vente et halvt år mere – men som alle ved med den her slags, så synes jeg det er sjovt med hvalpetræning, og desuden er det nu temmelig let her, at tilføre "stop – kommandoen" uden at være storslem.

En lille advarsel kan være på sin plads – det er let at lære hvalpen og unghunden at gøre det rigtige, men det er lige så let at lære dem at gøre noget forkert. Med andre ord, det gælder om at tænke, læse sin hund og vide hvad man gør.

At udnytte vinden og finde fuglene

Er det vigtigste for unghunden at lære. Træningen bliver meget nemmere og skønnere for mig som fører. Hvad er jeg helt enkelt gør er – at gå omkring på marker, hvor der findes fugle, og der stort set lade hunden passe sig selv. Så vidt det er muligt vælger jeg at gå mod vinden. Når hunden får lov til at arbejde i god vind, ser man ganske hurtigt hvor meget naturlig reviering den har fået med sig i bagagen og hvor meget tid man skal regne med at bruge før man når målet. Det er nok også sådan, at den hund som mere eller mindre mangler naturlig reviering, der skal man være forberedt på, at arbejdet tager længere tid end hos den hund, der mere eller mindre allerede fra begyndelsen viser gode anlæg.

Det primære mål jeg har så tidligt er, at hvalpen med glæde og fuld fart skal ud og søge efter fugle så snart "arbejdshalsbåndet" kommer på, og den får tilladelse til at søge ud. I øvrigt blander jeg mig ikke i hvad hvalpen foretager sig. Forsvinder den ud af syne så må den gøre det. Jeg følger ikke med. Hvis, eller rettere sagt når hvalpen får en fugl på vingerne giver jeg ikke nogen kommando fordi den "støder" – den har jo faktisk fundet en fugl. Det var jo ligesom det der var meningen. Derimod, og under forudsætning af at situationen opstår nær ved mig, og jeg mener at vide at jeg har fuld kontrol, giver jeg en "bliv kommando" for at afbryde forfølgelsen af fuglen. Noter at *jeg ikke giver denne kommando umiddelbart når fuglen flyver op!* Først når hvalpen har løbet nogle meter efter fuglen som flyver, stopper jeg den. Hvalpen må på ingen måde opfatte kommandoen som noget negativt fordi den evnede at få en fugl på vingerne.

Halsbånd nævnte jeg tidligere, hvad jeg mener, er et elastisk rød eller hvid bånd som gør at jeg bedre kan se hundene, men frem for alt udgør et signal til hunden om, at den skal ud og arbejde. For mig som for det meste har flere hunde løse ved min side når jeg er på jagt, er det praktisk, at hundene får lært at det kun er den eller de hunde som får halsbånd på, som har lov til at søge ud og jage. De øvrige må pænt gå ved min side.

Hvis jeg nu har haft held med fugle for hvalpen har jeg efter relativ kort tid en hund som sitrer af iver når jeg tager halsbåndet op af lommen. Hvalpen har nu nået en alder af syv – ni måneder og det er nu tid til næste trin i udviklingen. Men – det er ikke nok med en jagtlysten hund for at fortsætte til næste trin i træningen. Lydigheden må sidde helt fast, og jeg må kunne læse min hund, for at kunne afgøre, hvornår jeg skal stramme op eller slægge på tøjlerne. Helst vil jeg så meget som muligt undgå at træne lydighed under markarbejdet.

Hvalp efter Landinarnas Albin, fuld fart på søget

Grunden til en god reviering

En forudsætning tror jeg er, at unghunden får chance for at finde fugle på alle typer marker, og at der findes tilstrækkeligt med fugle på marken. Vel ved jeg at de allerfleste ikke har mange træningsmarker, og ikke marker med naturlig fugletilgang. Men hvis man ikke kan låne marker og ikke vil have arbejdet med at holde lidt træningsfugle, må man nok acceptere, at resultatet bliver derefter.

Forberedelser

Det gælder om at arbejde mod vinden hele tiden. Jeg udvælger et område som er passede bred til den hund som jeg arbejder med. Med tilstrækkelig bred mener jeg, at hunden har kapacitet til at gå fra kant til kant. Hvis jeg skal sætte fugle ud, lader jeg nogle andre hunde afsøge marken af først. Grunden til dette er, at hvis jeg på et "urørt område" går direkte ud og sætter et par fugle, bliver det let sådan, at unghunden finder mit spor, følger sporet og finder fuglen. Det er ikke den erfaring jeg vil give hunden.

Eftersom de første tidlige erfaringer mine hvalpe får med fugle, oftest er fasaner i diger eller skovkanter, passer jeg på at sætte et par fugle midt ude på marken. Fuglene sætter jeg så langt væk fra hunden, at den skal arbejde en stund før den mærker en fugl. Et andet alternativ er at have et bur med nogle agerhøns stående på en vogn som er let at flytte omkring til gode marker. De høns jeg slipper ud har godt skjul under vognen, og når jeg jager dem ud før træningen, bruger de i hvert fald de første uger til at sprede sig godt ud på område. Når det så er tid at sætte halsbåndet på og slippe unghunden, har jeg egentlig "bare" tre krav til hunden.

- Den må ikke løbe bagom mig.
- Jeg slipper den ikke mere end ca. 40 – 50 foran mig.
- Den må ikke forsvinde ind i skoven ved siden af marken.

Hvis jeg synes, at marken er for bred, så den ikke vil gå helt ud til begge kanter, holder jeg mig til den ene af kanterne, så jeg altid får en kant med. En ting til – forhåbentlig ved hunden nu, at det er frisk fuglefærd det gælder, skulle der blive for meget roderi i lejer, halesøgen eller løber efter småfugle, afbryder jeg det straks. Min opfattelse er helt klart, at hvis jeg gør dette konsekvent fra begyndelsen af træningen af unghunden, mindsker jeg risikoen væsentlig for, at jeg får en hund, der roder i markfærd i tide og utide. En ting er værd at gentage – Det gælder om at have tjek på vinden! Ved den mindste usikkerhed om vindretningen eller om det er en dag "uden vind" så

er det forkert at stoppe hunden hvis den vil gå længere ud end de 40 – 50 meter jeg omtalte. I medvind vil jeg gerne at den skal gå langt ud foran mig.

Stoppe hunden var det, ja eller rettere sagt forhindre den i, at gå for langt ud. Dette kan være værd at tænke lidt ekstra på. Der findes to, måske tre, varianter man kan vælge, og afhængig af hvad man vælger, kan resultatet på sigt blive forskelligt. Måske passer den ene måde bedre for visse hunde (og førere)?

1. En stopkommando og når hunden er stoppet, giv tegn til at søge ud til venstre eller højre.
2. En indkaldskommando og når den kommer nærmere dig, så sende den til siden.
3. Du kan give forbudskommandoen "nej" og tegn til siden straks hunden vender om og kigger på dig.

For mine hunde, Landinarnas Aron og Albin, valgte jeg at anvende indkaldskommandoen. Resultatet blev, at de under revieringen ville komme ganske tæt ind til mig og få kontakt. En del dommere på jagtprøver giver kritik for dette og andre ikke. Rent praktisk er jeg selv ganske fornøjet. Ikke mindst når jeg jager i ganske tæt terræn, vil jeg hellere have for meget kontakt end for lidt. For Landinarnas Cissi og Dagny prøvede jeg med "nej kommandoen" når dybet i slagene ville blive for stort, det vil sige når de fortsatte med at gå for meget langs kanterne. Resultatet blev det forventede – Cissi og Dagny kommer ikke ind på samme måde som Aron og Albin, de har heller ikke så meget opmærksomhed på fatter, hvilket engang imellem er en bagdel. Nu er det op til dig at tænke på, hvordan du vil have det med din hund…

Går hunden ud til kanten af marken, vender op mod vinden og følger kanten fremad, venter jeg til hunden er løbet en tredive meter før jeg blæser et vendesignal (mere om dette længere fremme). Vender den ud på marken, får den omgående ros, hvis ikke, så kommer det gamle sædvanlig hurtige nej kommando

Sliptid

Som altid kommer det an på, hvilken hund jeg har, men generelt så vil jeg nok ikke, at unghunden skal gå mere end 10 – 15 minutter i træk. Nu og da bliver slippet længere og jer lærer ret hurtigt, hvad der passer til den hund jeg arbejder med. Hvad jeg vil er – at der skal være fuld fart fra jeg slipper til jeg "kobler". At gå med en unghund løs time efter time, ser jeg ikke som noget meningsfyldt. En træt hund som spadserer omkring på markerne lærer ikke meget, og den er heller ikke specielt skøn at se på.

Modvindssøget skal se omtrent således ud.

Kommando og signaler

Der findes mange som hævder, at det her med reviering det lærer hundene bedst gennem erfaring. Hvordan jeg ser på dette behandlede jeg indledningsvis. Mange hævder også, at hvis man skal styre hunden skal man gå i siksak på marken for på denne måde at vise hunden, til hvilken side den skal løbe. Dette er i og for sig godt nok, men de gange jeg vil vise hunden retningen, gør jeg det med armbevægelse, og kommando eller fløjten. Et lang fløjt med den lyse tone, er for mine hunde et vendesignal. Selvfølgelig stræber jeg efter successivt at mindske kommando og tegn så meget som muligt.

Signallydighed

Lydighed har det tidligere handlet meget om, og alle ved sikkert at konsekvens er utroligt vigtig. Men på en eller anden måde virker det som om, at mange hundeførere ikke forstår værdien af lydigheden inden for fløjtesignalerne. I hvert fald ikke når det er tid til mark og fugletræning. Har jeg givet en kommando eller et signal, så gælder det om, at hunden skal lystre! *Du får aldrig en tophund, hvis du fra begyndelsen slækker på lydigheden omkring indkalds – vend eller stopsignaler på marken!*

Det sværeste her er måske snarere, at man skal lære, hvornår man skal lade være med at give kommando eller tegn. Du bør kende din hund så godt, at du præcis ved, hvornår sandsynligheden for at den lystrer er minimal – og så hold inde med dine kommandoer eller signaler.

At lære sin hund at kende

At kunne "læse sin hund" er som jeg nævnte tidligere en nødvendighed. Træner man som jeg har beskrevet her, bliver der unægtelig en hel del "kommandoer" den første tid. Skulle der vise sig de mindste tegn på at hunden reagerer negativt ved at "tabe lysten" til at søge, må vi som sædvanligt gå tilbage et eller flere trin i træningen – slægge på tøjlerne – og siden successivt hente dette igen. Alle hunde har ikke samme "motor" og alle er heller ikke skabt til at blive danmarksmester. Højtstillede mål er selvfølgelig godt, men *et mål afpasset til den hund man arbejder med er betydelig bedre.*

Øge bredden

Når vi har en hund der med stor iver og fuld fart afsøger marken foran os, er det tid til at se lidt på bredden i søget. Med de fleste hunde øges bredden formodentlig efterhånden som hunden modner. Men selv forsøger jeg relativt tidligt at få hunden til, at tage begge kanterne med på rimelige store marker.

Hvad er nu tilstrækkeligt bredde i søget? Et godt spørgsmål, som jeg ikke har fået noget godt svar på selv. Ser vi på vore jagtprøver på marken, så kan vi se eksempler, hvor hunde stort set blot præsenterer et spanielsøg i digekanter/læbælter plus nogle enkelte stiksøg nogle hundrede meter ud på marken, kan få en god kritik og en god markkritik. Nå ja, måske sker det ikke så ofte endda. Selvfølgelig er det her med tilstrækkelig bredde i søget afhængig af den mark vi går på, men selv vil jeg hellere, at mine hunde går lidt for langt ud til siderne end for lidt. I hvert fald er det dette jeg har som mål under træningen.

Selvfølgelig – hundene kan gå ud af hånd som det hedder. Igen en sag som er yderst subjektiv. Hvad er ud af hånd? Uden for hørevidde – ja så bliver det ikke langt fra mig i blæst eller i hård vind. Udenfor synsvidde – nej sådan kan det heller ikke være, for det sker jo tit i tæt terræn i brak eller i kuperet terræn. Som jeg ser det, så er den hund i førerens hånd som regelmæssigt tager kontakt med føreren. Det er i hvert fald hvad jeg er tilfreds med. Med hunde som arbejder langt fra os, mindskes givetvis chancerne for at kunne kontrollere dem i "ikke ønskværdige situationer."

Når afstanden øges bliver risikoen for ulydighed også større men lidt ulydighed nu og da giver jo bare stimulans til mere træning (eller hvad?) Var der nogen, der blev klogere på, hvad en god bredde er?

Altså, for at øge bredden i søget, hos de hunde hvor det behøves, gør jeg helt enkelt det, at jeg successivt vælger en bredere træningsmark. Når hunden vil vende, måske 50 meter før kanten giver jeg et "nej kommando" eller stopsignal (lidt afhængig af hvilken hund jeg arbejder med) og derefter tegn og kommando "længere ud" eller "kanten". *Umiddelbart, når hunden når ud til kanten af marken gives der ros.* Med konsekvent træning og en hund med tilstrækkelig "motor" lykkes det i de fleste tilfælde at få en fuld acceptabel bredde på søget på denne måde.

Selvstændighed

Afveksling er som bekendt nøgleordet i al træning. Under træningen bliver det hurtigt vel meget kommando og signaler/fløjten. Det gælder derfor om, nu og da at afveksle med lidt jagt og lidt træning hvor *alt hvad der hedder kommando og signal er bandlyst.* Nogle hele dage hvor man bare lader hunden udføre sit arbejde uden indblanding vil gøre underværker for at understøtte selvstændigheden hos hunden, hvis du har trykket den alt for meget.

Skiftende vindretninger

Hidindtil har jeg bare talt om at gå mod vinden – og det er hvad jeg forsøger at holde mig til under træningen. Men på jagt og markprøver bliver det sommetider både sidevind og medvind.

Selvfølgelig går jeg nu og da med hundene selv under træningen i varierende vind. Men sjældent eller aldrig, forsøger jeg så at påvirke eller styre hundene.

Medvind

Det ideelle er, at hunden har en side på marken og løber lige ud nogle hundrede meter, for derefter i vel afpassede slag, at krydse marken tilbage mod mig. Jo, jeg har set mine hunde gøre det helt perfekt i nogle yderst få tilfælde. Men virkelig perfekt søg i medvind er det sjældent man ser (i hvert fald jeg). Oftest bliver der for få slag på tilbagevejen, og ofte utilstrækkelig bredde i slagene.

Det eneste jeg selv gør, når jeg lader hundene arbejde i medvind er, *at gå rigtig langsomt.* Giver jeg hundene tilstrækkelig tid til at arbejde på marken ser jeg ofte hvordan søget stille og roligt forbedres, og marken bliver virkelig grundig afsøgt selv i medvind. Selvfølgelig kan du hjælpe hunden hvis du ser, at den misser en del af marken, ved at bevæge dig mod det område du vil have gennemsøgt.

Sidevind

Er betydeligt nemmere. Synes i hvert fald mine hunde. Men også her gælder det om at tage det rigtig roligt og give hunden chance for at arbejde sig ind på slagene på den rigtige måde. Her kan, og skal du også som fører, prøve at gøre det nemmere for hunden ved at *holde dig på den side af marken som ligger længst borte fra vindretningen.* Hunden vil jo helst arbejde i modvind, og det bliver betydeligt lettere for den, hvilket viser sig i et væsentligt bedre søgsmønster, hvis du går på den rigtige side af marken. Fra denne side har du også klart bedre muligheder for at styre søget, hvis det skulle være nødvendigt.

Her har jeg sidevind fra højre side af marken. Jeg holder mig på venstre siden hvilket hjælper hunden til at lægge et godt sidevindssøg op

Stand og avance

Avance, det vil sige en kommando, som får hunden til at løse standen og få fugl på vingerne. Normalt er det måske ikke noget man behøver lægge så meget arbejde i, men det kan blive et problem, så jeg forbereder altid hvalpen på, hvad der kommer til at ske.

Dette gør jeg gennem min blivende avance kommando ”JA” i alle sådanne situationer, da forventningen hos hvalpen /unghunden om, at den skal gøre noget, er høj. Det kan handle om alt fra at springe frem og tage en kastet godbid, springe efter en bold eller jage naboens kat etc. (obs. det der med naboens kat mente jeg ikke). Ved denne træning vil jeg bare have, at hunden skal kaste sig fremad med fuld fart på min kommando.

Jo mere jeg arbejder med fuglehunde af forskellige racer jo mere opdager jeg hvor vigtig denne træning er. Altfor mange førere har taget alt for let på dette og senere fået problemer med en trist og træg avance. Dette er altså noget jeg varmt kan anbefale at du bruger noget tid på.

De første fuglesituationer

Standen er der måske ikke så meget at sige omkring, hvordan den begynder kan du læse om i afsnittet ” fra hvalp til voksen.” Men en sag der fortjener at blive omtalt. Man bør ikke rose eller snakke en unghund i fast stand, ikke så længe du ikke ved hvad det er for en hund du arbejder med. Nogle hunde kan fra begyndelsen af have en tendens til at stå lovlig fast, og i dette tilfælde kan ros eller kommandoer give problemer. Du ved måske heller ikke hundrede procent, om der er fugl der hvor hunden står. At rose eller kommandere hunden i stand er da ikke godt.

Når hunden står fast og tryg, går jeg op, så jeg står ca. et par meter skrå bagved hunden sådan, at den har mulighed for at se dig. Kommandoen – ”JA” giver jeg relativt stille og uden at lægge ”krav i stemmen.” Kommandoen er nu velkendt for hunden, men i fuglesituationer kan unghundene alligevel optræde på forskellig måde. En del hunde springer lynhurtigt fremad og får fugl på vingerne. Andre hunde lister stille, og måske etapevis hen mod fuglen. Med andre ord, alt kan ske. Som fører sørger jeg for at følge med hunden når den avancerer. Skulle hunden være lidt utryg, giver jeg gerne opmuntrende ros.

Når fuglen kommer på vingerne lader jeg hunden forfølge en tyve - tredive meter med opmuntrende ros ” JA GODT ” – først derefter kommer min stopkommando. Dette forudsætter selvfølgelig at din stopkommando sidder 100%. *Vær altid forsigtig med at give stopkommando for hurtigt til unghunden!* Hunden skal så småt begynde at lære og forstå at *det er rigtigt at ”forsøge at tage” fuglen som sidder eller løber på marken, men at det er forbudt at forfølge fugle som flyver i luften.* En kommando som kommer alt for hurtigt og hårdt, kan skabe lidt konflikt og usikkerhed omkring hvad det er der egentlig er tilladt.

Variationer

Hvad jeg varierer i fuglesituationerne er først og fremmest afstanden til hunden, og hvor jeg står i forhold til hunden når jeg giver avance kommando. Gradvis øger jeg afstanden til hunden fra hvor jeg står til en tredive- fyrre meter. Det kan også være praktisk, at du står foran hunden, det vil sige med fuglen, mellem dig og hunden. Ja, ofte giver det der med variationer sig selv. Fuglene har jo som bekendt en tendens til at trygge på de mest utænkelige og utilgængelige steder.

Tyvrejsning

Er noget som jeg af og til ser med mine hunde. At hvalpen eller unghunden rejser fugl på eget initiativ bryder jeg mig ikke om. Hurtig nok står den korrekt. Men af forskellige årsager kan "ældre" hunde begynde at tyvrejse. Når jeg har været ude for det, er det ofte gået sådan til, at hundene har været for meget ude på egen hånd og luftet sig. Har jeg så lidt nyudsatte fugle, som måske flyver dårligt er det let at få et problem. Hundene lærer snart, at det lønner sig at kaste sig over den fugl de har fundet og har stået for og at det faktisk kan være rigtigt "sejt" at jage for sig selv. Forkert opførsel i fuglesituationer kan også bero på en "fejl på næsen" (betændelse i næsehulen som kan være infektion, evt. fremmedlegemer eller parasitter i næsen) eller andet, som nedsætter hundens formåen til at skelne dufte. Selvfølgelig skal du forsikre dig om, at det ikke er noget sådant der er galt, inden du begynder at afhjælpe tyvrejsninger.

Det er er ikke svært at komme tilrette med tyvrejsning. Hvad der kræves er et *tilstrækkeligt antal kontrollerede fuglesituationer*. At vente på nær hold og give et skarpt nej kommando på det rette tidspunkt skaber usikkerhed hos hunden og dette er hvad der behøves. Ofte er det nok at gøre sådan i et par tilfælde for at hunden kan nære sig og stå for fuglen. Hvis jagtlysten er stor og hunden hård kan det være nødvendigt med mere håndfaste korrigeringer – men som altid, vær forsigtig i forbindelse med fugl.

For de hunde som stopper op og siden sniger sig nærmere og nærmere mod fuglen, har jeg nået de bedste resultater ved, ikke på noget tidspunkt, at gribe ind inden fuglen kommer på vingerne. Det vil sige *ingen ros når hunden står, ingen nej kommando når hunden sniger.* Kommandoen kommer først når fuglen begynder at flyve. Nu gør jeg altså noget som jeg har advaret mod tidligere, men det har fungeret for disse hunde og i disse situationer.

Risikoen

Når du giver nej kommandoen direkte når fuglen flyver, risikerer du givetvis at bremse avancen. Men de fleste hunde, som jeg har arbejdet med under tyvrejsning, har haft så stor en jagtlyst, at dette ikke har været noget problem. Og i de få tilfælde, hvor jeg har set tendens til dårlig avance, har det ikke været noget problem at løse dette. Tom stand har jeg derimod fået på hundene, ikke så mærkeligt, det jeg gør, er jo at jeg gør hunden usikker og mere forsigtig, når der er færd af fugl. Men heller ikke den tomme stand har voldt problemer på længere sigt. Hundene har snart lært hvad det drejer sig om. Hvor som helst du går med en hund der tyvrejser, kommer du ikke til, at skyde en fugl, så noget må du gøre.

Sekundering

En ønskværdig egenskab hos vore stående fuglehunde er sekundering. Med sekundering menes, at hunden tager stand uden der er færd af fugl, kun synsindtrykket af partneren der står. Anlæg til sekundering adskiller sig en hel del mellem de forskellige hunde. Nogle sekunderer stadig på langt hold, andre er mere tvivlsomme og nogle mangler helt tendensen til at sekundere.

Jager man med hundene i parslip, er det mere eller mindre nødvendigt, at hundene sekunderer. Hvis ikke, må man i det mindste kunne fløjte hunden stop, når den er på vej hen mod en partner som står. Kan man ikke dette, kommer hunden formentlig til, at gå op ved siden af, eller helt forbi partneren. Gennem dette øges konkurrencen mellem hundene, og med stor risiko for, at de begge går frem og presser fuglen på vingerne.

Træne sekundering

Nu er jeg ude på lidt tynd is, dette her med at træne sekundering, har jeg ikke syslet med i nogen større udstrækning. På de fleste af mine hunde har sekundering, så at sige fulgt med i købet. Det er egentlig bare Landinarnas Albin, som ikke har sekunderet fra begyndelsen. Albin, som er en konkurrencemindet herre, øgede snarere farten, når han så, at en anden hund havde fundet fugl og taget stand. Nu vel, for det meste var han lydig og stoppede på mit signal, og på denne måde haltede vi os frem gennem jagtprøven.

Så småt begyndte jeg at træne lidt mere målbevidst på, at få Albin til at sekundere. Jeg lod en anden af mine hunde finde og stå for fugl og bagefter slap jeg Albin. Så snart jeg så, at Albin havde set den anden hund stå, og at han ændrede retning derover, brugte jeg en reel nej kommando, efterfulgt af et stopsignal, hvis dette var nødvendigt. Efter lidt træning blev der en klar bedring, og Albin sekunderer nu rigtigt godt.

Noget at tænke på, for den som har en hund, der ikke vil sekundere er, gå med hunden løs frem mod en hund der står. Så snart man ser, at hunden har observeret den hund der står, er det tid til at bruge bliv kommandoen. Gentages dette ofte, er jeg overbevist om at man lægger en god grund for sekundering. Nogle "hundefolk" som jeg har talt med siger, at hvis den hund der står, har et dækken på, gerne et hvidt, forstærker det indtrykket, når man træner sekundering. Og vist lyder det rigtigt og er værd at prøve.

Her er det vidst ikke et spørgsmål om sekundering. Begge står for synsindtrykket af haren

Træg avance

At årsagen oftest er fejl i dressuren er de fleste enige om – nok om det. Desuden er der forskel på de forskellige hundes standanlæg fra begyndelsen, det er mange også enige om. Selv lykkedes, eller rettere sagt mislykkedes det for mig med min første ruhår, som fra starten havde en rigtig god avance. Efter et stykke tid blev det til en rigtig træg avance. Årsagen var, er jeg ganske overbevist om, at jeg tidligt og konsekvent begyndte at bruge "bliv" kommandoen så snart fuglene begyndte at røre på vingerne. Og ikke nok med det - den nu træge avance, forsøgte jeg nu, at rette ved at hjælpe hunden frem med "en forsigtig fod i bagdelen", alle gode råd er som sagt ikke lige gode. Foreksempel når vi taler om en helt fastlåst stand eller blinker. Dette er længe siden og forhåbentligt fortid nu.

Men, hvis vi står der med en hund som er helt låst og som vægrer sig ved at rejse fuglen, så findes der flere måder vi kan prøve.

Konkurrence

Jeg går helt enkelt, straks op med en anden hund, lige bag ved den der står, og lader den gå forbi og rejse fuglen. Det er sandsynligvis ikke nok med en enkelt gang -, men efter 10-20 gange er problemet som regel løst. Bliver der så siden nogle situationer, hvor hunden kan tage fuglen både dem den ser og de fugle som trykker, bruger vi det til at øge farten på avancen med. Det eneste du nok skal tænke på er, at du kan forstyrre de evt. anlæg til sekundering den hund har som du bruger til at gå forbi og rejse med. Du kan nok få fat i en hund, hvor dette ikke spiller nogen rolle, stort set kan alle hunde anvendes.

Yderligere et par metoder

Som af og til anvendes, og som kan være værd at prøve, tager jeg med her, selvom jeg ikke har testet dem selv i større udstrækning.

- Når hunden står, går du forsigtigt frem og kobler hunden – tager den med nogle meter tilbage og løsner den igen. En variant til dette er, at du bærer hunden tilbage og siden løsner den.
- Du sætter en fugl i et lille bur, den placerer du sådan, at den til at begynde med er synlig for hunden. Når hunden har stand, tager du den tilbage og kaster en dummy et godt stykke ved siden af buret. Har hunden lært at apportere, skal hunden ikke have problemer med at apportere i dette tilfælde. Du øger nu sværhedsgraden, så hunden nu kan hente emnet, når det er kastet henover buret. Når dette fungerer dækker du buret til med lidt grene og lader hunden søge ud. Når den finder fuglen og har stand for denne, er det tid til igen at kaste dummyen og lave en apportering hen over buret. Efter nogle gange bør avancen fungere når du blot giver en apportkommando i fuglesituationer. Det lyder meget enkelt, og det er også værd at prøve.

At udnytte konkurrencen kan være en måde at løse problemet træg avance på

Ind i bilen

Ind i hundegården

Krav på fuld fart og uvilkårlighed

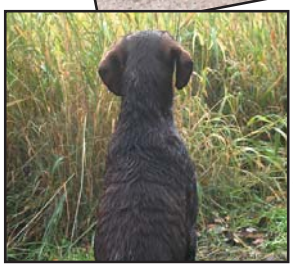

Tæt brak

Sværere og sværere at komme i vandet

En ny metode at løse træg avance på

Afsnittet stemmer måske ikke helt overens med virkeligheden, men jeg har aldrig selv læst om, eller set nogen træne på denne måde. I udgave to af træningstipsene skrev jeg, at jeg var i gang med en "ny måde" at træne træg avance på. Det begyndte med, at jeg fik en hund i træning som var helt låst, og hvor ingen af de sædvanlige metoder hjalp. Efter at den hund, og yderligere et antal mere eller mindre låste hunde af forskellige racer nu har en rigtig god avance, vil jeg forsøge at beskrive, hvordan jeg har opbygget træningen.

Tænk efter…

Glem alt det der med fugle for en stund, og tænk på, hvad det egentlig er, du vil have hunden skal gøre på din kommando. Præcis – den skal springe fremad for fuld fart. Du har sikkert lært din hund sværere ting end dette. Det du skal lære din hund er, at kommandoen ja, eller den kommando som du nu bruger, betyder, at den *i alle situationer uvilkårligt, og med god fart, skal kaste sig frem*, uanset om der ligger fugl for næsen af den eller ikke. Tidligere har avance kommandoen jo egentlig betydet, at "Ja – nu må du gøre hvad du vil".

Pointen er først og fremmest, at når du skal træne helt uden fugl, kan og skal du, stille krav om uvilkårlighed i øvelsen. Når du irettesætter hunden ved kommandoer, forbinder den ikke eventuelle ubehageligheder med fugle. Begynd med at tænke på, i hvilke situationer din hund er lidt tøvende eller langsom til at udføre en kommando. Samtidig skal du tænke på, hvilke situationer, som du kender, let kan påvirke din hund til, at gøre det hurtigere. Nogle eksempler kan være: gå i vandet, hoppe ind i bilen, gå ind i hundegården, springe frem mon en apport, gå ind eller ud gennem døren etc. etc.

Husk på, at det er vigtigt, virkelig at finde de situationer, hvor hunden er lidt tøvende eller langsom. Det vil sige situationer, hvor du behøver at stille krav og irettesætte hunden, for at der skal blive en forbedring. Selvfølgelig vælger du ikke, at hunden skal gå i vandet, hvis den har vandskræk eller hunden skal springe frem mod en apport, hvis ikke apportdressuren er i orden osv.

Ingen konflikter

At løse en rigtigt fastlåst avance tager tid hvis det skal lykkedes at få et godt og blivende resultat. Træner du dagligt, gerne flere gange om dagen, så anbefaler jeg, at du *med grundtræningen midlertidigt, en to til tre uger – træner helt uden fugle.* Har du inden haft konflikter m. m. giver det garanteret bagslag, og du vil få meget mere arbejde med at løse problemet. Træningen skal helt enkelt blive til lidt af en "hjørnesten" præcist, som når du træner bliv kommandoen på rette måde.

Når jeg skriver uden fugle mener jeg, at du absolut ikke skal forsøge, at få hunden til at rejse fugl i denne tid. Selv har jeg gjort sådan at hundene gerne må følge med ned til volierne og se fuglene. Hvis det er sket, at hunden har taget stand for en fugl ude i marken, har jeg bare gået op og koblet hunden og ikke gjort mere ud af dette.

Blød start

Sørg først og fremmest for, at hunden får mange positive oplevelser med avancekommandoen. *Anvend kommandoen i alle situationer hvor hunden vil af sted efter et eller andet.* Du har formodentligt gjort dette tidligere, men repetition og intensiv træning kan være nødvendigt. At lade hunden, med et - ja – gå direkte i kastet af nogle dummys eller kastede godbidder er en øvelse som burde fungere rigtig godt. Mod madskålen er det en selvfølgelighed etc, etc.

Den første træning

Vi tager dette med at gå ind i hundegården som et eksempel. Det er jo ikke usædvanligt med hunde der tøver, eller slæber benene efter sig når de skal lukkes inde. Hunden ved hvad det drejer sig om, når du med den i line, går hen til hundegården og åbner døren. Sæt hunden koblet, nogle meter foran døren. Skab forventninger hos hunden om, at der skal ske noget gennem dit kropssprog, og din måde at agere på. Vent nogle sekunder og kommander så "ja!" Vent ikke på at hunden skal gå i hundegården, på under en brøkdel af et sekund efter kommandoen giver du et langsomt passende ryk fremad i linen. Hunden går ind i hundegården, og som sædvanligt giver du ros efter en irettesættelse! Tag nu hunden ud igen og gentag øvelsen en tre gange. Har du gjort det rigtigt, så kommer hunden til, allerede efter nogle få gange at sidde "lidt løst" foran døren, og kaste sig ind i hundegården, så snart den får kommandoen. Fortsæt med samme procedure nogle dage fremover.

Kastekæden kommer frem

At du skulle bruge line under de første øvelser var udelukkende fordi hunden under ingen omstændigheder skulle kunne unddrage sig kommandoen. Dette er væsentligt for at det skal lykkes fremover. Men først en lille repetition – en kastekæde er helt enkelt en lille kædestump, på tykkelse med et halsbånd, afpasset i størrelse og tyngde efter den hund du arbejder med.

Du laver nu den samme øvelse som tidligere ved hundegårdsdøren, men med ukoblet hund. Hvis hunden, når den erfarer at den er ukoblet tøver ved kommandoen, så kaster du kæden bag på den. Det behøver ikke, og skal ikke være noget hårdt kast. Den fungerer bare som en lille påmindelse. Hunden skal helt enkelt lære, at uanset om den er i line eller ej, så skal den reagere hurtigt på avancekommandoen.

Skift moment og korrigeringer

Når alt går som planlagt, og hunden kaster sig ind i hundegården på din kommando, skifter du sted og træningssituation. Som jeg har nævnt tidligere bør du selv vide hvad der er passende. Forsøg at tage det etapevis, og gem det, som du mener, er det sværeste til sidst (her mener jeg ikke avancen mod fugl). I princippet træner du på samme måde som ved hundegården. Det væsentlige er, at du er forberedt på, lynhurtigt at korrigere, hvis hunden ikke udfører det den skal tilstrækkelig hurtigt. Vær ikke bange for at øge kraften på korrigeringerne hvis dette skulle vise sig nødvendigt. Skift gerne metoder i dine korrigeringer, anvend din fantasi. *Hunden skal ikke kunne se på dig eller dit kropssprog hvad du har tænkt dig at anvende!* Kastekæden er god, ofte kan man nøjes med at rasle lidt med kæden, som en påmindelse om, at der skal ske noget. Men som sagt, *at skifte metode nu og da er vigtigt.*

Når der på et "JA" kommer fuld fart på ind i en tæt gran, så er det snart dagen hvor du skal prøve med en fugl

At gå i vandet

Har jeg en hund, som går lidt trægt i vandet, kan dette være et godt moment at afslutte grundtræningen med. Her gælder det om at tænke på det vandhul man vil træne i. Det må ikke være lavvandet eller stenet, det gælder jo om, at hunden kommer hurtigt i og får sin ros, direkte efter kommandoen. Men - vil du vade langt bagefter hunden for at komme til dybt vand er det ok med mig. En lidt lav kant, med dybt vand næsten med det samme, syntes jeg selv er det bedste. Ved vandet, kan det ind imellem være godt at starte med hunden koblet, læs lidt mere om dette i afsnittet vandarbejde. Behøves det, kan du kaste en dummy først, men du bruger ikke apportkommandoen, selvfølgeligt er det avancekommandoen som gælder, også her, det er jo den du skal bruge den dag du sender af sted. Hvis du er begyndt træningen med at kaste en dummy, så veksler du, efter nogle gange sådan, at du sender hunden ud uden kast. Direkte efter hunden er kommet i, og har svømmet nogle meter, kaster du dummyen som belønning, og giver samtidig ros. Hvis du nu tilhører en af dem som går på markprøve mm. Har du oven i købet fået en hund som har vandpassion. Imidlertid ser det for mig ud som om egenskaben vandpassion ind imellem bliver bedømt på, hvor hurtigt hunden kommer i vandet.

Granen og busken

Eksamensprøven, og en utrolig god øvelse, inden du lader hunden komme for fugl gør du sådan her. En stor tæt gran, med grene helt ned til jorden, kan du vel finde et eller sted i marken. Nå ja, bor du på Øland er det ikke sikkert at det bliver så let. Skift da granen ud med en tæt busk. Stå med hunden en meter fra

granen, eller busken. Hvis du har trænet som du skal, vil hunden, på ja kommandoen, styrte ind mellem grenene – hvis ikke, er det på høje tid at få snakket om, hvem der bestemmer. Lidt opmuntring kan du, i denne her øvelse fikse ved, at du forvejen inde i det "tætte" lægger en apportbuk som belønning, gerne en sådan, med vinger som lugter godt, og som er spændende "at bide i". Men sørg for, hvis du udlægger en apport, at lave øvelsen i medvind, ellers bliver det for let, og får ikke den tilsigtede virkning.

Nu til virkeligheden

Er der gået nogle uger, og alt fungerer som det skal uden at du behøver at korrigere, er det tid til at tage færden af fugl med ind i billedet. Det vil sige, at du nu har en hund, som på din kommando kaster sig frem, uden tøven i alle henseender, hvor det før har gået lidt trægt.

Landinarnas Elsa med en velfortjent fasan

De første fuglesituationer bør du have fuld kontrol over. Med dette mener jeg, at du skal vide hvor fuglen er, og det skal være en fugl, som ikke flygter som et rådyr der får færden af hunden. En agerhøne, som du sætter ud i lidt langt vegetation, burde fungere fint. Slip hunden, i god vind, et stykke fra fuglen. Når hunden siden står for fuglen sørger du for, at være klar med kastekæden, eller den korrigeringsmetode som du syntes passer bedst. Du behøver nok ikke at korrigere. Sandsynligvis bliver du glædeligt overrasket over, hvor godt det nu fungerer. Og glem ikke – *når fuglen kommer på vingerne skal du give meget, meget ros inden du kommanderer bliv.* Hunden skal virkelig vide, at den har gjort det rigtige når fuglen letter!

Hvis det trods alt viser sig at du behøver at korrigere, må du ikke tøve! Det er nu ikke noget problem at korrigere. Du har nu i lang tid vænnet hunden til kommandoen og uvilkårligheden, og at ulydighed ikke lønner sig. Hunden er nu helt enkelt klar over, at der kommer en korrigering i en situation, hvor den ikke lystrer avancekommandoen. Skulle du forfalde til at stå der og tænke over værdien af, at hunden skal rejse fuglen hurtigt for dig, ja så er det løb kørt.

En variant

Med al sandsynlighed får du ikke brug for dette, men vil du være sikker på at have den første situation med fuglefærd under kontrol, forvandler du helt enkelt fuglen til en apport. Anskaf dig et plastrør en type som nedløbsrør lige akkurat så stor, at den kan rumme en lille agerhøne. Du vikler nu en tynd line eller noget andet omkring røret, så den bliver behagelig at apportere. Anvend gerne denne nogle gange, når du træner avancekommandoen. Når så dagen kommer, hvor du skal til at bruge færten af fugl, placerer du agerhønen i røret, og lukker det i enderne med et blødt stykke net (så fuglen ikke kan falde ud). Du gør det nu præcist på samme måde, som jeg beskrev med den "rigtige fugl". Men selvfølgelig sørger du for, selv at være fremme ved hunden, så den hurtigt tager apporten. Det er jo ikke dyrplageri vi skal sysle med. Dette burde fungere godt, bortset fra, at en del hunde er lidt for smarte, og ikke vil tage stand. De behandler dette her som en apport, og spontanapporterer i stedet for at tage stand.

Værd at vente på

Som jeg nævnte indledningsvis tager træningen tid, og skal også gøre det, hvis resultatet skal blive godt. Men det er egentlig min opfattelse, at det opnåede resultat er værd at vente på. På de hunde, som jeg selv har trænet, samt et par af mine venner (mine forsøgskaniner) som har trænet deres hunde med denne her metode, er resultatet indtil nu, at det er lykkedes 100 %.

Fasaner der er løbet

Når hunden står for færden af en fasan der er løbet, kan det mange gange være bedre, at kommandere et lidt roligt og forsigtigt, søg ud, i stedet for et "JA"!". Chancen øges da for, at hunden tager sig af foden i et langsomt tempo, i stedet for at ryge frem, og miste både fugl og fod. I hvert fald har dette fungeret godt på mange hunde, som jeg selv har trænet.

Det bedste er at gøre det rigtige fra starten

Træg avance er som sagt en kedelig ting, og som altid er det bedst at prøve på at forebygge problemerne inden de opstår. Forebyg ved, at undgå, at bøvle med hunden i fuglesituationer – disse situationer skal altid være positive. Har du problemer med prelning eller "knaldapportering" så løs dette ved, et forbedret lederskab og lydighed, men ikke i fuglesituationer. Brug også tid på den grundlæggende træning for en god avance, som jeg beskrev tidligere i dette afsnit.

Først helt rolig i træningssituationerne

Knaldapportering

Med knaldapportering menes sædvanligvis, at hunden starter med apporteringen direkte efter skuddet. En og anden hund venter nogle sekunder, og starter først når fuglen begynder at falde mod jorden. Faldapportering kan man måske kalde dette. Lige meget, har du problemer med knaldapportering ved du hvad der menes.

Problem og problem, der findes jo dem der hævder, at knaldapport ikke er noget større problem. Det er i og for sig ikke mange der syntes sådan, de allerfleste vil nok have en hund, der venter på en kommando, inden den starter på apporteringen. Når hunden springer af sted for at apportere direkte efter skuddet, og samtidigt jager de fugle op som stadig trygger foran den, er det måske ikke så godt endda, især ikke hvis det er det eneste kuld/flok du finder denne dag.

Forebyg

Det er altid let at sige, at man skal gøre det rigtige fra begyndelsen, men unægteligt slipper du for mange problemer, hvis du tænker lidt fremad når du arbejder med din hvalp eller unghund. Tag et par dummyer med dig på gåturene med unghunden, og lad den ikke på eget initiativ springe efter de dummyer, som du kaster. Begynd med at træne når hunden sidder ved din side, næste skridt er når den går ved din side, eller er et lille stykke fra dig. Når unghunden er skudvant, lægger du sandsynligvis skud ind også nu og da, i forbindelse med kastet. Samme træning bruger du givetvis også til den ældre hund, hvis du ikke er 100 % sikker på at det fungerer. Forbavsende mange relativt rutinerede hunde, som jeg har set har svært ved at forholde sig i ro, når der lyder et skud, og der flyver nogle dummyer i luften. Ikke mindst kan man se dette på fuldbrugsprøven under ro på post. Egentlig helt unødvendigt, tilstrækkelig træning med god gammel hæderlig passivitetstræning burde kunne råde bod på dette. Selvfølgelig under forudsætning af, at hundens mentalitet ikke er helt oppe at køre.

Rigtige fugle

Kan du ikke holde hunden i ro når det er dummyer ”der flyver i luften” bliver det selvfølgelig betydeligt sværere, når det er fugle der flyver. Som sædvanligt sørger du for, at alt fungerer godt inden du går videre. Næste trin i træningen bliver, at du træner på samme måde som jeg beskrev tidligere, men med lidt forskellige fugle i stedet for dummyer. En fryser med apportvildt har du sikkert derhjemme.

Træning i jagtsituationer

En god træning, som jeg selv anvender meget er, at jeg under fugletræningen har en død fugl med i baglommen på vesten. En rype er perfekt, den holder længere og er samtidig køn (det er nok ikke så let for de fleste danskere at bruge en rype, men så brug en agerhøne i stedet) Når hunden har stået for fuglen, og jeg lader den rejse, kaster jeg den medbragte fugl samtidig med skuddet. Er det knaldapport der er problemet, og det var jo det, jeg skulle fortælle om her, så kaster jeg fuglen ganske kort, og givetvis sådan, at hunden ser fuglen, og bliver fristet. Går hunden i skuddet, har jeg den på nært hold, og kan hurtigt korrigere. Sidder hunden roligt i skuddet, er her en god lejlighed til at vænne hunden til, at det ikke er hver gang der lyder et knald der skal apporteres. Altså går jeg nu og da selv hen og henter fuglen.

Den yderligere fordel ved selv at medbringe en fugl, og også lægge lidt arbejde i, selv om hunden ikke er knaldapportør, er netop apportmomentet. For disse hunde kaster jeg fuglen i den modsatte retning af, hvilken vej den rejste fugl flyver. Når jeg så vender mig om og kommandere apport, vil hundene gerne, de første gange, af sted i den retning, som de har set fuglen er fløjet. Men ganske hurtigt, hvis jeg træner flittigt, lærer de, at når apportkommandoen og tegnet kommer, viser at det er i den retning de skal søge, så ligger fuglen der. Med andre ord, som sædvanligt betaler det sig, at stole på far – en meget vigtig lærdom.

Måske en lille tur til”andehullet” med hunden nær ved dig

Hunden står for fugl – men hvor?

Rapportering

Ved rapportering menes, at hunden efter en stund går af standen, søger direkte tilbage til føreren og siden går tilbage til fuglefærten og stiller sig igen. Nogle hunde rapporterer spontant, uden man behøver at lære dem det. Selvfølgelig er det helt suverænt hvis du har en hund der rapporterer. Dette er næsten et must hvis du jager fugle i skoven. Men før eller siden, selvom du jager på fjeld eller på mark, havner du i den situation, at hunden sporløst er forsvunden, og at den med stor sandsynlighed står for fugl et eller andet sted.

Svensk Vorsteh Klub's jagtprøveregler fra 2002 siger desuden, at hvis en hund på skovprøven skal have otte i markpoint eller højere, bør den kunne vise rapportering. Men husk så på, at som rapportering regnes også indkald fra stand. Det er dette jeg foretrækker og træner mine egne hunde til, og det er dette jeg vil fortælle lidt om her.

Ikke for unghunden

Hunden bør være mindst et par år, inden man begynder at træne indkald fra stand, men - måske er det mere et spørgsmål om, hvor stor erfaring hunden har, og hvor lydig den er, der er afgørende. For mine egne hundes vedkommende, passer to års alderen meget fint.

Ikke bare lydighed

Indkald fra stand er måske ikke så meget anderledes end al anden indkald, og sådan er det også. Har vi tilstrækkelig lydighed, kommer den også tilbage. Men – inden den forlader standen, er der stor sandsynlighed for, at den rejser fuglen først. Hvor megen glæde har vi så af rapporteringen? Det er nok først og fremmest her, vi skal sætte ind med vores træning. Selvfølgelig ved jeg også godt, at hvor god end vores indkald ellers er, så kræves der lidt ekstra for, at kalde hunden af en stand.

På kort afstand

Jeg gør det, at de første gange jeg kalder hunden ind, står den for en fugl, som sidder i et udsætningsbur eller uden for en voliere med fugle. Her er der ikke så meget der kan gå galt, og her kalder jeg også unghundene ind en gang imellem. Stille og roligt lærer de, at fugle i bur ikke er værd at bryde sig om. Skulle hunden ikke lyde, kan jeg let korrigere, hvis det skulle være nødvendigt.

En ting er helt sikkert. Kan du ikke kalde hunden ind i dette tilfælde, når du står, måske bare et par meter fra hunden – ja så er det på høje tid forbedre lederskab og grundlydighed!

Givetvis er forudsætningen for at gå videre til næste trin, at hunden kommer nogenlunde godt under disse øvelser. Jeg anvender ikke fugl i bur under den næste træning.

Kontrollerbare situationer

Som i begyndelsen af indkaldstræningen, da jeg ikke er hundrede procent sikker på lydigheden, skal jeg have hunden inden for synsvidde, når jeg giver kommandoen. Som du sikkert ved, er lydigheden snart gået fløjten hvis hunden, i nogle tilfælde har fået kommandoen, uden at behøve at lyde. Med andre ord, jeg venter til jeg har en fuglesituation, hvor hunden står fast og godt, og jeg selv befinder mig relativt nær, men dog gemt for hunden.

Her har jeg også en god mulighed for at studere, hvordan hunden opfører sig over for fugl da den ikke tror, jeg kan se den. En gang imellem hænder det, at mine små øjestene forsøger at fange pippen på egen hånd. Ja – efter nogle gange ved jeg forhåbentlig, at den står trygt for fugl.

Indkald

Hvor længe jeg venter med at træne indkald, afhænger af, hvad det er for en hund jeg arbejder med. Et godt råd er, hellere vente lidt for længe, end at kalde på hunden for hurtigt. Når hunden begynder at slappe af og dreje hovedet, bør kommandoen (signalet) komme.

Kommer hunden er alt vel – jeg venter til den selv finder mig, roser den lidt opmuntrende, og spørger den," har du pippen " evt." find den så ". De første gange bekymrer jeg mig ikke om, hvis hunden springer alt for hurtigt tilbage til standen. At dæmpe farten, hvis det skulle blive nødvendigt, kommer senere.

Hvis hunden, hvad der er sket for mig nogle gange, rejser fuglen i stedet for at komme direkte til mig når

jeg kalder – da bliver det givetvis et hurtigt ”Nej kommando.” Er du kommet så langt i din træning, at du er begyndt, at træne indkald fra stand, skal det være nok, at bruge nej kommandoen et par gange for at hunden forstår, hvad det drejer sig om. Hvis der ingenting sker – så er det ren og skær ulydighed på indkaldssignalet. Jeg bruger et ”Nej kommando ” og følger det op med et skarpt ” Kom her! ” Sker der fortsat ingenting, undgår jeg at skælde ud på hunden netop her. I stedet kobler jeg hunden, tager den med en halvtreds meter væk fra fuglen. Her – med hunden koblet, påminder jeg den om, hvad der skal ske når jeg fløjter på den. Aldeles omgående slipper jeg hunden igen mod fuglen – men allerede efter nogle meter, kalder jeg den nu ind igen. Dette gør, at man, til dels kan se indkaldet fungerer, og, måske det vigtigste, komme til at give ros når det fungerer. Når jeg slipper den igen, skal den gå frem og stå for fuglen et lille stykke tid, inden jeg kalder den ind igen. Nu skal det fungere – og det burde det også gøre. Efter MEGET, MEGET ros sender jeg hunden frem endnu en gang – og lader den, efter en lille stund, rejse fuglen.

Fortsat træning

Under den fortsatte træning, sørger jeg frem for alt for, at jeg ikke har alt for travlt med, at øge afstanden til hunden i de fuglesituationer, hvor jeg vil bruge indkald. Hunden skal også have et antal ”normale” fuglesituationer, altså der hvor jeg ikke kalder på hunden. I disse situationer varierer jeg tiden, inden jeg går frem, lader hunden rejse, og forhåbentlig fælder fuglen. På relativt kort tid har forløbet fungeret godt på mine hunde, (nå ja for Cisse som ligger i den hårdere ende, tog det lidt længere tid) – Ind i mellem rapporterer hundene spontant hvis jeg har ventet for længe med at kalde ind. Nogle gange er det hent, at de har forladt standen lige lovligt hurtigt. Dvs. det er måske far der har kaldt ind lige lovligt hurtigt og måske lidt for tit – noget at tænke over, måske?

Du sparer penge

Alternativet til indkald fra stand eller rapportering er, at investere i en ”bipper” eller en standindikator. For de uindviede kan jeg fortælle, at det er en elektronisk sender(meget dyr) som tuder lidt nu og da, når hunden løber. Alternativet lyder som sirenen på en lille brandbil, når hunden står for fugl. På denne måde kan de, der ikke har deres indkald på hundene i orden, endda finde både hund og fugl. Hvis udviklingen går ”fremad” kan elektronikfantasterne måske, om nogle år tilbyde små behændige fuglefindere, til at sætte i livremmen. Så skulle man jo helt kunne slippe for det arbejdskrævende, det er, at træne en hund op. Om forladelse, bliv ikke vred nu – jeg ved, at det ikke altid er så let, og at en standindikator kan være rigtig god at have.

Eftersøgningsgrenene er vigtige, ikke mindst for en ruhår

Slæb

Slæbspor er friske spor, og bør mere betragtes som et forlænget apportarbejde, end som et spor i egentlig forstand. Formålet er, at hunden hurtigt skal opspore et anskudt, skadet, eller dødt stykke vildt, og hente det hjem til føreren. Det skal ikke sidestilles med et schweissspor eller et personspor, som ofte kan være mange timer gammelt, og som kræver et betydeligt langsommere og anderledes sporarbejde af hunden.

Den første træning

For hunden, er det ikke noget problem, at følge et friskt spor af et stykke slæbt vildt. Fugle, kanin, mink og ræv er det vildt der sædvanligvis anvendes til træning og prøver. Hvis du prøver med en lille hvalp, kan du se hvor let den finder, og følger sporet efter en slæbt kanin på græsplænen. Det vil sige, det burde ikke være noget problem, at få hunden til, at følge det spor du har lagt.

Når jeg selv begynder træningen med mine hunde, beror det mere på, hvor langt jeg er nået med apporteringstræningen end på hundens alder. At træne slæbspor med en hund der ikke er sikker i apportering, er at gøre det unødigt svært for sig selv. Det kan desuden, være til skade for den fortsatte træning, hvis man skal skælde hunden ud, for at få den til at apportere det udlagte stykke vildt.

Sporline

Unghunden lader jeg for det meste gå spor i line. Grunden er, at jeg vil have kontrol over hunden, og se, at det bliver et sporarbejde, og ikke et friskt søg i høj hastighed. Mere om dette længere fremme. Sporselen som jeg har brugt i mange år er skiftet ud med et bredt halsbånd. Halsbåndet er hurtigere at sætte på, og der er heller ikke så stor risiko for, at den sætter sig fast i grene og ris. Halsbåndet kan jeg med fordel også anvende, til at sætte bringslet i, når dette er nødvendigt.

Halsbåndet og sporselen, hvis du foretrækker den, anvender jeg også til hunden, når den dag kommer, hvor jeg slipper hunden på sporet. Det fungerer da som et lille ekstra signal om, at det er sporarbejde som forventes.

Det første slæb

Her lader jeg hunden se på, ved forberedelserne af sporet. Hvordan jeg træder græsset til i marken, lægger kaninen ned og trækker af sted med den i en snor. Slæbet laves bare en ca. 50 meter, hvorefter jeg går tilbage til hunden og lader den starte på jobbet. Vinden skal man som altid tænke på. *Slæbet lægger jeg i medvind.* Altid sørger jeg for at lægge vildtet sådan, at hunden ikke på lang afstand får luftfærd af vildtet, og springer direkte derud.

Hvis hunden går for stærkt

Et problem med slæbsporet er, at sporet ofte er ”for let” for hunden. Et spor kan defineres som en serie af periodiske efterfølgende duftflager. Men når det gælder de friske spor, er det snarere en bred vifte af dufte, som hunden løber ind i. Dette indbyder ofte hundene til, at ville starte lige lovligt stærkt. Med vind, som i skovterræn kan blæse lidt fra alle retninger, er det ikke så mærkeligt hvis hunden krydser frem og tilbage over sporet. Hurtigt sporarbejde vil vi have, men det må ikke udarte sig til et frit søg med høj næse.

Så længe sporarbejdet foregår i line, er det ikke noget større problem, det er jo bare at bremse lidt med linen. Men når hunden går sporet sikkert i line, og bærer vildtet sikkert tilbage til startstedet, er det tiden, hvor hunden skal slippes løs på sporet. Vil hunden da suse af sted, som noget der mere ligner et frit søg, er der et par ting man kan gøre.

Du kan fortsætte med line, bremse lidt mere bestemt, og samtidigt gøre sporene sværere, ved at give dem skarpere knæk. Når jeg lægger sporet, laver jeg allerede efter 10 – 20 meter fra starten, en 90 graders knæk. Når jeg siden slipper hunden, springer den oftest over knækket. Når den har løbet nogle meter fejl, giver jeg et kraftigt ” nej kommando ”. Ved at bruge ” nej kommandoen ” har jeg nu gjort hunden usikker, og dæmpet den ganske meget. Straks, ved sporets begyndelse, lader jeg hunden starte igen. Den kan da virke lidt trykket, (så lidt opmuntring her, kan være nødvendigt), men oftest arbejder den nu også med større grundighed. Efter at man har gjort dette nogle gange, med knækkene på forskellige afstande, burde det fungere rigtigt godt. Selvfølgelig skal man være klar over, hvilken type hund man arbejder med. Med en alt for blød hund kan det være forkert.

Variation

Alt fra tæt skov, krat og åben mark bruger jeg under træningen. Sporlængden varierer jeg også, men sjældent bliver mine spor over 100 – 200 meter lange. Jeg har mange hunde, og min kondition rækker ikke til mere.

Variation i træningen skærper altid en anvendelig hund.

skov
åben mark
blæst
brakmark
tørke
tåge
kulde
varme
pløjemark
bakker

En ting, som også er værd at tænke på er, at variere den retning hvor i, man starter sporet. Trækker man sporet hver gang 90 grader fra vejen, og lige ind i skoven, får man let en hund, som med fuld fart starter lige frem. Lægger man i stedet, nu og da et spor som er parallelt med vejen, får man en hund, som tænker sig lidt om ved sporets start. Vejret behøver vi ikke at variere, det varierer sig aldeles af sig selv i dette land - men at træne i al slags vejr, bør vi gøre lidt oftere end vi gør.

En medhjælper

Som lægger sporet for dig, er næsten et ”must ” når du er kommet et stykke hen af vejen. Det sporhunden følger, er ikke bare duften af vildtet. Det er en kombination af dufte fra vildt, sporlæggere og sønder-trampet markvegetation. Man kan nu og da se en vis usikkerhed på unghunden, som går sit første spor, som en anden end dig selv har lagt. Dette er ikke noget problem, og det forsvinder hurtigt, men det viser dog, at vi bør skifte sporlægger en gang imellem.

Hvad der derimod kan blive til et problem på jagtprøven er, at hunden bliver bange for sporlæggeren, som er gemt for enden af sporet. Dette kan ske, når hunden forbigår vildtet og fortsætter ud til sporlæggeren. Risikoen øges selvfølgelig, hvis vi bruger urutinerede sporlæggere, som tramper rundt samme sted, som vildtet har været slæbt eller lagt. Med andre ord, hvis du tænker på, at starte på jagtprøve, kan det være end god ide under træningen,

at hunden vænner sig til, at der kan stå mennesker, mere eller mindre skjulte, i nærheden af vildtet. Hunden bør også vænne sig til, at den kan møde mennesker på vej tilbage med vildtet – en del af vore kære dommere har jo for vane at springe rundt i skoven under sporarbejdet.

Ros og korrigering

Et godt råd i al sportræning er, at være tilbageholdende med ros og korrigeringer. Du ved jo ganske enkelt ikke, hvad det er for en duft hunden har i næsen under sporarbejdet. Selv om du har undersøgt sporet og alt ser rigtigt ud, kan du i virkeligheden ikke være sikker på, at det er den rigtige duft hunden følger. Det vil sige, en grundregel er, at spare på ros indtil hunden apporterer vildtet.

God træning for både vandglæde og "kondition"

Vandarbejde

Har vi sagt apport så er det dette som gælder, også selvom vildtet ligger i vandet. En del om træning i vand har jeg også berørt i afsnittet apportering og dirigering. Her kommer dog nogle tips om den mere grundlæggende vandtræning af unghunden.

Den første vandkontakt

Det sædvanlige, og bedste er, at hunden følger med til søen og selv finder ud af, hvor sjovt det kan være med lidt pjasken i vandet, og måske en lille svømmetur. Har jeg nogle flere hunde, er der som regel nogle som er helt "vandtossede ", de får snart lokket unghunden ud i vandet.

I mangel på andre hunde, må jeg selv smøge buksebenene op og lokke hunden med ud. Uanset hvad, vil jeg helst have, at de første kontakter med vand bliver positive. Først når jeg har en hund, som nogenlunde villigt går i vandet, og som svømmer helt korrekt, går jeg videre med træningen.

Den første apportering

Her er det let at lave fejl – og her har jeg set mange lægge grunden til fremtidige problemer. Vil jeg "teste lidt" må jeg gerne kaste en dummy eller lignende, *men da uden apportkommando*, og uden på nogen måde at tvinge, eller lokke hunden til at svømme ud. Viser hunden ingen vilje til at svømme ud, går jeg bare derfra, eller måske sender jeg en anden hund ud for at hente emnet, det samme gør jeg, hvis den bare svømmer nogle få meter ud og vender, uden at komme med apporten.

En selvfølgelighed er det, at hunden behersker apporteringen på land fuldt ud, inden jeg starter på apporteringen fra vand. De første rigtige apportøvelser lader jeg siden hunden gøre med en dummy, som jeg kaster lige i vandkanten. Formålet er, at vænne hunden til at tage en apport, som ligger i vandet. Her giver jeg en apportkommando, og skulle hunden tøve med tage apporten, er det let, *og nødvendigt, hurtigt at korrigere*. Det væsentligste her er, at befæste uvilkårligheden i kommandoen – apport er apport, selv om apporten ligger i vandet.

Hurtigt i vandet

Mange hunde tøver, og vil helst løbe frem og tilbage på land, lige når de skal i vandet. Her, som altid, er det bedst fra begyndelsen af, ikke at lave fejl. Når jeg sender hunden lidt ud i vandet, mod en apport, stiller jeg mig lige i vandkanten de første gange. Hvis hunden, når kommandoen kommer, ikke umiddelbart går i vandet, *sørger jeg for at den kommer i – og dette meget hurtigt!*

Tvivler du på, om du kan stoppe hunden, hvis den forsøger på, ikke at gå i vandet, kan det være en god ide at have hunden koblet. Ved en evt. tøven, giver du i linen et kort ryk fremad, og lader linen slæbe efter hunden i vandet. Det væsentligste er, at hunden aldrig får en chance til at springe væk, og på sigt, undgå at efterkomme en given kommando. Gang på gang at give kommandoen, uden at hunden kommer i vandet, og måske forsøge at presse hunden ud i vandet, bevirker bare at det senere mislykkedes.

Alt er ikke krav her i livet

Man ser tit, især hos ældre hunde, at det, at gå i vandet bliver lidt langsomt og trægt, især hvis man kun sender dem ud i vandet efter udlagte apporter. Selvfølgelig kan man få hundene til at kaste sig ud i vandet gennem træning og tvang – men hvorfor ikke variere det lidt en gang imellem. *En del hunde bliver helt klart bedre med lidt positivt træning.*

Prøv at sende hunden ud som sædvanligt. Når den med besvær er kommet i vandet, og er kommet et par meter ud, kaster du med et glad "JA" en fugl nogle meter fra den. Efter at have gjort dette her nogle gange, får man ofte en hund, der er betydeligt mere glad for at gå i vandet. På en og anden hund, er det måske bedre at kaste en bid brød som belønning, når den kommer i vandet. Selvfølgelig skader det aldrig, at bruge sin fantasi under træningen og gøre øvelserne lidt mere spændende ind imellem.

Start aldrig på en jagtprøve

Hvis du har en hund, som du tvivler på i vandarbejdet. På prøven har du ingen muligheder for at rette eventuelle fejl. Vægrer hunden sig ved at gå i vandet, og springer rundt på land et stykke tid, trods dine kommandoer, har du skaffet dig et problem. Hunden lærer hurtigt, at i prøvesituationer sker der ikke så meget ved, at blive på land, i stedet for at gå ud i det kolde vand. Med andre ord, vi kan snart få, hvad vi kan kalde situationsbetinget ulydighed. Et ikke helt ualmindeligt fænomen.

Søer og strande

Der findes lige så mange søer, som der findes strande. Vi behøver selvfølgelig ikke at træne ved dem alle, men jo flere alternativer vi har, jo større er chancen for, at det går godt, når det gælder. Alt fra dybe søer til stenrige strande er gode at træne på nogle gange. Det er heller ikke altid, at vi kan komme helt ned til vandet, når vi sender hunden ud. Altså, træn gerne nogle gange der, hvor du ikke kan komme helt ned til vandet, vend hunden til, at du sommetider står en 20 – 30 meter fra vandkanten, når du sender den i.

Som et lille kuriosum kan jeg fortælle jer om, hvor startstedet for vandarbejdet på en prøve lå lige op af en bro. Jeg kan love jer, at der var flere hunde der sprang ud på broen, i stedet for at gå i vandet. Som sagt, vil man have gode resultater på prøver, må man selvsagt tænke på alt. Og guderne skal vide, at engang imellem hjælper end ikke dette.

Vær forsigtig med afstanden i begyndelsen. At det er skønt at hente i vandet er det væsentligste

Rådyrrenhed

Rådyr står der i rubrikken, men givetvis kan du træne på andet vildt på samme måde, for at fjerne interessen. At gøre hunden rådyrren er ikke svært, i hvert fald ikke når vi taler om unge hunde, eller hunde som ikke allerede har fået den uvane, at forfølge ikke tilladt vildt. Det sværeste er måske, at få nok rådyrkontakter.

Som altid, betinger dette, at man har god kontakt med hunden, og det er en forudsætning, at forbudskommandoen (”nej kommandoen”) fungerer, inden du begynder træningen.

Synsindtryk

Start med at træne på lysten til at forfølge på synsindtryk. Når du ser, at hunden får øje på rådyret, gerne når det springer, og viser interesse for at løbe efter, giver du umiddelbart et kraftigt ”nej kommando”. Behøver du at forstærke dit ”nej” med en irettesættelse, så gør dette omgående.

Som altid, er det godt at kigge på halen, når du har givet hunden en irettesættelse, lograr halen, er det nu tid til at give en kraftigere irettesættelse. Ligeså selvfølgeligt er det, at du giver hunden ros, og måske også en godbid direkte efter irettesættelsen, hvis hunden opgiver forfølgelsen, og roligt forbliver passiv. Nu skal du sørge for, at have en glad hund, der med logrende hale har opfattet din ros, og at du selv er velfornøjet og tilpas.

Udvid træningen, til hunden ikke viser nogen som helst interesse for stående eller flygtende rådyr. Med interesse mener jeg dette, at hunden ikke viser lyst til at springe mod, eller forfølge dyret. Med andre ord, almindelig, hæderlig passivitet.

Spor

Hvis hunden er interesseret i at ”stikke af” efter rådyrspor, gør du det lettest på følgende måde: Når du ser æssende dyr på en ”mark”, binder du hunden ved et træ eller lignende, (hunden skal ikke se dyret). Gå alene frem mod dyret til det forsvinder i skoven. Læg mærke til, hvilken vej dyret går. Der er altid en busk eller lignende, du kan bruge som markering. Hent hunden, og gå med den i line i medvind. Hunden skal ikke gå hinter, lad den gå som den vil. Du går nu hen mod det sted, som du med sikkerhed ved sporet er. Forsøg at opføre dig som du plejer, så du ikke med dit kropsprog viser, at du har gang i noget.

Hvis nu hunden, når den krydser sporet, viser stor interesse for at ville af sted på sporet, bliver det som tidligere et kraftigt ”nej”, eventuelt efterfulgt af en irettesættelse, derefter springer du med hunden væk fra ”den uønskede plads.” Givetvis må du selvfølgelig være helt sikker på, at hunden viser interesse for sporet, og vil følge denne, inden du kommanderer ”nej”. At den snuser på marken, og i sporet er jo bare naturligt, og giver ingen anledning til irettesættelse. Giver du hunden ”nej kommandoen” og ubehag ved en fejl, opnår du det, at hunden bliver almen usikker. Efter nogle gentagelser, kommer hunden garanteret til at syntes, at det er usmart med rådyrlugten, og viser ingen tegn på at ville følge sporet.

Løs hund

Har du tilstrækkelig lydighed i hunden (det bør du givetvis have hvis resultatet skal blive godt), dvs. at du kan stoppe og kalde hunden hjem i de fleste tilfælde, gør du øvelserne sværere med løs hund, både overfor synsindtryk, og over for spor med frisk fært. En på denne disciplin gennemtrænet hund, burde være helt uinteresseret i rådyr, og rådyrspor. Hvor lang tid det tager, er selvfølgelig meget afhængig af, hvor intensiv rådyrinteressen er fra begyndelsen, og hvor hård den respektive hund du har er.

Til sidst en forklaring på, hvorfor du skal gå i medvind. Går du i modvind, kan hunden kende rådyrfærten på lang afstand, og du har svært ved at ”se på hunden” hvornår kommandoen og irettesættelsen skal sættes ind. Når du går i medvind, kommer duftindtrykket præcis, når du krydser sporet, og du får et meget tydeligere signal fra hunden.

Strøm er godt til lamper og computere, men der findes bedre måder at dressere hunde på

El halsbånd

Dressur ved hjælp af elhalsbånd er stadigvæk et ganske kontroversielt emne, som jeg ikke har tænkt at fordybe mig i her. Jeg skrev desuden sådan her i udgave to af træningstipset *"Det er et spørgsmål om, hvor længe eldressur bliver ved med at være tilladt for den almindelige mand. Jeg er overbevist om, at den dag ikke er så langt fremme hvor et forbud kommer"*

Nu er forbudet kommet (forbudt siden april 2003), men da jeg ved, at mange, trods forbudet, kommer til at anvende elhalsbånd, lader jeg dette afsnit, i hvert tilfælde i denne udgave af træningstipset blive stående.

Ikke til mine hunde

Til mine egne hunde har jeg aldrig brugt el halsbånd. Man skal aldrig sige aldrig, men som det ser ud nu, vil jeg nok påstå, at dette aldrig kommer til at foregå. Den hund, som jeg ikke på rimelig tid kan dressere uden strøm, kommer ikke til, at blive her i familien, eller blive avlshund hos os på Landinarnas kennel. Der findes desværre "dressører", hvor anvendelsen af el halsbånd er mere reglen end undtagelsen. Jeg ved faktisk ikke, om hundene de arbejder med, har en sådan psyke, at el dressur er nødvendigt, eller om det er mangel på evner på hos den pågældende "dressør", der gør, at dressur på almindelig vis ikke er muligt. Selvfølgelig – tidsbesparelse kan også være en undskyldning, og hvis man træner hunde for kunder, som skal betale for den tid man ligger i hunden, så kan man måske ikke helt se bort fra dette.

El halsbånd kan være godt …

I de allerfleste tilfælde, anvendes el halsbåndet, i Sverige, kun til at forhindre, at hundene jager vildt, eller husdyr. Her er el halsbåndet effektivt. Dressuren *udført på den rigtige måde* giver på kort tid og med relativ lille arbejdsindsats et udmærket resultat. Ældre hunde, som har fået for vane at jage forbudt vildt eller husdyr, som måske også har taget nogle dyr, dem kan det være næsten håbløst at få styr på med konventionel dressur.

Foruden det at jage forbudt vildt, kan der givetvis findes andet, som er gået galt i dressuren, og som har givet de problemer der gør, at hunden ikke fungerer, til det den var afset til. Her kan el halsbåndet være det alternativ som gør, at man kan få det, som er gået galt i dressuren til at fungere, så man ikke behøver at skille sig af med hunden.

Men på den anden side, det der er gået galt med dressuren, er jo oftest ikke hundens fejl, men din egen – er du helt sikker på, at du gør alt på den rigtige måde med et el halsbånd? Hvis ikke, så syntes jeg, at det er synd for hunden.

Hvorfor ikke el halsbånd på mine hunde?

Vi kan vel være enige om, at forkert udført dressur altid giver et dårligt resultat. Det skaber usikkerhed, og får hundene til at arbejde dårligt. En hund, som er usikker på signalerne fra sin fører, kan ikke lave et ordentligt stykke arbejde. Men risikoen for at forstyrre hunden, hvis du laver fejl med el halsbåndet, er utvivlsomt større end med konventionelle metoder.

Men, hvis vi nu tager det med vildtrenhed først, så kan det være let, at fikse med el, og det går nok også hurtigere end med konventionel dressur. Til og med kan resultatet måske endda blive noget sikrere? Det sidste er jeg nok meget i tvivl om. Jeg har set el dresserede hunde, gå for fuld hals efter både harer og råvildt.

Men, hvis jeg træner på konventionel vis, så har jeg en stor fordel. Jeg øger kontakten og almenlydigheden på mine hunde mere og mere for hver træningstur. På denne måde får jeg en god lydighed, som kan anvendes i alle tænkelige situationer. Kontakt og lydighed har jeg som bekendt aldrig oplevet at have for meget af på mine hunde.

Senere hen har vi det her med, at fars eller mors humør ikke lige er på toppen ved hver træningsdag – det er måske helt nede på lavvands niveau. Jeg ved godt – at vi ikke skal træne hunde i den tilstand, men måske hænder det alligevel at det sker, her og der. Helt klart skal du forstå det her rigtigt – du kan mere eller mindre forstyrre din hund ved forkert brug af et el halsbånd. Hvis du i nogle tilfælde har taget for hårdt i hunden, eller givet den en over snuden ved et forkert tilfælde, er dette ikke godt. Men for

normalhunden er det som oftest ikke noget problem. Den forstår utvivlsomt hvad der sker, men ikke hvorfor.

El halsbåndet giver os desuden den mulighed at dressere hunde, som på normal vis skulle være mere eller mindre umulige at dressere. Tro mig, der findes sådanne hunde inden for de fleste racer. At sådanne hunde kommer til at fungere, det er både godt og skidt, det er ikke sådanne hunde jeg vil have i mit hjem, eller for den sags skyld som avlshunde.

Jeg er bange for, at hvis udviklingen fortsætter med, at flere og flere tager genvejen via el halsbånd, ja så kommer vi til at se et øget antal hunde, som på trods af at være mere eller mindre umulige at dressere på almindelig vis, vil blive præmieret på vores forskellige prøver. De hunde som det går godt for på prøver, er jo altid interessante for vores avlere. Og vi havner i en ond cirkel, som kommer til at tage meget lang tid at komme ud af.

Negativ belønning

Dette har måske ikke noget med el halsbånd at gøre. Men et alternativ til el halsbåndet, bruges i visse situationer til at forstærke dit ”nej signal”, kan metoden være negativ belønning. En metode som jeg tror Anders Hallgren var en af de første der beskrev, engang i slutningen af tresserne eller først i halvfjerdserne, hvis ikke jeg husker fejl. Anders Hallgren er som bekendt den store guru for dem der foretrækker ”blødhedsmetoderne”

Metoden er, anvendt på den rigtige måde, uhyggelig effektiv, men ligeså ødelæggende som el halsbåndet hvis den misbruges. Jeg anbefaler den ikke, men har brugt den i enkeltstående tilfælde (på de større racer), da kun til at ”fjerne” hanhundeaggressivitet. Eller rettere sagt, for at man overhovedet kunne vise sig, og færdes med hunden, når der var andre hanhunde i nærheden. I princippet går det ud på, at du med hunden i line, direkte efter dit nej kommando, lidt blidt kaster en kastekæde (eller en pose med småsten) på bagen af hunden. Den bliver normalt ikke bange for dette. Men samtidig med den har fået kæden, med sin raslende lyd på sig, ynker du hunden og syntes det er synd for den. Dette får efter nogle gange nøjagtig den samme effekt på hunden, som det får på et lille barn som du ynker og syntes det er synd for, når det kommer og viser dig en lille hudafskrabning. Pludselig er det lille ubehag betydeligt værre, end det var fra starten. I princippet kan du knække en hvilken som helst hård og modig hund på denne her måde hvis du laver fejl og driver det for langt, og det jo ikke at ”knække hundene ” vi er ude på med vores dressur.

Gør det rigtige fra starten

Som sagt, hvis du gør det hele korrekt, går det hurtigt og ”let” at vænne hunden af med at jage utilsigtet vildt med el dressur. Men grundproblemet – en ulydig hund – har du stadigvæk. Som sagt så mener jeg, at det er betydelig bedre i ordentlig tid, at lægge det arbejde i der skal til, for at få en ordentlig grunddressur på hunden. Genveje er jo som bekendt ofte ”omveje.”

Og vist kan man træne stort set alt med el, den som vil fordybe sig i dette kan få meget hjælp på Internettet. Ikke mindst i USA findes der mange artikler om dette. Men det er vel ikke en ”radiostyret” hund, vi vil have? Desuden bør vi nok tænke på faktum, at vores dyrehold kommer mere og mere i fokus.

Begynder du at arbejde i tide at arbejde med hvalpen/ unghunden burde hårdvildtrenheden ikke volde problemer selv uden el halsbånd.

Schweiss

Schweiss spor er ikke noget jeg lægger et større arbejde i, med mine egne hunde. Dette har ganske enkelt denne årsag, at jeg for tiden næsten udelukkende helliger mig fuglejagten, og har derfor ikke noget særligt stort behov for eftersøgning af klovvildt. Men en ruhår skal jo være en allround hund, så selvfølgelig sørger jeg for, at mine hunde, i hvert fald kan klare rimeligt svære nat gamle spor. For at gøre mine træningstips "komplette" drister jeg mig til, trods relativt lille erfaring angående eftersøgning, til at skrive nogle linjer om, hvordan jeg starter på min træning.

Den bedste alder for træningen

Klogt er det at vente med sportræningen til lydigheden sidder nogenlunde fast. Derefter beror det på dit mål med hunden. Er dit primære mål, at lave en god eftersøgningshund, prioriterer du sporarbejdet og begynder tidligt. Ligeså kan du begynde tidligt, hvis du helt enkelt vil have noget godt og vigtigt at stimulere hunden med i den tid, hvor du ikke kan slippe den løs. Selv venter jeg med træningen til hunden har haft sin første jagtsæson. Begrundelsen er at træningen tager meget tid. Skulle det vise sig at hunden ikke kan leve op til forventningerne på fjeldjagten, så ser jeg ikke nogen grund til at bruge mange timer på sportræningen.

Sporline og sporhalsbånd. Der findes forskellige linetyper. Prøv dig frem.

Udrustning

For hunden gælder det samme som jeg skrev under afsnittet "slæb", altså line og sporhalsbånd. Markeringsbånd behøver du i mængder, gerne et par forskellige farver. Blod (okseblod) sandsynligvis - dette kan du mange gange købe hos kreatur-slagteren.Nu er jordbrugsverket (i Sverige) kommet med nye bestemmelser som siger, at den som vil anvende blod ude i terrænet, skal være registreret som modtager af "animalsk affald". Formålet er, at forhindre spredning af sygdomme fra tamdyr – via blodet – til vildtlevende dyr. Altså er det bedst at lade sig registrere, hvis man vil være lovlydig – og det vil man vel.

Noget til udlægning af blodet behøver du også. En almindelig ketchupflaske af plast anvender jeg selv. Mange bruger de såkaldte "sporlæggerkæppe" som kan fyldes med blod og siden giver et blodstempel hver gang man trykker den mod jorden. En almindelig kæp, med et stykke skumgummi i enden som du nu og da dypper i en beholder med blod, er billigere men et lidt simplere alternativ. De to sidst nævnte alternativer skulle være de bedste, og dem der kommer nærmest på det naturlige, fik jeg lært engang. Måske er det sådan, men jeg har ikke mærket nogen forskel. Noget til at lægge for enden af sporet gør "udrustningen" komplet- en klov fra et stykke råvildt eller kronvildt er perfekt. Vil du træne kondition, så kan du selvfølgelig slæbe rundt på en elg klov, gerne for mig, det gør ingen forskel.

Alder og længde på sporet

Har du lavet nogle slæb, så ved hunden også hvad det ud på, når den får halsbånd og line på. Men til forskel fra slæbsporet, vil du nu, at hunden skal arbejde roligt og metodisk, og liggetiden på sporet bliver betydeligt længere. Hvor længe de første spor skal ligge er individuelt, det er bare at prøve sig frem. Har hunden aldrig gået spor tidligere, så gør som ved de første slæb, lad hunden se forberedelserne, også når du går ind i skoven. Gå tilbage og start efter en ti til femten minutter, er hunden vant til slæb, så vent en halv til en hel time. Ud fra hvilken interesse hunden viser, og hvordan den arbejder på sporet, må du afgøre, om du skal forlænge eller forkorte tiden. I starten af træningen ser jeg ingen anledning til at lave lange spor. Nogle hundrede meter er nok. Det vigtigste her er, som ved al anden træning, at gøre det positivt og godt for hunden.

Marker sporet og slæb kloven

En god regel er at markere alle spor. Måske glemte jeg at sige dette under afsnittet slæb, men det bør du gøre, i hvert tilfælde så lang tid som det er nødvendigt for, at hunden bliver sikker i sporarbejdet, og også til du selv har lært at læse hunden. Hvordan den optræder når den går forbi et knæk, ved "afhop" eller ved blodophold. Det kan også være en god ting at hænge en markering, i en afvigende farve ved knæk og andre sværhedsgrader på sporet.

Mange anbefaler at man slæber skanken efter sig når man går sporet, Nogle gange gør jeg dette og andre gange ikke. Ved sporets begyndelse (anskudsstedet) skal der være en del blod. Under sporudlægningen nogle dråber blod ved hver og hveranden skridt. Når de første spor udlægges, bruger du relativt meget blod, for senere successivt at mindske blodmængden.

Reglerne for SVK's fuldbrugsprøve kræver, at man skal anvende 1 dl. blod til et 400 meter spor. Det vil sige et ganske let spor. I Danmark bruges der 2½ dl. blod når det konventionel spor (kun blod) og 1 dl. blod hvis det er færtskospor.

Ved slutningen af sporet lægger du kloven. Siden den gang, hvor jeg ikke kunne finde kloven ved den busk, hvor jeg havde lagt den, har jeg lært, at man altid skal binde kloven fast. Om det var en krage eller et firbenet dyr der tog min klov som lørdagsgodbid ved jeg ikke, men borte var den. En ting som jeg har glemt – præcis som ved slæb, er det medvind der gælder, ikke mindst ved slutningen af sporet. Hunden skal jo spore sig frem til kloven, og ikke finde den fordi den har fået luftfærd af den.

Forstyr ikke hunden

Ved start går det sådan til. Du sætter hunden af nogle meter fra sporet, lader den sidde der, og går selv hen til "anskudsstedet" og laver en lille "forundersøgelse." Krads lidt i jorden og skab lidt interesse for hunden, som sidder og ser på. Derefter går du hen til hunden, sætter halsbånd og line på, leder den frem til sporet og lader den begynde at arbejde. Det bedste er, at du altid har de samme rutiner ved begyndelsen af et sporarbejde.

Noget der er værd at tænke på ved sporarbejde er – det kan være godt at skabe lidt interesse inden sporarbejdet men, en ophidset og stresset hund laver ikke et godt sporarbejde. Ser du, at hunden er for hidsig gælder det om, at få den noget ned i omdrejninger. Væn den til at blive liggende for sig selv et stykke tid, til den slapper af, og undgå at stresse den ved at vise den forberedelserne. Med andre ord, så kan passivitetstræning være nødvendigt for visse hunde.

Som altid ved sporarbejde, gælder det om, at lade hunden gøre sit arbejde, og også at stole på den. Lidt ros "ja det var godt" når den tager sporet op er tilstrækkelig. At give ros hele tiden under sporarbejdet er en direkte fejl. Du ved jo ikke, hvad det er for en færd hunden har i næsen. Det ser måske ud til, at den går direkte efter markeringerne, men det kan være en helt anden færd, den har i næsen lige nu. Går den lige frem i en vinkel, *så lad være med at give tilrettevisninger!* Lad den gå en stund, du vil snart se at hunden ændrer adfærd og bliver usikker. Bliv stående lidt, for at se, om hunden ikke begynder at ringe for at finde sporet igen. Går den helt forkert, alt for langt, så tag den med tilbage, stille og roligt. Start den igen, et lille stykke fra sporet, men vinkelret på denne. Har du markeret tilstrækkelig tæt, så ved du nøjagtigt hvor du har sporet. Nu – når du ser at den får sporet i næsen igen, kan det være godt at give lidt opmuntrende ros.

Hele tiden at tilrettevise hunden under sporarbejdet kan give bagslag. Bruger du "nej kommandoen" i tide og utide når hunden går fejl, eller løfter snuden fra jorden, og roser du den når den går med snuden i jorden, har du alle muligheder for at få en hund, der pænt og ordentligt går med snuden i jorden, men gå spor kommer den aldrig til.

Ved enden af sporet

Selvfølgelig har du set, at hunden på et eller andet tidspunkt har udredet eventuelle tab og kommet til enden af sporet. Når hunden kommer frem og finder sin klov, skal du komme med al den ros, som du holdt inde med under sporarbejdet. Her kan du ikke rose for meget – på alle måder skal hunden forstå, at den har gjort et virkeligt fint stykke arbejde! Leg gerne med kloven, lad den hoppe efter, og bide i den.

Lav det sværere

Efterhånden som hunden bliver mere og mere sikker i sit sporarbejde, øger du liggetiden og laver også de andre ting på sporet sværere. Nedsæt blodmængden, gå et antal meter uden at dryppe blod, vinkler og sving, tråd og tilbagegang osv. osv. Læg også gerne spor på en mark, hvor du kan regne med at få nogle friske vildtspor til at krydse dit blodspor.

At lægge sporet i nærheden af en fasanvoliere, hvor du ved, at der også er fasaner udenfor, er en variant som viser, om hunden kan holde sit spor, trods størrelsen af anden interessant færd. Vejret varierer som bekendt selv. Men det gælder om, at gå ud og træne i al slags vejr, lige fra højsommer til regn og rusk, hvis resultatet skal blive godt.

Virkeligheden

Hvor meget du end træner på dine kunstige spor, er det de virkelige eftersøgninger der giver noget. For hver praktisk eftersøgning du har, udvikles både dig og hunden.

Se ovenstående linier som en lille introduktion til schweissarbejdet.

Sporhalsbånd og et bringsel af dansk model

Bringselrapportering

En variant som måske kan redde en og anden eftersøgning er bringselrapportering. Med et bringsel (en læderstrop) hængende i halsbåndet, slipper du hunden på sporet. Når den finder dyret dødt, eller afliver det, tager den bringslet i munden og vender tilbage til dig og fortæller dig derved "jeg har fundet dyret". Nu kobler du hunden, og lader den på kommando vise dig ud til dyret. De hundeførere, der arbejder meget med dette, har berettet om mange eftersøgninger, som er mislykkedes ved sporarbejdet i line, men er lykkedes, når bringslet er kommet i anvendelse.

En anden variant, som har samme formål er at lave hunden til "totverbeller" altså at den skal give standhals ved dødt vildt. Dette kommer jeg ikke ind på her, da jeg indtil videre kun har trænet mine hunde med bringsel.

Træningen går hurtigt

Jeg har ikke trænet mere end et par af mine egne hunde, og hjulpet nogle "træningshunde" i gang, men mere end en to til tre uger bør det ikke tage, inden hunden kan disciplinen. Træningen er desuden ganske god, både for dig og hunden, så hvorfor ikke prøve dette. For heller ikke at forglemme, at imponeringsfaktoren hos jagtkammeraterne er skyhøj.

Alt hvad du behøver, er en læderstrop til at sætte i halsbåndet, et par tørrede og udstoppede vildtskind som skal forestille det døde dyr. Forudsætningen er også, at din hund kan apportere, og at lydigheden er acceptabel.

Sådan kan du begynde at træne

Sørg først for at hunden bliver bekendt med skindet (dyreattrappen)den bør vide, at skindet i og for sig er spændende, men ikke noget man apporterer, bider eller rykker i. Sæt nu hunden af, lad den blive siddende imens du slæber skindet en cirka 10 meter væk og binder det til et træ. Dette gør du for at forhindre en apportering af skindet. Gå tilbage til hunden og stil dig ved siden af den, kast bringslet hen til skindet og kommander "bringsel". Er den glad for at apportere, så henter den glad bringslet. Hvis den kigger spørgende på dig, må du vel bruge en apportkommando. Fortsæt sådan et stykke tid, sørg for at variere stedet hvor bringslet lander, bagved, ved siden og foran skindet.

Læg bringslet ud og forlæng afstanden

Til at begynde med beholder du den korte afstand til skindet, men i stedet for at kaste, så går du hen og lægger bringslet på skindet. Læg det gerne lidt skjult under skindet en i mellem. Når alt går godt og hunden henter på kommandoen "bringsel" øger du afstanden til en tredive meter. Gå ikke videre til næste trin før alt fungerer 100 % og hunden virkelig viser interesse for at hente bringslet, også selv om det er skjult.

Sæt bringslet på halsbåndet

Anvend et lille stykke snor til at fastgøre bringslet på halsbåndet med i starten. Afpas længden på snoren, så det ikke i starten bliver for besværligt for hunden at tage bringslet i munden.

Nu gentager du hele proceduren, sætter hunden, slæber skindet, går tilbage til hunden og sætter "umærkeligt" bringslet fast i halsbåndet. Send hunden af sted ned kommandoen "bringsel" – hjælp den så den kommer til at springe frem til skindet og begynder at lede efter bringslet. Når den har fundet bringslet, og stolt kommer tilbage ned den. Masser af ros – men det har du nok allerede sløset med hver gang den er kommet tilbage med sit bringsel. Ros giver du også hver gang den tager bringslet ved skindet.

Også denne her træning bliver du ved med, til alt fungerer perfekt. Kort gradvis længden på snoren som bringslet hænger i, indtil du kan sætte det korrekt i halsbåndet. Nu øger du afstanden til en halvtreds meter, men du skal hele tiden, kunne se strækningen hunden arbejder på.

Før eller siden opdager hunden at bringslet hænger i halsbåndet og vil forsøge at tage denne inden den når frem til skindet – her gælder det om, at du ser det og kommer med en lidt langsom "nej kommando" gå

frem til hunden, send den på ny ud til skindet, og klart, masser af ros når den griber bringslet ude ved skindet.

Vise

Nu er du næsten klar. Men nu tager træningen også lidt længere tid. Det er dagen, hvor du lægger schweiss sporet ind i træningen og øger sporlængden. Læg et blodspor på den sædvanlige måde, men bind skindet fast i stedet for kloven for enden af sporet. Lav slutningen på sporet sådan, at du kan se det, men være skjult for hunden.

Sporet går du på sædvanlig vis til en 50 – 75 meter før skindet, tag linen af hunden, sæt bringslet på, og send hunden af sted. Har du ikke dovnet under den foregående træning fungerer alt perfekt – hunden kommer med sit bringsel i munden.

Tag bringslet, giv ros, sæt linen på hunden og kommander ”vis”. Kommandoen er ny for hunden, så du skal nok tage et par skridt i sporretningen og give lidt opmuntrende ros, for at den kan forstå, hvad det er, du vil have den til at gøre. Følg med hunden ud til skindet, og når den er fremme, er det garanteret verdens dygtigste hund du har i linen!

En del hundeførere tager aldrig bringslet fra hunden før hunden har vist tilbage til, hvor dyret er – formodentligt er dette en rigtigere og bedre måde at arbejde på. I Danmark hvor anvendelsen af bringslet er betydeligt mere udbredt end i Sverige, er det selvfølgelig det, der skal trænes. Det er også et must på fuldbrugsprøven i Danmark. Prøv det, sådan som jeg beskriver træningen, har det fungeret godt for mig og mine hunde. At det er vigtigt med variation og at øge sværhedsgranden og afstanden, behøver jeg vel ikke at skrive mere om...

Og det mest arbejdskrævende

Hvis du vil være sikker på, at bringselrapporteringen fungerer i virkeligheden, skal du nok have rigtigt vildt ved slutningen af sporet. Har du som jeg, en god ven der har en stor gård, som ligger op ad en større vej, kan du formodentlig få adgang til et eller andet trafikskadet vildt, som du kan anvende under træningen. Ja – dette at slæbe et stykke råvildt eller en hjort ud for enden af sporet er ikke det letteste, men hvem har sagt at alt skal være let? På jagten bliver der sikkert også tilfælde, hvor du kan komme til at træne på rigtigt vildt.

Når som helst anbefaler jeg, at du skal kunne se hvad der sker de første gange du træner på rigtigt vildt – første gang jeg slap min hund Aron med bringsel på en skadet buk, glemte han alt om hvad der hed bringsel. En råbuk, som lå i en lille lavning så han som en lagt apport. Han tog helt enkelt fat i bukken og begyndte at slæbe den hjemad.

Finde dyret – tage bringslet

Rapportere til far

SJCh SUCh Landinarnas Kassandra

Fra hvalp til voksen

Da mange kommer og spørger om opfostring og træning af hvalpe, begyndte jeg i marts – 98, da vores tæve Kassandra (Ila) var drægtig, at lave disse "dagbogsnotater" du ser efterfølgende. Tanken var, at dokumentere opvæksten og træningen af en hvalp frem til den første jagt. Nu – snart fire år efter, har jeg facit i hånden. Dels hvordan det gik den hvalp, som vi selv beholdte, og dels hvordan det gik nogle af de andre hvalpe i kuldet.

To uger til

Kassandra har øget taljemålet ganske kraftigt, vi har stort set ikke lavet nogen forandringer i hendes foder. Hun kan ikke rigtigt æde så meget ad gangen som hun plejer, så vi holder "kul i hullet" og støtter med et lille ekstra måltid midt på dagen. Når det gælder motion så regulerer hun det selv. Hun skal følge med på aftenrunderne som sædvanligt, men hun foretrækker nu, en stille løbetur på marken, i stedet for at følge med de andre hunde.

98 03 24 - Nu er det sket

På 58. dagen efter parringen var appetitten lig nul, og hen mod aften var Kassandra mærkbart "urolig." Temperaturen begyndte at falde sent på aftenen, fødselen ville sikkert gå i gang hen på natten. Meget rigtigt – efter at have været vågen en stor del af natten, sov far en stund ved tretiden – og vågnede med en pustende Kassandra ved siden af sig, i hustruens seng, + to hvalpe. Den nye fine hvalpekasse stod tom og opgivende på gulvet ved siden af sengen. Som sædvanligt kom hustruen hjem fra natjobbet, og bistod med tilsynet dagen efter. I skrivende stund ligger der fjorten (14!!) Fine hvalpe og kæmper om at få deres første måltid. Fordelingen var syv hanner og syv tæver. Fødselsvægten var på 400 gram, med nogle grams variation op og ned. Kuldet var stort, lidt for stort – og den første uge måtte vise, om alle hvalpene havde den livskraft der skulle til, for at klare kampen om maden.

98 03 27 – tre døgn gamle

Ind til nu ser det godt ud, samtlige hvalpe tager på i vægt, og Kassandra passer dem mønsterværdigt. Vi håber at mælken slår til, og sørger for, at hun får så godt mad som muligt. Lidt tilskud af oksefars, for at få ekstra fart på mælkeproduktionen. Hvalpene deles op i "madhold" og byttes til at æde og sove.

98 04 05 tolv dage

Øjnene er åbnedes på hvalpene, men det tager yderligere nogle uger inden de begynder at reagere på syns og høreindtryg. Kassandra passer dem perfekt, hun æder ca. tre gange så meget som normal. Det ser ud til at der er mælk nok til alle. Vægten øges fint, og alle hvalpene viser samme "kampglæde" i konkurrencen om patterne.

Tid til at æde selv

Tre uger er gået, samtlige 14 udvikler sig fint. Kassandra sørger for mad og rengøring som en rigtig mønstermor. Hun virker heller ikke til at være i dårligere kondition nu end før det store hvalpekuld. Den første ormekur er givet, kløerne er klippede, og vi er begyndt at servere lidt hvalpevælling i en skål. Efter først at have brugt skålene som badekar, begynder hvalpene at indse, at "badevandet" også går an at slikke i sig. Hvalpene er begyndt at lege lidt med hinanden, og det begynder at blive rigtigt spændende at studere de forskellige individer. Selvfølgelig findes der emner til nogle jagtchampions? Måske er det Boomer, der bliver rigsprøvevinder om et par år. Boomer er den han, der er totalt hensynsløs på alle måder, og han er også den der altid sørger for, at få fat i en patte. Dette uanset om han er sidst i køen fra begyndelsen af. Men det vil også kræve sin mand at holde en sådan hund "i halen"! Som vi ved, udviklingen skifter hele tiden, - i næste uge er det måske en anden hvalp der tager teten. Nogle hvalpekøbere har været her på besøg og er begyndt, at se sig om efter "favorithvalpen."

Med facit i hånden:..
Boomer blev ikke en "hård banan" men i stedet en blød og "sød hund" hund. Han er ikke startet på prøve, men var sammen med sin ejer med på fjeldjagten efteråret 2001. God fart og reelt fjeldsøg.

94 04 21, fire uger

Nu er vi begyndt at give et måltid om dagen med almindeligt foder og tre måltider med vælling. Vi sørger også for at mindske fodermængden til Kassandra og forsøger at holde hende i nogenlunde huld. Stadigvæk sørger hun for at lægge sig nogle gange om dagen, så hvalpene kan få den "ægte" vare. Hvalpene har også fået deres første chance for at komme ud på græsplænen. Interessant at studere, hvilke der var først ude og udforske omgivelserne. Hvalpene skal hentes 19 – 21. maj og derefter vil jeg forsøge at skrive nogle linier om opfostring og træning af vores egen hvalp.

80 liter vælling

Om et par dage er de faktisk 6 uger, og de har formået at æde 80 liter vælling, 15 kg. Hvalpefoder og et antal kg. kødfars. Vores høns har også været gode, så de har produceret en del æg til hvalpene. Hvalpene er nu ude betydeligt længere tid, de bor selvfølgeligt inde hos os i huset, men døren står åben, så snart vejret tillader det. Udflugterne i indhegningen bliver længere og længere. En af tæverne "Bodil" tager føringen, når det gælder om alt hvad som er nyt. For øvrigt skiller hvalpene sig forbavsende lidt ud fra hinanden. Selv størrelsen er der forbavsende lidt forskel på. Jeg havde nok ventet mig, at nogle ville komme lidt bagefter i den hårde konkurrence. Vist har vi et par hvalpe, der viser en lidt mere forsigtig fremfærd end de andre søskende. Og vist findes der lige nu en og anden som ser ud til, at behøve en stabil far/mor, for at komme til at jage det rette vildt på de rette marker – men som jeg har sagt tidligere, der kommer til at ske meget de næste uger.

Nej kommandoen på hundenes måde

Det vil sige en irettesættelse – det fik et par af hvalpene lært betydningen af i dag. Aron (vores dengang to årige hanhund) havde fundet en madskål med lidt rester i. Selvfølgelig skulle et par af hvalpene hen og smage. Arons "knurren" (stop der!) var der ingen der bekymrede sig om. På samme måde, som jeg prøver at lære fra mig på under kurserne, gav han en passende "korrigering" øjeblikkeligt, da kommandoen ikke blev respekteret. Hvalpene peb, og blev noget tryggede – men nogle minutter senere, var der fuldt blus på igen. Jeg tror, at jeg kan garantere, at de to hvalpe på en gang lærte hvad hundenes nej

Hvalpe født i Danmark efter SJCH SUCH Landinarnas Albin og DKJCH Liva.

kommando betyder. Nøjagtig på samme måde lærer jeg mine hunde hvad et nej betyder – men det skal erkendes, at jeg nok venter nogle uger endnu, og måske er jeg noget blidere end Aron var. Nu hører det også med til sagen, at Aron formodentlig aldrig har læst hvad en del herre - og dame hundepsykologer skriver, det er selvfølgelig helt forbudt, med en så barsk "korrigering" og heller aldrig kan hundene lære noget af dette…(men Aron kan jo ikke læse).

Syv uger og kamplegende er begyndt

Denne uge er kamplegede begyndt for alvor, og Kassandra må ind i mellem tage de "hårde handsker" på, for at få orden på de vildeste hvalpe. Hun tager dem over hovedet eller nakken, en gang i mellem ganske hårdt, og når de har lagt sig, får de et slik på maven som belønning. En lang trosse med knuder på, er et populært stykke legetøj. Et ganske fornøjeligt syn, at se hele banden kæmpe med denne. En af hvalpene "Boss" vil have madskålen for sig selv når han æder – med en arrig knurren og vilde udfald mod sine brødre og søstre, lykkes det for det meste for ham, at få det som han vil have det.

Med facit i hånden…
Boss blev jagtchampion i 2002, den første hvalp i B – kuldet. Er det måske den mest iltre hvalp i kullet man skal vælge…

Socialiseringsperioden – en vigtig tid!

Alderen fra 4 – 12 uger regnes for at være socialiseringsperioden. Det er nu hvalpene skal udvikle deres kontakt med hunde og mennesker. Den tid de er her hos os sørger vi for, at hvalpene får meget med "i bagagen" både af kontakt til mennesker og til forskellige hunde. En hel del miljøtræning bliver det også til, når de her på gården kan løbe frit omkring som de vil.

Tænk på, at når du som hvalpekøber henter hunden, er der stadigvæk en hel del af denne vigtige periode tilbage! Det er nu hvalpen skal præges på dig, blive fortrolig med dig, og så småt se dig som flokleder. Det er en hård tid i hvalpens liv da den skilles fra flokken og havner i et helt ukendt miljø. Forsvar det ikke med at lade hvalpen gå som en vandringspokal mellem en masse mennesker som skal løfte den op og "nusse" med den! Dette skaber bare forvirring hos hvalpen, og tilfører definitivt ikke noget nyttigt.

I den første tid, en eller to uger, bør du selv være den, som det allermeste af tiden omgås hvalpen.

98 05 21 otte uger

Hvalpene forlader os. På nogle få hektiske dage er de fleste at hvalpene blevet hentet af deres nye fædre og mødre. Nogle få stykker er her endnu, men inden for en uge er samtlige, undtagen Basilika, vores egen hvalp, rejst af sted til deres nye hjem. Det ser ud til, både for os og hvalpene, at det er gået rigtigt godt. Vore hvalpekøbere har været fornøjelige bekendtskaber, og mange af dem har et gedigent hundekendskab.

Dårlig appetit

Er ikke så usædvanlig i starten, og et par af hvalpekøberne har nævnt dette. Miljøskift og afsavn, eller betydeligt mindre konkurrence ved madbordet er mulige årsager. Har man flere hunde derhjemme er det bedst, at hvalpen får lov til, at æde i sin skål sammen med dem. Hvis hvalpen ikke æder med det samme, må man ganske omgående fjerne skålen. At den springer over nogle måltider, er ikke verdens undergang. Begynder man at friste den med lidt ekstra godbidder, ja så har man snart en unghund, som kræver hvid dug og et godt glas vin til middagen.

Den første indkaldstræning

Nu prøver vi mest på, at få det til at bliver roligt og godt for vores hvalp. Lader den være ene, og i sit eget tempo følge med ud og udforske nærmiljøet. Det bliver ikke til mere end et par hundrede meter fra huset, måske mindre. Tids nok kan vi starte med mere miljøtræning. Nu og da, når vi er helt sikre (eller næsten helt sikre) på, at hun kommer, kalder vi på hende med et Basilika – "kom" samtidig med, at vi giver det sædvanlige tegn for indkald (med armene ud fra kroppen). Når hun kommer frem, husker vi på at indbygge "bliv" kommandoen. I de tilfælde, hvor vi vil lokke hvalpen hen til os, og hun selv er i gang med noget mere interessant, og vi også er usikre på, om hun vil komme, bruger vi kun hendes navn, og siger ikke andet end "kom" til hende. Vi "kræver" heller ikke at hun skal komme helt hen til os, vil hun ikke "gå med" så går vi bare derfra – før eller siden følger hun efter. For dem der har flere hunde derhjemme, er det nok værd at tænke på, ikke at bruge fløjte og kommandoer på dem, når hvalpen er med – små purke har som bekendt også ører. Der en risiko for, at hvalpen, når den hører kommandoer hele tiden, forbinder dette med meningsløs støj.

98 06 02 ti uger – uvilkårlig indkald

Det lyder måske tidligt at begynde ved ti ugers alderen – men det er gået udmærket med vores andre hunde, så dette tænker vi på at gøre fra nu af. Samtidigt begynder vi indlæringen af "nej kommandoen", det vil sige en forbudskommando. Selvfølgelig tilpasser vi de korrigeringer som er nødvendige, efter Basilika`s udviklingstrin.

Tæven viser sig som en god opdrager.

Træningen af uvilkårlig indkald er altid lidt svært i begyndelsen. Med en lille hvalp er det ekstra nødvendigt, at du gør det hele helt korrekt! I afsnittet indkald beskriver jeg hvordan vi træner, men en advarsel kan være på sin plads. Er du det mindste usikker på, hvordan du skal gå til værks, eller om det ser ud til at noget er ved at gå skævt, så drop træningen og sørg for at få noget hjælp. Under alle forhold må du sørge for, ikke at ødelægge indkaldskommandoen ved hele tiden at gentage kommandoen! Hele tiden, når vi arbejder med hvalpen, skal den være ukoblet. Dette gælder ikke bare ved indkald, men ved al kommende træning.

Bliv kommandoen

Fortsætter vi sandsynligvis med at træne, forudsat at hvalpen er helt inde ved os (inden for to meters grænsen). Nu er det ikke bare ved indkald, men også nu og da, når hvalpen er i nærheden af os, at vi bruger kommandoen. Vi anvender kommandoen når vi går ud af yderdøren, eller ind i et andet rum, hvis vi ikke vil, at hvalpen følger med. At bliv kommandoen er

vigtig, fortjener at blive opprioriteret! Vist findes der mange, der rynker på næsen af, at vi begynder så tidligt, men som jeg plejer at sige – vi slipper sandsynligvis for udgiften til et el halsbånd næste sæson.

Apportering

Det er Christine, der så småt er begyndt at træne hvalpen i spontanapportering. Helt meningsløst siger sikkert "de gamle og de kloge" men lad dem sige dette, vi fortsætter træningen. Et stort antal kurser har vist, at det er helt rigtigt for novicen at begynde med spontanapportering tidligt. En gammel "ræv" får måske et lige så godt eller bedre resultat senere, ved at starte direkte med tvangsapportering. Her er det selvfølgelig kun "leg" og ingen som helst krav der gælder. Vi bruger heller ikke apport kommandoen! Så længe hvalpen glad henter og bringer, bliver vi ved. Hvis hvalpen bare springer hen og henter, og siden giver sig til at æde apporten, stopper vi med træningen til indkaldet fungerer. På samme måde hvis den ikke vil hente, så venter vi nogle uger mere. Som apportgenstand bruger vi et lille reb, med knuder i enden – samme genstand hver gang. Dette stykke reb, anvendes kun til apporteringsformål, ikke som legetøj.

Vinger og dummyer ser jeg som meningsløst at anvende nu, og vildt plejer jeg ikke at begynde med, inden apporteringen sidder nogenlunde fast.

98 06 16 tre måneder

Nu begynder vi så småt at øge sværhedsgraden under indkald. Et eksempel kan være at kalde på hvalpen, når den er fuldt optaget af at lege med en anden hund. Når vi stiller større krav til momentet, *mindsker vi sandsynligvis afstanden til hvalpen* så vi hurtigt kan gribe ind, hvis kommandoen ikke fungerer. Det er vigtigt hele tiden at "læse hunden", og at læse rigtigt. Kommando – korrigering og ros skal komme nøjagtigt i det rette øjeblik – ikke for tidligt og ikke for sent! Vi er også så småt begyndt at træne "sit" og "bliv". Ja, at træne og træne – vi vender hvalpen til hvad kommandoerne betyder, og holder os max en til to meter fra hvalpen. Om hvalpen lægger sig, bekymrer vi os ikke om, formålet er, at den forbliver rolig. Her er typisk en øvelse som mange sløser med, og forsøger at øge afstanden for hurtigt. Helt meningsløst! Meget kort afstand er nu, hvad det drejer sig om i lang tid fremover. Sværhedsgraden og tiden øges gradvist. Først når alt fungerer et hundrede procent, og hvalpen er blevet et par måneder ældre, er det tid til at øge afstanden.

Frihedskommando

Når vi har kaldt på hvalpen, kommanderet bliv, eller når den sidder pænt på vores kommando etc. Må vi jo for hvalpen have en kommando så at den forstår det er slut, og at den må gøre hvad den vil. Her anvender jeg en glad og æggende "JA" (og som gammel brugshundemand, bliver det til en "hop og leg" også), Den der "JA" kommando bruger vi også i de tilfælde, hvor vi vil have lidt fart på hvalpen. Eksempelvis når den skal af sted efter apportbukken. Formålet er jo, at når vi endelig kommer til den første fuglesituation, skal "JA" kommandoen fungere som udløseren til den der blændende og veltilpassede avance, som man læser om i fælles markprøveregler.

Gå hen og gem dig

Basilika, som hun vokser op, lader til at blive en lovlig selvstændig dame. Vi forsøger at forbedre kontakten, og få hende til at være lidt mere opmærksom på, når vi løber ind i skoven og gemmer os, hvis hun er løbet for langt. Det gælder dog om at holde øje med hvalpen, bliver den alt for urolig (panikspringer) og ikke finder dig første gang, er det bedre at fløjte.

98 07 05 3,5 måned og første hvalpetræf

Ni hvalpe, med vedholdende fædre og mødre mødte. At så mange havde mulighed for at komme, midt i ferietiden syntes jeg var et fantastisk flot resultat. Mit formål med træffet var, foruden at se hvalpene, hvordan de havde udviklet sig indtil nu, også at formidle mit syn på at træne hvalpe, og måske på sigt at forebygge problemer længere fremme. Selvfølgelig blev det ikke kun til træning, hvalpene fik også lov til at løbe frit en del – og det gjorde de. Ni 15 ugers hvalpe i fuld fart (i fuldt slagsmål skulle jeg nok skrive) er et herligt syn!

Kravniveau ved 3,5 måneder?

Indtil nu har jeg undgået, at skrive så meget om hvor langt vi er nået i træningen, og hvilke krav vi stiller til Basilika. Det må aldrig blive til en konkurrence om, hvem der når længst på kortest tid med en hvalp!

Udviklingen af individet skal styre hvor hurtigt vi kan gå frem, og hvilke krav vi kan stille! Det er ikke robotter vi vil have uden selvstændig glæde, de er først og fremmest hvalpe. Men nogle mål må vi sætte os, og i det følgende vil jeg prøve at beskrive, hvor langt vi er kommet i træningen.

Indkald "er klar"

Her har vi nu et helt klart krav på uvilkårligheden. Hun skal umiddelbart, og i alle sammenhænge, komme på kommandoen "her". Vi vil desuden have, at hun sætter sig foran os når hun kommer frem. Indkald skal fungere, også under leg med andre hunde eller under kattejagt og lignende spændende aktiviteter. Dette fungerer nu, selv om vi nogle gange må give en "nej kommando" for at bryde det hun nu er i gang med, inden hun kommer ind.

Det viste sig også, at mange af Basilikas søskende på hvalpetræffet fungerede godt i denne disciplin, og kom hurtigt ved indkald. En og anden fører havde måske været lige lovlig "hurtig" og hvalpene fortsatte glad det de var i gang med trods "her" kommandoen.Ved den efterfølgende forbuds kommando (nej kommandoen) syntes jeg at halerørelsen snarere øgedes end at mindskes. Her kræves noget af en skærpning, hvis ikke problemet skal blive alt for stort længere fremme. At dømme efter hvalpenes opførsel nu, så er der ikke nogen "svæklinge" i kuldet. Selvfølgelig sørger vi for, at holde en relativ kort afstand til hvalpen (inden for en ca. 30 m.) hvis vi kan. At lave indkald under så svære omstændigheder, som f. eks. når flere hvalpe leger, må man være tæt på, for hurtigt at kunne gribe ind hvis hunden skulle have lukket ørene.

Hvalp efterAlbin og DKCH Nyramskov's A. Hella.

Det her med at hunden er "blokeret" eller "har så meget jagt i sig" som mange "eksperter" siger deres hunde har, er bare en anden måde at sige på, at de har en ulydig hund!

Indkaldemomentet er altså i princippet "færdigtrænet." Fortsat er det bare et spørgsmål om at variere øvelserne, og som altid hurtigt korrigere eventuel ulydighed. At selve træningen er "slut" er ikke ensbetydende med, at der ikke gives ros når alt går perfekt, dette er vi selvfølgelig påpasselige med hele tiden.

Bliv

Her har vi også krav om uvilkårligheden nu. Basilika bliver og sætter sig nu, på kommando, inden for en afstand af ca. 30 m. også selv om der er ret kraftige forstyrrelser. Øvelsen er vigtigt og træningen fortsætter. Vi anvender kommandoen i meget skiftende situationer, ofte flere gange om dagen. Vi går for det meste hen til hende og "løser" kommandoen med et glad "JA" som gør, at hun springer af sted i fuld fart igen (træning af kommandoen avance). Mærkelig nok var det få af hvalpekøberne der havde trænet i denne disciplin, men dem der var begyndt, lykkedes det ganske godt for. Forhåbentlig vil det lykkes for mig at overbevise flere om, at begynde at træne "bliv" og vi må vente og se hvad der er sket, indtil vi skal have næste træf i august måned. Hen på sensommeren starter vi med de første fugletagninger, og de første harer som sætter af sted hen over marken, og jeg er helt overbevist om, at mange kommer til at fortryde, hvis de venter for længe med denne træning. Helt klart er det sværere at få en vild og jagthungrende unghund i tale om, hvad det er jeg vil, med denne "bliv" kommando, end det er med hvalpen under roligere forhold.

Apportering på land

Her er det fortsat kun leg og spontanapportering det drejer sig om, og ingen som helst krav om det korrekte. Basilika henter en lille dummy eller apportbuk inden for kasteafstand, kommer for det meste glad og villig med den, og med mange forskellige, pudsige greb. Kaster vi i loddent terræn, f. eks. i højt græs, søger hun, og finder den næsten hver gang. Vi er lidt forsigtige med øvelserne, og det bliver ofte kun til en eller to kast, når hun er i "træningshumør".

Og i vand…

Vand ja – her er vi bagefter med Basilika. Indtil nu nøjes hun med, i hendes højde, at bade maven. Nogle af de andre hvalpe opfører sig faktisk som rigtige bævere. Hvis ikke jeg husker forkert, så var der tre af dem som glad og villigt svømmede ud og hentede en kastet vinge!! Der er nok ikke nogen risiko ved at udlove en god middag til de hvalpekøbere, som ikke klarer vandarbejdet for unge hunde næste sæson.

Dæk

Selvfølgelig stiller vi ikke nogen krav! Vi nøjes med at Basilika ved hvad "dæk" betyder, og lægger sig ned ved hjælp af en godbid og en kommando. Her bliver der ingen krav, før om nogle måneder.

98 08 06 4,5 måneder

Ferietid – er hvad de sidste uger har været, både for Basilika og os. Ugerne her i sommer har vi, for en stor del af tiden, bare ladet Basilika "være hund" og har ladet hende følge med på ture i skov og på mark. På disse ture, lader vi hende for det meste passe sig selv, lader hende opsøge, hvad der er på marken. Mere og mere "søger hun ud" længere og længere væk fra os, og i de tilfælde hvor hun forsvinder ud af syne, så standser vi, og venter til hun kommer frem og søger kontakt igen. Nogle gange ved søbredden, og ved lidt leg har selv Basilika opdaget, at vand kan være rigtig godt. At svømme en tyve til tredive meter ud og hente en dummy er nu ikke et større problem.

Da gåturene nu bliver længere og længere, har det været praktisk at lære henne at følge ved venstre side, og ikke springe frem til eventuelle mennesker og hunde som vi møder. Som jeg har nævnt tidligere anvender vi sjældent kobbel til vore hunde, og definitivt aldrig under træning af en hvalp eller unghund.

Indlæringen går relativt hurtigt og burde ikke give nogle besværligheder. Som ved al anden træning gælder det om, at "nej" kommandoen fungerer, og at kommando, korrigering og ros, gives i det eksakt rette tidspunkt. Vi starter med hvalpen siddende op af venstre ben og lokker hende, med et "hold dig her," og samtidigt forstærker kommandoen ved at klappe på venstre lår – går vi af sted, og roser så længe hun følger med. Så snart hun vil stikke af sted, i nogen retning, kommer "nej" kommandoen, når hun stopper op kommer "hold dig her" kombineret med et klap på låret hvorved kommandoen forstærkes – og selvfølgelig masser af ros med den glade stemme så snart hun kommer på plads igen. I starten er det kun en tyve – tredive meter vi træner, men ganske hurtigt bliver det til længere strækninger, godbidderne under træningen er vi stort set stoppet med, det rækker nu godt med ros. En eller to ugers træning bør være nok til, at få disciplinen til at fungere acceptabelt.

Fløjtesignaler

Normalt burde vi vente lidt længere (måske en eller to måneder mere) inden vi begynder at bruge fløjten. Men da vi ofte har alle hundene med os samtidig, og anvender fløjtesignaler til de voksne, er vi også begyndt at træne Basilika på fløjten. Heller ikke denne træning burde være noget problem, og indlæringen går ofte forbløffende hurtigt. Vi bruger en to tonet fløjte, og signalerne vi begynder med er indkald – to eller flere korte signaler med den lyse tone, og bliv – et signal i trillefløjten. Samtidig med signalerne giver vi de respektive tegn, og umiddelbart efter signalerne

kommer de sædvanlige kommandoer med stemmen.

Den første fuglekontakt

Er altid spændende, og nu er det hændt. En flok agerhøns holder til nede ved volvierne, og Basilika fik færd af dem for et par dage siden, da hun var med mig under det daglige tilsyn. Hun stod for færden nogle sekunder, og begyndte så at følge foden af hønsene som løb. Efter en "avance" (helt uden indgriben fra min side) på en ca. tyve meter, og et par korte stand på vejen rejste hun nogle høns og sprang glad efter. En ca. tyve meter fik hun lov at springe inden jeg stoppede hende med en "bliv" kommando.

Hvis det skulle vise sig, at "bliv kommandoen" ikke fungerer – eller fungerer dårligt, i nogle tilfælde når vi kommer længere frem, og jagtlysten er blevet noget større, er det tid til at gå nogle skridt tilbage i dressuren. Vi undgår da fuglekontakten, og øger træningen i "bliv kommandoen" i andre situationer. Som jeg ser det, er det helt forkert at træne momentet, og definitivt ikke med hårde metoder, ved fuglesituationer. Det er lidt tidligt at træne hende på fugle endnu, så der skal nok gå en måned eller to inden vi lader det ske lidt mere "seriøst".

Hvalpetræf nr. to

En flok hvalpe, med vedholdende fædre og mødre mødtes her på Hagen den 8-9. august. Vi kan endnu engang konstatere, at vi har fået fat i nogle enormt dygtige og ihærdige hvalpekøbere. Indtil nu ser det også ud til, at den gamle talemåde passer – at man får den hund man fortjener.

Vi trænede lydighed

Og kørte samtlige de discipliner igennem som jeg tidligere har skrevet om her på siderne, men med væsentligt øgede sværhedsgrader. At kalde sin hvalp hjem, når den var i gang med at lege med sine andre søskende, voldte ikke flertallet af førende større problemer. Til min store glæde havde samtlige anvendt og trænet "bliv kommandoen". Flere af førerne kunne nu stoppe deres hunde, på relativ lang afstand, når de jagede efter en kastet bold!

Med facit i hånden…
Så langt som vi er nået fungerer bliv kommandoen stadigvæk. Det viste sig dog senere, at da jagten og jagtprøverne startede, at mange alligevel fik problemer med prelning og knaldapport. Årsagen til dette tror jeg var, at førerne tog lidt for let på den rigtig tidlige træning. Førerne tog desuden lidt for let på uvilkårlighed og konsekvens og var måske lidt for hurtige i deres korrigeringer. At de første fuglesituationer sker relativt tidligt, og på rimelig afstand er også min erfaring, væsentligt for et vellykket resultat.

Kontakt

Samtlige førere havde en imponerende kontakt med deres hunde, og just kontakten med hunden er en af grundstenene til, at al anden træning kan fungere. Det var også en rigtig kontakt, en kontakt som ikke bare grundede i, at se far eller mor som en foderautomat. Det sidste bliver let tilfældet hvis man til stadighed og jævnligt fodrer hvalpen med godbidder, for at få den til at gøre som man vil.

Nogle hvalpe fandt agerhøns

Med anbefalinger om, kun at give en enkelt "bliv kommando", og da først efter at hvalpen har forfulgt nogle meter, og gerne med ros under forfølgelsen, prøvede vi at lade hvalpene forsøge at finde nogle fugle. Det var fugle som havde været ude et stykke tid, og derfor ikke så ikke så lette at komme i nærheden af. Selvfølgelig havde vi ingen line på hvalpene. Fire af hvalpene kom for fugl, stod et stykke tid, og rejste derefter. Tre af førerne havde slet ingen problemer med at stoppe deres hvalpe med "bliv kommandoen". Den fører, for hvem det ikke lykkedes at stoppe hvalpen, har noget træning til gode, og efter denne tid bliver det ikke noget problem at stoppe denne hvalp også.

Ikke alle hvalpe havde held til at finde høns som "holdt" for hunden. En del af mine agerhøns springer til skovs som fasaner, og selv de voksne hunde har ind imellem store problemer. Vi kunne godt have sat høns ud i små træningsbure, men for mig er det nok bedst at begynde direkte med det "rigtige".

Kvinder kan

Har jeg hørt nogle gange, og det ser ud til at passe – af de førere der var med på hvalpetræffet var fire kvinder, og det er bare at konstatere, at pigerne havde lidt bedre kontakt og lidt bedre styr på deres hunde. Hmm… hvor er samfundet egentlig på vej hen. Spøg til side, men på mange andre kurser har det vist sig, at netop hvalpetræning er pigerne bedre til. Pigerne har et bedre kropssprog, viser følelser og varierer tonefaldet hurtigere på en bedre måde end "drengene".

Hvordan fortsætter vi

Nu lader vi helt enkelt Basilika være ude sammen med os så meget som muligt, og former det hun har lært i lydighed når det er nødvendigt. Fugletræningen venter vi som sagt et stykke tid med endnu. Derimod følger hun med ned til voliererne dagligt, og der skal hun ligge (løs så klart) sammen med de øvrige hunde en ti til tyve meter derfra imedens vi arbejder med udfodringen. Al flyven og flaksen i burene interesserer hende ikke ret meget længere.

Apportering

Er vi stoppet med at træne med Basilika. Hun begyndte at sjuske, og ville smide apporten når hun kom ind med den, så nu var det tid at stoppe. Vi har nu lagt en god grund, og starter med tvangsapportering om nogle måneder.

Lydighedsapportering

Selvfølgelig kommer det til at gå ligeså godt selvom vi venter nogle måneder endnu, inden vi begynder lidt mere seriøst med apporteringen – men vi syntes helt enkelt, at det er godt at komme i gang. Selvfølgelig må man bedømme modenheden, og grundlydigheden, på sin egen hund for at afgøre, om man skal starte med træningen så tidligt, eller om det er bedre at vente. Vi arbejder med apporteringen på den måde som jeg skriver om i "apporterings afsnittet" – det vil sige, at vi deler træningen op i flere afsnit, og begynder med at træne "hold fast" og "bære momentet". Målsætningen er at apporteringen skal fungere "nogenlunde" til vores næste hvalpetræf, som er sat til den 21 - 22. november.

Fugletræning

Nu, endelig er det spændende begyndt for "alvor." Nå ja, alvor og alvor – så meget bevendt er søg og reviering heller ikke, men det havde vi heller ingen forventninger om. Måske den hyppigste fejl, som jeg ser under jagt og jagtprøver er, at hundene ikke respekterer fugl under opfløj. Min vurdering af dette er, at det for mig, og mange andre, burde være let-

test, at få rettet tidligt. Dels, som det første, som vi har gjort indtil nu, at "bliv" kommandoen sidder ordentlig fast. Denne kommando skulle sidde fast i alle tænkelige og utænkelige situationer. Dels *at begynde at bruge kommandoen i fuglesituationer inden jagtlysten for alvor vågner.*

Havde jeg nu boet i Skåne, og haft "uendelig" adgang til fugle og mark, kunne jeg måske, som det anbefales af nogle veteraner, have ventet, og ladet hunden more sig det første år. Men hvor mange af os er så heldige? For nogle uger siden begyndte vi at lade Basilika få nogle fuglesituationer, sådan cirka hver anden dag. Det bliver både agerhøns og fasaner (vi har ikke marker så vi kan vælge). En del af "de gamle og rutinerede" anbefaler, at træning af unghunden kun skal ske på agerhøns, andre kun på fasan. Selv tror jeg ikke, at det spiller den store rolle nu, i det mindste ikke for vores mål nu, at få hunden gjort rolig ved opfløj. Vi gør ikke meget mere end at slippe hende i modvind, og ellers bare lade hende arbejde som hun vil. Alt for stor interesse for at rode i harelejer kan resultere i en lille irettesættelse og et "søg ud". Ingen som helst forsøg på dirigering etc.

Hvalpetiden går hurtigt – tiden du bruger på hvalpene, får du mange fold igen når det bliver jagttid.

En ting glemte jeg, hun får et "arbejdshalsbånd" på inden "slippet". Tanken med dette er, foruden at hun er lettere at se, hurtigere at lære at skelne mellem arbejde (søge efter fugle og søge ud) og afslapning – hvor det er meningen, at hun skal holde sig i nærheden, og ikke gå efter vildt. Dette har fungeret godt med vores andre hunde. Når hun står for fugl lader vi hende stå en stund (en ganske kort stund) inden vi går frem, skrå bagfra ved siden, og med et glad "ja" lader hende rejse fuglen. Vi stopper hende nu ganske omgående – *men ikke alt for hurtigt* – med et "bliv", selvfølgelig efterfulgt af megen ros når hun bliver der og sætter sig. Skulle hun vise den mindste træghed i sin avance, hvilket hun ikke har gjort endnu, slutter vi omgående med at stoppe hende og *opmuntrer hende til at løbe efter fuglen en ti til tyve meter inden vi stopper hende.* Risikoen for at få en træg avance er altid til stede når man stopper hunden så tidligt, dvs. ved det mindste tegn på dette – slip tøjlerne helt!

En eneste gang, da hun stødte en lavtflyvende fristende fasan, gik hun ud af hånd og forfulgte denne. Situationen var sådan, at jeg undlod mit princip, aldrig at korrigere i forbindelse med fugl, ved at jeg fortalte hende ganske præcist, hvad jeg mente om hendes opførsel. Siden da har det fungeret godt – vi må se hvordan fortsættelsen bliver, dette her er jo bare begyndelsen.

Målsætningen er, at Basilika i sensommeren skal vise en stor interesse for at finde fugl, kunne magte en fuglesituation, så vi forhåbentlig kan komme til at fælde en eller anden fugl for hende. Det vil sige, at vi inden for et par uger skal lægge en mere intensiv skudtræning ind.

Syv måneder og færdig jagthund?

Nej dette er nok ikke sandt. Men endelig, efter al den træning, så har den store dag indfundet sig. Vi har fældet de første de første fugle over Basilika! Efter et par ugers skudtræning (startpistol 9 mm) på lidt længere afstand, og så småt i samarbejde med fugletagninger bedømt, at nu var det dagen. Den første blev en agerhøne, der efter en avance kommando lykkedes hende at rejse, efter i tre tempi at have fulgt foden, da fuglen var løbet under vind. Hun var (efter bliv kommandoen) helt rolig i såvel opfløj som i skud. Efter et lille stykke tid fik hun lov til at apportere, hvilket hun gjorde nogenlunde acceptabelt. Vist er det tidligt, at fælde fugl for en syv måneders unghund, og er du det mindste i tvivl, så lad være! Bedst er uden tvivl at skynde sig langsomt. Næste fugl blev en fasanhane, som gemte sig i en "risbusk" - direkte rejsning, helt rolig i opfløj og skud. Her gik jeg frem til den fældede fugl først, kaldte på hende, så hun var på pladsen etc. Det er jo ikke lykken, at så snart skuddet lyder så starter apporteringen, der er stor risiko for at få lavet en knaldapportør. Klogt er det vel, selv at hente de fugle som falder "indenfor rækkevidde". Vi prøvede også en apportering her. Med lidt hjælp hen ad vejen, ja så lykkedes det hende at komme med fasanen. Apporteringen må vi pusle videre med til foråret når hun er blevet nogle måneder ældre.

Som altid, er der noget specielt ved, efter al den træning, første gang at kunne fælde fugl for sin hund, og med dette få vished for, om hvalpetræningen er slut. Vi har nået målet med yderligere at have fået en velfungerende hund i familien, og vi har lagt en god grund til, at få en god jagthund til næste sæson.

Notater efter første jagtsæson

Basilika er nu atten måneder, hun har fungeret meget godt i jagtsæsonen, mellem 30 og 40 fugle er der fældet for hende. Hun er helt rolig i opfløj og skud, apporteringen fungerer godt. Hare interessen krævede nogle irettesættelser under forårstræningen, derefter har hun respekteret dem. Hun revierer godt, er meget letført og går tilstrækkelig langt ud (efter hendes alder).

Hendes avance har måske været lidt tvivlsom for en unghund, men efter at have givet hende lidt løsere tøjler et stykke tid, så har det ikke givet nogle problemer. Hvad vi heller ikke har været helt tilfredse med er farten og "gnisten" i søget. I og for sig ikke noget der har påvirket hendes jagtlige formåen (at finde vildt), når det drejer sig om dette, har hun i sine lyse stunder vist sig, at være bedre end vore andre hunde. Forhåbentlig kommer farten og den rette gnist til næste sæson. Hendes sociale kamplyst er ikke stor, og måske årsagen til, at apporteringen tog lidt længere tid at lære hende end sædvanligt. Basilika har været startet på jagtprøve, og har fået en 1. præmie i unghundeklasse på mark. Hun har klaret eftersøgningsgrenene, endda i åben klasse.

Med facit i hånden
Der blev en udmærket glad og god jagthund ud af Basilika. Men vi tog alligevel den svære beslutning, at placere hende et andet sted. Årsagen var helt enkelt, at hun ikke helt levede op til de krav i "fart og gnist" som vi stiller til en blivende avlstæve i vores opdræt.
De fleste af de øvrige hvalpe fungerer godt som jagthunde. Flere er startet, og blevet præmieret på jagtprøver. Tre af dem, har i skrivende stund kvalificeret sig til vinderklasse, en er SJCH.
Tre stykker er også blevet udstillingschampions.

Om kontakt med andre hunde

Nok kan det være godt en gang i mellem at lade din hvalp lege med andre hunde af forskellige racer. Men overdriv ikke! Det er dig og din familie som udgør flokken som hvalpen tilhører. Det er hos jer der er roligt og godt!

Frem for alt – lad ikke hvalpen gå frem og hilse på andre hunde i tide og utide på jeres gåture. Dette fører definitivt ikke til noget nyttigt for hvalpen. Derimod kan du hurtigt grundlægge en uvane, som når hvalpen bliver voksen, gør det mere eller mindre umuligt, at passere andre hunde, uden at den skal derhen og hilse - eller slås.

Et godt bur med to afdelinger, så du kan veksle mellem fuglene som er inde i buret og dem som er ude på marken.

Træningsfugle

For at det skal lykkes med dressuren af en stående fuglehund kræver det, at du har mulighed for fugle, det kan vi nok være enige om. En del er så lyksalig heldig at de har fugle på deres jagtmarker, så der er nok både til jagt og træning. Men af de kontakter jeg har med fuglehunde entusiaster rundt omkring i landet har jeg forstået, at de allerfleste har det samme problem som jeg selv – der savnes fugle på markerne. Selvfølgelig kan man, hvis man er dygtig, få en hund i orden hvis man udnytter fjeldjagten og ryperne nogle uger om året, og måske tager på en eller anden "købejagt". Men jeg vil nok påstå, at for de allerfleste er dette utopi. Med andre ord bliver vi nødt til at skaffe os nogle træningsfugle af en eller anden slags. Det gør at træningen med hundene går en hel del lettere. Måske frem for alt ved det, at mulighederne for kontrol over fuglesituationerne øges.

I nedenstående vil jeg give en kort beskrivelse af hvordan den "gennemsnitlige hundeejer" kan skaffe og holde nogle få træningsfugle til sin hund. Med andre ord kommer det ikke til at handle om store voliere, opdræt og udfodring. De som har mulighed for og har planer for dette gør bedst i at få råd fra en anden end mig.

Agerhøns eller fasaner

Hvad der er bedst at træne en unghund på fik jeg nogle modsigende råd om, da jeg begyndte med min første ruhår. Jeg blev egentlig aldrig rigtig klog på hvad der var bedst. Men utvivlsomt var det nemmest at have nogle agerhøns, og det var hvad jeg begyndte med. Det er også hvad jeg tilråder andre nybegyndere at starte træningen af unghunden med. Agerhønsene har desuden, til forskel fra fasanerne, den gode egenskab, at de har en meget stærk flokdrift. Med andre ord hvis du har en flok agerhøns i et bur og slipper nogle af dem ud, så holder disse frie høns sig i nærheden af deres venner i buret. Skræmmer du dem væk, så er de garanteret tilbage igen i løbet af kort tid. Med denne egenskab hos agerhønsene kan du selv have glæde af et relativt begrænset antal høns en stor del af træningssæsonen – forudsat at det lykkes dig at holde rovdyrene væk fra fuglene. I mine tanker er det høg, kat og ræv, i nævnt orden som står for den største skade.

Selvfølgelig er det godt engang imellem at have en fasan at træne på også. Men fasanen flyver som bekendt i den retning som næbbet peger og tænker ikke så meget på dem der er tilbage i buret. Mine udsatte fasaner flyver ganske hurtigt fra de marker hvor jeg har mulighed for jagt og træning. Det bliver altså betydeligt dyrere at købe fasaner end agerhøns i forhold til træningsmuligheden.

Klarer hunden nu at styre agerhønsene, så lærer den sig nok stille og roligt at udrede fasanløberne også. Til syvende og sidst er det jo den jagtform vi selv dyrker, som former og er det hunden bliver god til.

Forberedelser

Et bur må man have, og at spare på materialet til denne er at lade småligheden stå over visheden. Det første bur jeg byggede holder endnu, og ingen ræv eller grævling har haft held til at få en middag ud af mine høns.

Selv begyndte jeg med et eneste bur på ca. 100 x 200 cm med en højde på ca. 40 cm. Det halve af buret både sider og tag var helt dækket. Dette giver lidt tryghed og skjul for hønsene. Som net anvendte jeg relativt kraftigt helsvejst firkantet net med små "masker". På en måde er det godt, og nødvendigt synes jeg hvis man kan lave et dobbelt tag. Så indertaget består af et blødt, og meget fintmasket net. Hønsene

er lette at skræmme, og når de bliver bange flyver de op og skader sig nemt mod det hårde svejste net. Dette bur passer fint til en autotrailer og jeg anvender den selv i dag.

Et endnu bedre bur ser du på første og andet billede i dette afsnit. Princippet er, at buret er inddelt i to

afdelinger. Afdelingerne er adskilt med en luge, som du kan åbne og lukke udefra. I den ene afdeling er der desuden en luge på hver langside. I visse tilfælde skal disse to luger kunne lukkes, når du befinder dig en tyve meter fra buret. Let at lave med nogle meter line og lidt opfindsomhed. Taget består af tre dele, hvoraf de to yderste kan lukkes op. Det er her du stiller vand og foderautomaterne. At buret på billederne her har tag af bølget plast er kun fordi, at det var dette materiale jeg havde hjemme i dette tilfælde. Taget fungerer fint, det er lyst i buret og foderet er beskyttet mod regn.

Finessen ved dette bur er, at du "kan bytte fuglene ind i mellem." Når det er dagen, hvor du vil slippe nogle høns ud, sørger du for, at du har disse i afdelingen med luger i siden, og lukker så lugen mellem afdelingerne. Åbner du derefter sidelugerne, går de ud i det tempo de vil. De kommer til at opholde sig omkring buret, og går tilbage gennem lågerne for at æde. Skulle en kat eller en mink komme på besøg gennem den åbne luge, kan hønsene redde sig gennem den anden. Når hønsene har været ude i nogle uger, og du har trænet nogle gange på dem, kan du bytte fugle, og lade nogle af dem der har været lukket inde, komme ud. Hold øje med når hønsene er inde for at æde, luk så sidelugerne med linen som du lavede.

Når du fodrer eller gør rent, er det også praktisk at kunne lukke hønsene inde i den afdeling, som du ikke arbejder i. Hønsene er roligere, og der er ingen risiko for, at de stikker af.

Lav gerne buret reelt stort, i hvert fald en tre meter lang. Laver du siderne og gavlene hver for sig, kan du siden, med otte skruer samle den der, hvor du vil have den. Nogle yderligere snedkeri anvisninger undlader jeg at komme med her – dem der har set mine egne bure forstår hvorfor.

En eller anden form for foderautomat skal du have i buret, og selvfølgelig en vandautomat. Her har jeg selv to. Hopper jeg tilsynet over nogle dage, vil jeg i hvert fald være 100% sikker på, at hønsene har vand.

Indkøb af agerhøns

Det er en god ting at bestille høns i god tid. Tips om indkøbssteder kan du sikkert få i din klub eller se i annoncerne i jagtbladene. På vores hjemmeside finder du også nogle tips om indkøbssteder for fasaner og agerhøns.

Til det bur jeg beskrev i ovenstående kan det være passende at begynde med 15 agerhøns. Du slipper jo ganske omgående en del ud, så pladsen i buret passer. Køb høns der er mindst otte – ti uger gamle.

Foder

Egentlig skulle jeg ikke skrive noget om udfodring, men for at blive fri for, at svare på alle de spørgsmål som kommer på. e-mail om netop foder til hønsene, bliver det til et par linier alligevel. Selv har jeg fået så mange modstridende råd, så det bedste råd jeg kan give dig er, at du helt enkelt spørger der hvor du har købt hønsene.

Mine høns får hovedsageligt det, der i grovvarehandelen hedder fasan startfoder, dette giver jeg dem indtil otte ugers alderen. Derefter blander jeg hvede (hel hvede) og fasan startfoder, for derefter så småt at gå over til kun at bruge hvede. Som altid bør man være omhyggelig med at holde foderet rent og tørt. Helfoder som bliver fugtigt mugner let, og bliver skadeligt for fuglene.

Udsætning

Som jeg beskrev i et tidlere afsnit, at have buret på en autotrailer er godt. Hurtigt at flytte til nye marker, eller flytte til et andet sted på stubmarken. Til dette anvender jeg det første bur, som jeg beskrev i dette afsnit. Buret med to afdelinger passer nok ikke lige til at have på en autotrailer.

Et godt sted for placeringen af buret er midt ude på en græsmark eller stubmark. Jo større området er desto bedre, med skoven for tæt på buret bliver det skovfulge jagt du kommer til at træne når du slipper hønsene ud. At placere buret under noget højt tråd

er ikke godt. Ikke for os og hønsene i hvert fald. Høgen vil synes det er godt, han kan sidde bekvemt og udvælge middagsmaden nedenfor. Selv gør jeg det at jeg fælder nogle smågraner og ligger rundt om buret så de høns jeg slipper ud, har lidt skjul.

Et tips jeg selv fik, og har prøvet med god resultat, er at sætte nogle meter fårenet op rundt om buret til at begynde med. Det bliver så lidt sværere for ræven uset, at snige sig frem til de høns som opholder sig uden for buret.

Det der lykkes bedst for mig er når jeg lader buret stå på udsætningspladsen nogle dage før jeg slipper de første høns ud. Ofrer jeg derefter et par aftener med at jage de "gæster" væk som vil have mine høns til middag så øges chancerne for, at udsætningen lykkes. At opstille en minkfælde ved buret en tid er heller ingen dum ide. Men tag fælden væk før du slipper hønsene ud, ellers er det høns du får i fælden. Har jeg 15 høns i buret, slipper jeg 5 ud første gang. Efter en uge i det frie burde det gå godt med at begynde at træne. Tager du det roligt i begyndelsen, og ikke trætter de nyudslupne høns med mere en eller max et par fugletagninger, har du alle forudsætninger for at hønsene kan bruges frem til efteråret.

Voliere

Har du mulighed for at have et større bur, eller måske en rigtig voliere hjemme hvor du bor er det givetvis det bedste. Du kan have flere fugle og desuden kan du give fuglene bedre mulighed for flyvetræning. Du kan så nøjes med en mindre størrelse på de bure du bruger ude i marken.

Økonomitræning med fasaner

I teksten ovenfor beskrev jeg at fasaner flyver i den retning næbbet peger og let forsvinder fra markerne. Dette er nok så sandt, men den seneste sæson har jeg prøvet en ny måde, som fungerer over al forventning. I begyndelsen af året købte jeg et antal vilde indfangede fasanhaner, dels til træning af mine egne unghunde og dels for at have til træningshundene som skulle komme på besøg. Hanerne var perfekte til træningen, men som sædvanligt forsvandt de fra marken ganske hurtigt.

Ved en voliere hvor jeg havde en fasanhane sammen med en halv snes høner lavede jeg et nyt bur. I buret indrettede jeg et par ruser så fasanerne kunne gå ind, men ikke ud. Nogle løst hængende tunge stålstænger helt inde i ruserne klarede denne detalje. I denne bur lod jeg siden nogle af de vilde indfangede haner holde til.

Problemet med indgangsruserne er, at rovvildt kan komme ind i buret, så at holde alle hanerne man har i denne type bur, er ikke at anbefale.

Heldigvis – det gik som det var tænkt. Hønerne fungerede som en magnet på hanerne (en slags menneskelig opførsel) som flot gik ind i ruserne nogle timer eller nogle dage efter at jeg har lukket dem ud og trænet på dem.

For dig som er rigtig doven

Burene ude på markerne kræver tilsyn, og givetvis marker, som er tilstrækkeligt store. Er du doven, og eller har dårlig tid og måske ingen mark, så gør sådan her i stedet for. Hold dine agerhøns hjemme i trådburet eller på altanen, hvis du bor i en lejlighed. Tag en høne eller to med dig, når du skal ud at træne. En mark til at træne på en time eller to, må du vel kunne finde. Sæt hønsene ud, og du har alle muligheder for - en, to måske tre kontrollerede fuglesituationer på hver høne. Med lidt held kan du gå tilbage på marken nogle gange, og så finde hønsene igen.

Husk på ikke at gå direkte ud på marken for at sætte hønsene ud, så bliver det nemlig til sportræning i stedet for. Kan du køre ud på marken i bilen, det burde gå fint på stubmarkerne, og "lægge hønsene ud" fra bilen, er dette perfekt.

Forsvinder hønsene allerede efter den første dag, ja så har du alligevel fået nogle fuglesituationer for et relativt lille beløb, i stedet for at køre X antal dyre kilometer for at komme hen på en endnu dyrere træningsmark. Selv gør jeg dette her en gang i mellem, for at variere træningen på mark for unghundene. (Vær opmærksom på hvilke regler der gælder i Danmark for udsætning af fugle).

At sætte nogle fælder op for de her "udyr" kan spare mange fugle

Hakning

Da mange mister fugle på grund af hakning, kommer der nogle linier om dette fænomen også. Med hakning mener jeg, at fugle piller fjerene af hinanden og hakker på hinanden. Dette kan gå rigtigt hårdt for sig, og får man det ikke stoppet i en fart, ja så kan det gå helt galt.

Det bedste er selvfølgelig at beskytte sine fugle, så problemet ikke opstår, men engang imellem, selv om man gør sit bedste, kan man godt få problemer med hakning. Bliver det et problem for mig, ja så opstår dette sjældent i burene ude på marken, med relativt få fugle i. Skulle jeg se det mindste tegn på hakning i disse bure, lukker jeg givetvis den eller de fugle der er udsat for hakning ud. I volierne hjemme ved gården, hvor fuglene går lidt længere tid, forsøger jeg at forebygge hakning ved, ikke at have for mange fugle sammen, og desuden sørge for, at der er nogle smågraner og nogle friske løvgrene i burene. Dette giver dels fuglene noget at plukke i, men også noget at løbe ind under og skjule sig i. Nogle stokke rosenkål og lidt andet grønt giver også en god beskæftigelse. Om vinteren er et hvidkålshoved, som jeg deler på midten, højt skattet af både fasanerne og agerhønsene.
.

Næbringe

Har man, sådan rigtigt fået hakning i en gruppe af fugle, er der ikke meget andet at gøre, end at sætte næbringe på dem. En næbring er en lille ring af plast, som man kan åbne og sætte i næbet på fuglen. Dette gør, at de ikke kan lukke næbet helt og derved kan de heller ikke få et greb, så de kan plukke fjerene af de andre kammerater i flokken. Samtidigt med, at man sætter næbringen på, bruger man, at klippe et lille stykke af spidsen på næbet. En almindelig stor neglesaks foretrækker jeg selv at bruge. En rigtigt påsat næbring hindrer givetvis ikke fuglene i at æde og drikke, og det ser heller ikke ud som om de har noget ubehag af ringene. Næbet på en fugl vokser jo, og lidt efter lidt vokser den ud, så ringene ikke gør nogen nytte mere. Så er det på høje tid at fjerne ringene, og forhåbentlig er hakningen ophørt, og du slipper for ringene i det videre forløb.

Ringene kan købes i forskellige størrelser til agerhøns, passende fra (tror jeg) tre ugers alderen, op til ringe for voksne fasaner. Ind i mellem kan man få ringe i den der butikskæde for landmænd, som skifter navn hvert og hvert andet år, eller hos de firmaer på nettet, som sælger tilbehør til hønsefugleopdrættere. (Vær opmærksom på reglerne i Danmark).

Mit gamle bur på autotraileren ude på marken. Hønsene går på netbund, og jeg lægger et par reglar ud under buret, så den bliver hævet lidt fra ladet. Ekskrementerne forsvinder gennem nettet, og hønsene har det rent og pænt.

Agerhøne med næbring

En god vandanordning udenfor buret

Indgangstragt for fasaner og agerhøns i de større volierer

Foder og vandautomat i buret

Mentalitet

Mentalitet hører måske ikke direkte hjemme blandt træningstipsene. Men lidt information om forskellige måder der anvendes til at beskrive en hunds egenskaber og hvad mentalitetsbeskrivelsen går ud på, kan vel være til glæde for de fleste hundeejere. Mange kommer også med spørgsmålet om der er nogen mening med at lade sin hund mentalteste. Hvordan jeg ser på dette kommer jeg også ind på her.

Ikke noget nyt

Selv om mentalbeskrivelser lige nu synes at være på mode er det ikke noget nyt. Hvis jeg ikke husker forkert så begyndte forsvaret med dette i 40erne. Grunden hertil var at finde en måde hvorpå man tidligt kunne afgøre hvilke hunde der egnede sig som tjenestehunde.

Resultatet fra mentalbeskrivelsen var tidligere i form af "indtryk" af hunden. Det vil sige en vurdering af hunden. Nu til dags gør mentalbeskriveren (testlederen) som det hedder, i stedet for en beskrivelse af, hvordan hunden reagerer, ved de forskellige sekvenser.

Hvordan går det til

I det store hele går det sådan for sig, at hunden skal passere et antal punkter, hvor den skal være med til alt, fra at hilse på fremmede mennesker, leg og kamp med en attrap og forskellige varierende overraskelser og til tider "stormfulde" ting som, på en eller anden måde bringer hunden ud af balance. Ved at studere og tolke hundens reaktion før, under og efter sekvenserne skaber mentalbeskriveren efterfølgende et billede af hundens mentale status.

Det er hundens reaktioner og opførsel under hele prøvetiden som ligger til grund for beskrivelsen af hunden. Det vil sige, at det ikke bare er en enkelt sekvens der ligger til grund for den specifikke egenskab.

Definition af mentale egenskaber

Definitionen kan lyde lidt forskellig, afhængig af hvilken mentalbeskriver du taler med, eller hvilken hundeklub denne tilhører. Men i det store hele ser en kort beskrivelse sådan ud:

Omgængelighed

Hundens trang til kontakt med fremmede mennesker. En omgængelig hund er altså en hund som gerne søger kontakt spontant med selv andre mennesker en sin fører og sin familie.

Social kamplyst

Hundens glæde ved at arbejde med muskler og kæber for kampens egen skyld.

Bliver blandt andet prøvet ved at se om og med hvilken interesse hunden vil kæmpe med en attrap eller lignende.

Jagtkamplyst

Hundens vilje til, at forfølge et bytte. Her gælder det et kunstigt bytte og hertil er det attrapper i forskellige former og størrelser der benyttes.

Mange bliver mange forbavsede over, at deres hund som hjemme hovedløs jager katte og harer, i protokollen efter beskrivelsen får betegnelsen "lidt jagtkamplyst" som resultat. Med andre ord interessen for levende vildt (eller tamdyr) er ikke det samme som mentalskrivelsen jagtkamplyst.

Bytteinteresse

Hundens interesse for at passe på sit bytte. Vil hunden beholde attrappen eller rykker den i den når den ligger stille.

Tænk på en del støvere, som jager sin hare time efter time for derefter, når haren ligger der være helt uinteresseret. Sammenlignet med en gravhund som, når rådyret er skudt, hænger i dyret og nu og da slæber sin fører frem.

Forsvarslyst

Hundens vilje til, at forsvare sin fører, flok eller revir mod angreb. At hunden sommetider knurrer og rejser børster er ikke det samme som at den har forsvarslyst. En hund som har forsvarslyst viser "klare angrebssignaler" eller går til angreb med større eller mindre kraft.

Mod

Hundens mod, formåen til, at overvinde sin rædsel og løse en konfliktsituation. Eller som definitionen lød i 60erne. Hundens formåen til at stå imod virkelige eller formodede farer. Det behøver altså ikke at være reelle farer men helt enkelt sådan, som hunden opfatter en potentiel fare. Du har sikkert set hunden blive bange for de almindelige daglige sager. Det kan være nok med en sæk som hænger over stakittet og flagrer i vinden. Specielt når det er lidt mørkt ude kan man se dette. Helt generelt kan man sige, at den hund som gør et par gange, og siden hurtigt går frem og undersøger hvad der er tale om, har en stor mod. Hunden som forsvinder 20 meter bagved dig, og ikke engang vover at gå frem og undersøge hvad det er, på trods af at du forsøger at lokke den frem, den har betydelig mindre mod.

Skarphed

Hundens evne til, at reagere med aggressivitet, i pressede situationer. Hunden som står bundet alene ved et hegn knurrer og gør udfald så snart nogen der ser "lidt ondskabsfulde ud" går hen mod den, kan siges at have en høj skarphed.

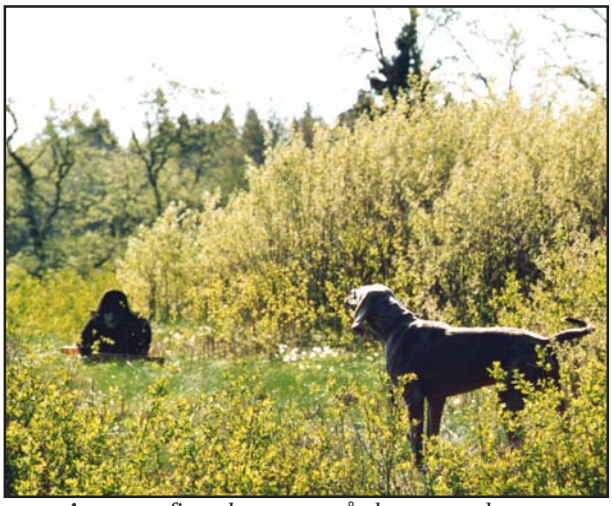

At en papfigur kan være så skræmmende

Hårdhed

Hundens evne til at mindes ubehagelige erfaringer. Lidt generelt sagt er det sådan, at den hårde hund, er den som får halen i klemme i døren og ubekymret går ud gennem døren næste gang også. Den vage hund viser tilbageholdenhed og vil måske overhovedet ikke gå ud gennem døren. Da er det vel i og for sig godt med en hård hund, kan det synes. Men helt så enkelt er det ikke. Vi vil jo gerne have en dresserbar hund. En rigtig hård hund, måske desuden med en stor kamplyst, kan være næsten umulig af få dresseret. En ting mere som gør, at der skal lægges mere arbejde i en hård hund er, at den ikke tager så godt imod din ros som en blødere hund gør. Noget som er vigtigt at tænke på. Vi kan tage et par af mine egne hunde som eksempel. Landinarnas Albin har været og er, en ekstrem let hund at arbejde med, suveræn på mark, fjeld og i skov. Albin har en 1. præmie på fuldbrugsprøve. At gå i gang, og tage hånd om anskudte ræve og rådyr, har aldrig været noget problem for Albin. Kunne jeg klone denne hund, ville jeg aldrig se mig om efter nogen anden hund! Albin er mentalbeskrevet som en blød hund, med lille social kamplyst og stor jagt kamplyst. Landinarnas Aron er derimod mentalbeskrevet som en meget hård hund med stor social kamplyst og stor jagt kamplyst. Det lyder vel godt og rart i og for sig, og vist er jeg tilfreds med Aron. Også Aron er suveræn på mark, og har også en 1. præmie på fuldbrugsprøve. Derimod har Aron været betydeligt sværere at arbejde med end Albin, og for mange havde det været en umulig opgave, at få has på Aron, især hvad angår fugle som flyver op, eller harer som springer.

Temperament

Hurtig i opfattelsen er en måde at beskrive temperament på. Er hunde livlige, eller lidt til den sløve side er måske den enkleste forklaring. Spørgsmålet er, hvordan evner hunden at reagere, og hvor kraftig den reagerer på forskellige signaler og indtryk.

Skudfasthed

Helt enkelt hvordan hunden reagerer under og efter skudafgivelse. Selvfølgelig noget som er vigtigt ikke bare for jagthunde. Skudræd eller følsom over for skud er et stort problem for mange ejere af selskabshunde. Det er ikke så få hundeejere der tager væk fra byerne til Påske og Nytår.

Nervekonstitution

Hundens evne til, at koncentrere sig om en opgave og reagere på "den rigtige måde" i forskellige situationer.

Mentalitet er kompleks

Der er ingen klare grænser mellem de forskellige egenskaber, eksempelvis mellem skarphed og forsvarslyst findes et sammenfald. Mod er også en egenskab som anses for at have forbindelse med flere andre egenskaber. Det fungerer heller ikke sådan at kun en eneste egenskab testes ved et punkt. Det er hundens optræden hele tiden mens testen varer som danner grundlag for bedømmelsen af de forskellige mentale egenskaber.

Hvad er et godt resultat

Hvad der er godt er ikke helt let at svare på. Det som du synes er godt, er måske ikke det jeg synes er særligt godt. Men prøver vi bare på at få en "normal dejlig og stabil hund som ikke giver os nogle større problemer i hverdagen bliver det lettere. Vi vil have en hund der

er omgængelig og åben og ikke har for stor kamplyst eller modstand. Skarphed har vi ikke brug for og forsvarslysten kan vi sikkert klare os uden. Rimelig kamplyst vil vi gerne have, ligeså vil vi gerne have at nervekonstitutionen ligger på det nervefaste plan. Temperament ja – der har du sikkert allerede gjort et valg, da du valgte din race, selv om der er en meget stor forskel fra race til race. Men et eller andet sted i midten af skalaen, mellem sløv og meget livlig/impulsiv kan være bedst for de fleste.

Hvad er en god mentalitet for en jagthund

Ved hjælp af resultatet fra mentalbeskrivelsen kan man ikke sige om hunden bliver en rigtig god jagthund eller ikke. At hunde til forskellige typer af jagt kræver forskellige mentale egenskaber er klart. Men mange af de egenskaber som er væsentlige for jagten, ved vi for lidt om, og savner metoder til brug ved test. Hvordan det bliver i fremtiden, kan vi bare gisne om. Der findes eksempler på hunde, som ved mentalbeskrivelsen har fået et rigtigt "flot" resultat og som siden har vist sig at blive yderst middelmådige jagthunde. Modsætningen findes også. Hunde hvor ejerne i mere eller mindre udtalt ordvalg er blevet opfordret til at få aflivet har vist sig, at blive både dygtige jagthunde og fungere godt i hverdagen.

Med andre ord så er det stadig, og formodentlig indtil videre, vore jagtprøver som er den bedste vurderingsmåde for jagthundene. Ser vi på min egen race, ruhår, hvor vi foruden de almindelige jagtprøver også har en såkaldt fuldbrugsprøve. En prøve hvor hundene gennem to dage afprøves i et stort antal praktiske momenter. En hund som klarer en sådan prøve med et godt resultat vil jeg nok påstå har tilstrækkelige gode mentale egenskaber.

Hvad er en dårlig hund

En "dårlig hund" er nemmere at skille fra. Ingen vil have en hund som er bange for alt og alle. Ingen vil have en hund som har en stor skarphed kombineret med meget lidt mod. Det vil sige en hund som let bliver bange og reagerer ved at "gå til angreb."

Skal jeg lade min hund mentalbeskrive

Alle vil have så god en hund som mulig. Mentalbeskrivelsen er, trods sine brister, en lille del af det helhedsbillede vi behøver for, at kunne lave en god avls udvælgelse. Det er jo noget som vi alle har glæde af. En anden sag er, at skal mentalbeskrivelserne udvikles og forbedres, så kræver det at så mange hunde som muligt testes. Så naturligvis skal så mange som muligt forsøge at få sine hunde mentalbeskrevet.

Træning før mentalbeskrivelsen

Et gentaget spørgsmål er, om man skal træne sin hund for at den skal få et "bedre resultat" ved mentalbeskrivelsen. Svaret på spørgsmålet må blive et nej – Du laver en mentalbeskrivelse for at få at vide hvordan din hund virkelig er – ikke hvad den kan trænes til at blive!

Men at det ind imellem hævdes, at det ikke kan lade sig gøre at træne hunden således at resultatet bliver bedre, giver jeg ikke medhold i. Selvfølgelig kan jeg højne niveauet på mange egenskaber gennem træning, hvis jeg ville det. Men det er også sådan at jo dygtigere mentalbeskriveren er, det sværere er det at skjule hundens svagheder. Målrettet træning før en mentaltest er ikke noget jeg tilråder.

At løbe alene igennem her kan være svært, selv om far eller mor er et eller andet sted bagved figurerne

Hvem arrangerer mentalbeskrivelse og hvem skal jeg vælge

Til at begynde med var det kun SBK (Svenske brugshundeklub), bortset fra forsvaret, som klarede forskellige former for mentaltester. Nu begynder de fleste racehundeklubber, for både jagt og selskabshunde at hoppe på "mentalbeskrivelsestoget". Der findes også privatpersoner og private "hundeskoler" som påtager sig at lave mentalbeskrivelser. Det kan synes som en selvfølge at jeg skal bruge min egen raceklub for at få min hund mentalbeskrevet. Men – som jeg ser det er det ikke lige så selvfølgelig som det lyder.

En mentalbeskrivelse laver man når hunden er ganske ung og almindeligvis kun en gang. Udfaldet af beskrivelsen følger hunden hele livet. Det er derfor af flere grunde væsentligt, at mentalbeskrivelsen bliver korrekt. En eneste fejlfortolkning af mentalbeskriveren kan give et "dårligt stempel" på hunden som er mere eller mindre umulig af afsætte.

Et eksempel fra en mentalbeskrivelse er, hvor figurrenten bøjede sig ned mod hunden og skulle begynde "kampen" med attrappen. Hunden lukkede en enkelt gang munden om figurrantens arm, hvilket i slutsummeringen blev tolket som "aggressive tendenser". Jeg kender hunden godt og jeg kan garantere, at i den hund findes der ingen som helst tendenser til aggressivitet. Hunden gør helt enkelt det, en overhovedet ikke usædvanlig opførsel, at den tager i armen som en del i sin "halsningscermoni" når den bliver rigtig glad. Men – den som læser mentalbeskrivelsen med tanke om at købe en hvalp eller pare sin hund, vælger naturligvis ikke en hund med aggressive tendenser.

Med andre ord er det efter min opfattelse meget vigtigt, hvem der laver mentalbeskrivelsen, end i hvis regi dette sker. Selvfølgelig forudsat, at resultaterne offentliggøres, og at de er tilgængelige for alle.

Udvælgelsen af og uddannelseskravene til mentalbeskriveren er, eller måske burde være betydeligt højere end til udstillings- og markprøvedommere. Er du uheldig og får en mindre kompetent dommer på udstilling eller markprøve spiller det ingen rolle. Formodentlig udstiller du og går på prøve med din hund mange gange og ved mange dommere. Den som vil have information om din hund får derfor et retvisende billede af hunden selv, om en bestemt bedømmelse er "fejlagtig". Således er det altså ikke tilfældet med mentalbeskrivelsen, her er det den ene gang der gælder.

Som jeg nævnte indledningsvis så er mentalbeskrivelse kommet på mode og på nogle steder rundt omkring i landet "hurtiguddannes" mentalbeskrivere. Dette gør mig lidt bange – for en ting er sikkert, det kræver års erfaringer og arbejde med mange hunde, for at skaffe den erfaring en mentalbeskriver bør have. Det er utopi at tro, at dette kan tillæres ved "hurtiguddannelse" gennem nogle ugers afsluttende kurser. Heller ikke selv om disse kurser spredes ud over et eller to år. Forvis dig om at "din mentalbeskriver" har mange års erfaring og har arbejdet med et stort antal forskellige hunde af forskellige racer og en god teoretisk baggrund med hensyn til etologi (iagttagelse og analyse af dyrs adfærd) og hundes mentalitet. Finder du ikke en sådan person så anbefaler jeg at du henvender dig til SBK for at få hjælp til beskrivelse af din hund. SBK er så vidt jeg ved den organisation der har den bedste erfaring og de bedste uddannelsesregler for sine mentalbeskrivere. SBK offentliggør desuden sine uddannelsesplaner åbent og let forståeligt på Internettet. Gå ind på www. brukshundklubben.se og se, om du vil deltage i udbygningsplaner. Det skal herved gøres opmærksom på at man i Danmark ikke p.t. laver mentaltest på jagthunde.

Det er virkeligheden der gælder

Som afslutning på dette afsnit, kan følgende episode yderligere være et eksempel på, hvor svært dette her med mentalitet er.

For nogle år siden trænede vi vandapportering i en af Vänerns vige. Begge mine hanhunde, Aron og Albin samt en rutineret tæve var med. Hundene var jævnaldrene og alle med "gode resultater" fra mentalbeskrivelsen. Tæven blev sendt ud mod apporten først. Et par canadagæs som svømmede omkring i vigen, tog direkte kurs lige hen mod tæven. Da gæssene var nogle meter fra tæven, vendte hun direkte om, og gik op på land. Selvfølgelig kunne jeg ikke dy mig, og sendte derfor Aron ud mod apporten. Det samme gentog sig – gæssene kom med fuld fart mod Aron, som ikke havde mine af bekymring, det var i stedet gæssene der måtte vende om, og Aron fuldførte sit job. Samme episode gentog sig senere med Albin.

Det er måske sandt, som en af mine venner fra Skånesletten sagde – Hvis jeg bare må få at se, hvordan hunden opfører sig på et par dages jagt, så siger det, betydeligt mere end alle mentaltest i hele verden. Selvfølgeligt er det jo umuligt at se alle de hunde man vil på praktisk jagt, så vi skal nok forsøge at samarbejde om, at få en endnu bedre mentaltest.

Lidt af hvert

Her kommer jeg, i en blanding, ind på dels nogle ting, som læsere af den tidligere udgave af tipset har spurgt om, og også nogle små detaljer, som jeg har noteret under det seneste års "hundearbejde" og som jeg ikke har kunnet finde en god plads til i de tidligere afsnit. En del af dette har du måske læst noget om tidligere i "tipset"- men lidt repetition skader vel aldrig.

Hunde der piber og hyler

En del hunde har svært ved at holde mund. At dette ikke er godt, og at det oftest har med de mentale egenskaber at gøre, kan vi vel ikke være uenige om. Problemet - for et problem er det, er forskelligt fra individ til individ. En del står og piber i hundegården, andre når de bliver efterladt alene i et rum. En del, måske det mest almindelige, piber i situationer, når forventningerne om, at noget skal ske er høj. Typisk markprøver, kurser med mange hunde samlede etc. Men hvad kan man gøre ved problemet, hvis man har haft utur i det, og har fået en sådan hund? Ja en ting er sikkert – det er ikke let. Havde det været let, ja så havde vi haft det betydeligt mere stille på vores prøver og kurser. Men ikke at forsøge syntes jeg er, at opgive alt for let.

Konsekvens

Det er mere end en gang jeg har skrevet konsekvens her i "tipset", men her er det måske vigtigere end nogensinde. Har du bestemt dig for, at hunden skal være rolig når den står ved siden af dig, eller i hundegården gælder det om at tale om det direkte, så snart piberiet begynder. Stille – og en tilstrækkelig hård korrigering, hvis det er nødvendigt. Givetvis ros så snart der bliver ro. Jo – du har sikkert prøvet dette, og det hjælper ikke. Jeg kan holde med dig, i mange tilfælde er det håbløst. Men alt for mange førere står med et pibende udyr ved siden, uden at gøre noget som helst – for så efter en stund, når blodsukkeret er sunket, blive tilstrækkeligt irriteret og give hunden en over næsen med et "hold mund." Ofte tier hunden stille en stund af bare forskrækkelse, men begynder så at pibe igen efter en stund. Nu sker der ingenting – de næste fem minutter er det tilladt for hunden at pibe igen, indtil føreren bliver så irriteret, at det er tid til næste drag over snuden. Er der nogen der genkender dette? Javel, at det ikke nytter noget at arbejde på denne måde er en selvfølgelighed, og vil du virkelig have ro på piberiet, så gå i gang på denne her måde, og vær konsekvent.

Jeg ved, at dette ikke kommer til at fungere på alle hunde, men jeg ved også, at en hel del hunde holder mund, når de ved hvad det drejer sig om.

Tryghed i bliv der

Noget der fungerer oftere end man tror, er at lære hunden et ordentligt " bliv der". Med dette mener jeg, at du altid efterlader hunden ukoblet, når du går fra den. Når man begynder at træne på dette, virker det som om, mange hunde har fuldt op at gøre med, at koncentrere sig om, at blive der, og er stille bare for det. Med tilstrækkelig træning bliver mange hunde trygge og stille, de ved hvad det gælder og ved, at far eller mor altid kommer tilbage. På samme måde med hunden der piber, når den sidder ved din side. Lad den sidde ukoblet, eller sæt den af nogle meter fra dig.

Giv hunden noget at lave

En "fidus" som jeg ikke tidligere har set, så jeg på marken, for et stykke tid siden. En af førerne, hvis hund gik og peb i linen, gjorde helt enkelt dette, at han tog en af sin handsker, og lod hunden bære på denne. Måske ikke en langsigtet løsning, men fungerede på hunden gjorde det.

Ros på godt og ondt

Ros er noget jeg kommer tilbage til på hver og hver anden side. Det er sandt at ros, på det rigtige tidspunkt ofte er afgørende for, hvor hurtigt det lykkes med træningen. Men nu og da må du nok lære dig selv at være stille. Nogle førere har den vane, stort set altid at rose hunden når den gør noget, og det er ikke altid lige godt. Dels fjerner man effekten af rosen, og ind imellem kan man faktisk se, at hundene holder op med at "fungere", når ordstrømmen fra føreren, som den er blevet vant til, pludseligt ophører. Det er heller ikke så godt, når man måske under apporteringsmomentet på en jagtprøve, hvor man ikke kan gøre hvad som helst, pludselig er helt stille.

Det er vel heller ikke så godt under jagten at man behøver at "snakke hunden" gennem apporteringen, eller hvad det nu er, den skal udføre. Med andre ord,

anvend ros når det er nødvendigt, men hold ellers din mund og lad hunden arbejde i fred. Men selvfølgelig, et klap når opgaven er udført, bliver den sikkert glad for.

Rømmere

Med rømmere mener jeg at hunden, når føreren forsøger at kalde den hjem, eller forsøger at komme hen til den for at korrigere en fejl, vælger at flygte. Nogle hunde opholder sig i nærheden af føreren, andre stikker til skovs i kortere eller længere tid.

Selvfølgelig er der sket fejl i dressuren, eksakt hvad, er jeg ikke helt sikker på. Et kvalificeret gæt kan være, at der er gjort nogle fejl med timingen mellem ros og korrigeringer. Eller helt enkelt, at man har sløset med den grundlæggende træning, og ikke har fået lagt tilstrækkelig pres på hunden og uvilkårligheden i momentet – og sidst men ikke mindst, at man måske har været for dårlig til at rose på det rigtige tidspunkt. Det gælder jo om, at hunden i alle tilfælde ved, når den gør det rigtige, og at den kan stole på førerens signaler!

Selv har jeg aldrig haft en voksen hund, der har vist sådanne tendenser. Derimod har jeg oplevet det med næsten enhver hvalp i nogle tilfælde, når hvalpen har været et sted mellem to en halv og tre måneder. Det sker i de tilfælde, når jeg træner indkald, og begynder at kræve, at hvalpen ubønhørlig kommer på kommandoen. At jeg aldrig senere i hundelivet får problemer med forsøg på at flygte, beror måske netop på dette, at jeg allerede i hvalpealderen lærer den, at det der med at flygte ikke lønner sig. Ofte er jeg jo hurtigere (og tro det eller lad være, smartere) end den lille hvalp – og utroligt, noget med, at give de rigtige signaler når den lyder.

At komme til rette med en hund, der udvikler flugten til fuldkommenhed er, efter min erfaring ikke så let og kan tage tid. Vær opmærksom på dette, når du begynder at arbejde med hunden. Har du en hund, som har været stukket af nogle gange, og du mærker ved indkald, eller måske bruger nej kommandoen for, at hunden var gået efter fugl, at den lusker og viser tendens til, at ville stikke af fra dig, i stedet for at stoppe op og se lidt underlegen ud (skellet kan være hårfin) så vær forsigtig. Skift hurtigt i dette tilfælde til, at virke lidt venligere og måske gå hen imod den for at mindske afstanden. Begynder du at jage efter hunden et sted, hvor du ikke kan få fat på den, så bliver det hurtigt værre. I denne situation, og med en hund der optræder som jeg lige har beskrevet her, skal du også være forsigtig med at tage hårdt i hunden, når du vel og mærket får den hen til dig.

Kald absolut ikke hunden ind for så, når den kommer, at være hård mod den! Hvad du skal gøre er at gå nogle trin tilbage i træningen, frem for alt bliv kommandoen og sørg for, at den sidder betydeligt mere fast og virkelig sørge for, at hunden får positive signaler fra dig, så snart den lyder kommandoen.

Indenfor og i hegn

En del hunde kommer ikke hver gang på ens kalden inde i huset. Disse tilfælde kan f. eks. være når det er tid for negle klipning, medicinering eller lignende. Her har du alle tiders chance for at vise hunden, at rømmen ikke betaler sig. Udnytter du sådan en situation rigtigt (se under afsnittet indkald) er du kommet et skridt nærmere mod at afhjælpe din rømmer.

Træning i hegn har jeg nævnt tidligere, ikke let at gøre for alle, men helt klart den bedste måde at afhjælpe rømning på. Får du hjælp af nogle kammerater, så kan de hjælpe til ved at gøre det klart for rømmeren, at det helt klart er bedst, at komme hen til far når han kalder.

Line

At prøve med træning i line er yderligere et alternativ. Du vænner hunden til, at den altid, når den ”er løs” har en line slæbende efter sig. Længde og type af line vælger du efter størrelsen på din hund. Linen skal ikke anvendes som kobbel, hunden skal virkelig føle sig fri når linen er på. Til træningen bruger du en mark, omgivet af skov. Efter nogle dages træning springer hunden som sædvanligt på marken uden at bryde sig om linen. Når du giver indkaldssignalet, eller hvad det nu er der udløser flugten, så kommer hunden til at opføre sig som sædvanligt, og vil forsøge at stikke fra dig. Ofte ind imellem træerne i skoven – og her finder du snart ud af, om du har valgt den rigtige line, og længde. Nu kan du altså få fat på synderen, måske lave nogle korte indkald i kobbel, og vise hvor glad du er når den lystrer, og hvor utilfreds du er, når den ikke gør. En lille advarsel – det er svært på

forhånd at sige, hvor langt en hund kan komme ind i skoven hvis linen er for kort eller af fejl kvalitet. Har du en hund, som du ved at der løber langt, og måske forbliver tavs hvis den sætter sig fast, så vær forsigtig og vælg et andet alternativ for træningen.

Jage hunden væk fra flokken

En gammel velprøvet variant, der sammen men anden træning kan være værd at prøve er, når hunden kommer tilbage, så jag den væk nogle gange. At være sammen med sin flok er jo, trods rømningerne, det vigtigste for hunden, og at blive jaget væk er jo ingen spændende oplevelse. Så småt lader du hunden på nåde tage kontakt med dig og være sammen med dig igen. På visse hunde fungerer den her metode faktisk rigtigt godt, som sagt i kombination med anden træning. Ikke mindst det med, at lære hunden, hvor godt det er at lyde kommandoen.

Hunden som rømmer til naboerne

Mange har det problem med hunde, at når de får chancen, stikker de af til nogle af naboerne i kvarteret. Gerne nogle med kat, eller som har kaniner i bur på grunden. Sikkert sjovt for hunden, men ikke for naboerne. Naboer er jo som bekendt ikke hundedressører, og hvor træls de end syntes det er, at have din hund jagende efter deres kat eller kanin, så kan de formodentlig ikke, tage så meget fat i hunden som det er nødvendigt, for at få stoppet unoderne. Mit forslag er helt enkelt, at du beder en kammerat om at hjælpe til. Sørg for, at kammeraten står på post hos naboen (gerne når naboen er bortrejst) giv hunden en chance til at rømme, og med den rette kammerat "på posten" bør det være nok med den ene gang, for i al fremtid at stoppe besøget hos naboen.

Gå hen og gem dig

Tag dig lidt tid, og læs dette her igennem, selvom du fnyste og rystede på hovedet allerede da du så overskriften. Har du en hund, som vil løbe for langt eller for længe, så arbejd på denne her måde et par uger. Jeg tror jeg kan love dig, at du lærer en del om din hund, og måske også få et bedre resultat end du havde ventet dig – hvis ikke, så får i hvert fald både dig og hunden motion.

Alle ved sikkert, at det ind imellem kan være en god ide, at gemme sig for hunden, hvis den tenderer til, at blive alt for vidtløftig. Hvad der er vidtløftig, kan være lige fra 30 meter til nogle kilometer. Dette beror på, hvad det er for en hund vi har, hvor vi går, og hvad vi anvender hunden til. Selvfølgelig, mange af os har prøvet at gemme sig når hvalpen forsvinder. Nogle har konstateret, at det fungerer rigtigt godt, andre at det slet ikke virker. Der kan være, at det ikke fungerer med alle hunde, men hvis du tænker lidt på hvordan du gør når du"forsvinder", og når hunden finder dig, er jeg overbevist om, at det fungerer rigtigt godt på de fleste hunde. Her mener jeg hunde, som har et normalt kontaktbehov, og kender sin flok. Dette er normalt for en stor del af vore selskabs og brugshunde, og givetvis også for vore fuglehunde. At rådyrdriveren ikke kommer springende efter far, når han slipper den i skoven og går hen og gemmer sig, håber jeg alle kan indse. Givetvis samme sag med hunde, uanset race, som har lært sig, at det bedste der findes, er at jage klovbærende vildt.

Ti sekunders varianten

Prøv sådan her, hvis du har en unghund eller voksen hund, som vil tage udsvingene for meget, og ikke søger kontakt regelmæssigt. At du holder dig på marker, hvor hunden kan forsvinde en tid, og uden større veje i nærheden, er givetvis en forudsætning. Har du en stående fuglehund så er de bedste fasanmarker heller ikke det ideelle sted at holde til på.

Når du slipper hunden på marken og den forsvinder om bag ved en klat træer så vent ti sekunder. Ti sekunder har passet godt på de hunde jeg har arbejdet med, men selvfølgelig kan du vælge en tid som passer bedre til hvordan du vil have det – men anvend samme tid hver gang. Er hunden ikke kommet indenfor synshold inden ti sekunder sørger du for selv at forsvinde. Spring et godt stykke væk og sørg for at du springer i vindretningen! Står du gemt i fejl vind behøver hunden jo ikke at komme i nærheden af dig for at have styr på hvor du er. Meningen er, at du skal gøre det så svært som muligt for hunden at finde dig. Det burde gå ganske godt, i hvert fald efter de første gange, hvis man er lidt opfindsom. Stil dig gerne på en høj, så du kan se hunden.

Tålmodighed

Nu gælder det om, at du tager det roligt, og har en god portion tålmodighed. Med stor sandsynlighed kommer hunden springende tilbage til det sted på marken, hvor den sidst så dig, og begynder at lede efter dig. Skal dette her have den fornødne effekt, så kald eller fløjt ikke på hunden. Lad den springe og lede – ofte kan man se, at farten øges betydeligt, og mange hunde viser, at de bliver mere og mere stressede. En del hunde gøer også nogle gange. Det er præcist sådan jeg vil have det, hunden skal føle sig lidt dårlig tilpas nu. Jo da, der findes grænser, og du kender som sædvanligt din hund bedst, så syntes du at det går over gevind, må du kalde på hunden. Det bedste er dog, at vente på hunden, til sidst lærer de allerfleste hunde, at lede på den rigtige måde efter far eller mor. Når hunden til sidst finder dig, tager du

imod den med ros, og måske en godbid. Fortsæt med at gå, men ikke ud på den mark i var på tidligere uden det er på et helt andet hold. Tager hunden nu kortere ture, og måske kommer frem og søger kontakt, så opmuntrer du givetvis dette med rigeligt med ros. Stikker hunden af, udenfor synshold i mere end ti sekunder, så gør du som tidligere. Glem ikke, at du altid skal være et andet sted når hunden kommer.

I skoven

For dig som holder til i "skovlandet" gælder i princippet det samme – men beroende på det terræn du går i, så afpas tiden til, hvad du bedømmer som passende for din hund, og den måde du vil have hunden til at arbejde på.

Kontaktproblem

Jo mere du arbejder med hunden, desto mere kontaktsøgende bliver den, og vist er det både praktisk og godt med en hund, som ofte søger øjenkontakt med sin fører. Netop øjenkontakten er væsentlig, og er det jeg savner hos mange ekvipager. Blandt alle de gode råd man læser for at øge lederskabet og kontakten, er noget af det mest almindelige, at hunden skal sidde foran døren for at få lov til at gå ind eller ud, samme sag ved madskålen etc. Disse råd er ikke så tovlige endda – men lægger du til, at hunden skal kigge på dig "og spørge om lov med øjnene" bliver det garanteret betydeligt bedre og mere effektivt. Det er jo ikke så svært at få øjenkontakt men hunden, når du sidder i skoven med kaffe og en pølsemad. Men kontakt, bare når du har en pølse eller en anden godbid i hånden, er ikke lige det jeg mener her.

Sørg for, at hunden må spørge (med øjnene) inden den får lov til, at søge, ud mod apporten, ud eller ind i bilen – ja der findes mange tilfælde hvor som helst, og så skal du se, at du snart har en hund, som er betydeligt mere kontaktsøgende og sjovere at arbejde med. Med en "svær og ophidset hund" kan det undertiden lykkes at gøre den lidt usikker i visse situationer. Som eksempel tager vi det, at gå ud gennem yderdøren. Hunden ved hvad der er i gang og står med næsen mod døren. Du begynder at åbne døren, men styrer dig, hunden forsøger at løbe ud, støder imod døren, samtidigt giver du et "lille forknyt nej-kommando" og lukker døren. Når hunden er faldet til ro, gentager du processen. Med al sikkerhed får du et lidt usikkert blik fra hunden – nu kommer rosen "det var godt bliv der", og siden ja eller hvad du vil anvende. Hele tiden er det dig der bestemmer og hunden der må spørge først. Med sådan en hund gælder det selvfølgelig om, at tage det roligt, og selv være rolig, for en stresset fører lykkes det aldrig.

Forvandle din ruhår til en spaniel

Selv ved jeg ikke ret meget om hvordan en spaniel fungerer, men så vidt jeg ved skal en spaniel søge under bøssen, og det vil sige en tyve meter ud. Af forskellige årsager, kan det ind imellem være praktisk, at også vore stående fuglehunde, eller for den sags skyld, hvilken som helst hund, begrænser sit søg til din nærhed, eller helt enkelt, holder sig nær ved dig, når du er ude på din gåtur. Man behøver ikke at købe en spaniel for at opnå dette.

Selv begyndte jeg at træne så småt på dette inden for fuldbrugsprøvetræning, da jeg påtænkte at "starte" mine ungtæver Cissi og Dagny. Normalt går mine hunde ganske stort, men da de rapporterer, eller kan kaldes ind fra standen, ser jeg ikke noget problem med dette. Fuldbrugsprøven indeholder jo en disciplin "skovsøg" der skal hundene jo arbejde "under bøssen" – altså tid for lidt træning.

Selvfølgelig kan du styre hunden på signaler, og sådan set, få den til, at holde sig der, hvor du vil have den, men ind imellem kan det være spændende at teste noget nyt. Det jeg gjorde var, at indføre en ny kommando "søg her". De første forsøg lavede jeg på en mark, hvor jeg holdt mig en ca. tyve meter fra skovkanten.

Når jeg går på marken, er skoven forbudt område, og bagved mig skal hundene ikke være. Det jeg ville lære hundene var, at de ikke måtte søge mere end tyve meter ud på marken, og ikke søge mere end tyve meter foran mig. Givetvis kiggede hundene noget forbavsede på mig, første gang jeg gav et opmuntrende – søg her, endnu mere forbavsede blev de, da jeg, efter de havde sprunget tyve meter satte i med et – nej – her. Med ros og opmuntring, når de holdt sig hvor de skulle, og et nej når de gik for langt ud, gik

det forbavsende let, at få dem til, at forstå, hvad jeg ville. Efter at have trænet sådan her på vore gåture en tid, kunne jeg med en kommando – søg her, gå på kryds og tværs af markerne, med hundene hele tiden inden for en 20 – 30 meters hold. Når det fungerede på marken hvor det er let, man kan hele tiden se hundene, og korrigere i rette tid, var det dagen at prøve i tættere terræn. I krat og buske var det betydeligt sværere, men efter et antal påmindelser om, hvordan det skulle være, fungerede det også som det skulle her.

Nu må jeg erkende, at der ikke var nogen videre fart på søget, træningen gjorde jeg på fugletomme marker – og mangel på tid (og interesse) nøjedes jeg med det resultat, som jeg havde opnået – at jeg i visse tilfælde kunne begrænse søgsvidden. Vil man arbejde videre med "spanielsøget" er det nok bare at sørge for, at hundene finder fugl i hvert eller hvert andet slip, så lærer de sig nok, at få fart på søget.

Tænk på at skifte kommando

Du ved allerede, at hvilke ord, eller kommandoer du bruger, når du kommunikerer med din hund, ikke spiller så stor en rolle. Det væsenligste er tonefaldet, og at du lærer hunden hvad det er den skal gøre når den hører din kommando sagt på en vis måde. Så hvad jeg egentlig mener med, at jeg nu skriver at du skal tænke på, at skifte kommando er, hvad din bliv kommando betyder for hunden, og hvordan den ville reagere, hvis du skifter. Lyder dette lidt forvirrende? Hvis jeg tager et eksempel, forstår du det nok bedre.

Vi tager hundens interesse i at forfølge harer som eksempel. Hvis du anvender dit stopsignal, eller bliv kommando, når haren sætter af sted, så er du sikkert tilfreds med, at hunden stopper efter nogle meter – og hunden lyder jo din kommando, så vist har du anledning til at være tilfreds og give ros.

Måske, hvis du har godt med harer på dine marker, kommer hunden så småt til at stoppe uden signal, direkte på synsindtrykket af haren som sætter af sted – men sikkert er det ikke. Visse hunde må du over en overskuelig tid, stadig stoppe med signal eller kommando. Dette fungerer godt så længe du kan se hunden, eller har den inden for hørehold – men hvor mange gange er det præcist sådan, og det sker garanteret aldrig på en jagtprøve.

Hvis du i stedet skifter dit bliv kommando ud med et nej kommando, får du måske et andet og bedre resultat. Med dette mener jeg, at hunden betydeligt hurtigere lærer sig, at harer er forbudte at forfølge, og altså bare registrerer haren og fortsætter med sit søg.

Jeg skriver måske, for det beror jo helt på, hvordan både din hund er, og hvordan du har indlært dit stopsignal. Har du arbejdet på den rigtige måde med din nej kommando, og anvendt det som et virkeligt stopsignal, og konsekvent korrigeret direkte, når hunden har vægret sig ved at lyde kommandoen? Ja - så kommer du formodentlig til ,at få et bedre og hurtigere resultat, hvis du skifter dit bliv kommando ud med et nej kommando, som til eksempel hunden, der vil forfølge harer.

Beviseligt har dette fungeret for visse førere. Om det er kommandoskiftet eller, måske mere sandsynligt, måden at se på og agere på i problemsituationer som har givet resultatet, spiller måske ikke så stor en rolle – hovedsagen er vel, at resultatet er blevet godt.

Jeg må erkende, at det er på denne måde jeg selv har trænet, uden at jeg har tænkt så meget over det. I begyndelsen af træningen er det bliv det gælder. Omvendt regner jeg med, at hundene efter en tid skal stå uden kommando, gør de ikke det bliver jeg "noget irriteret" og bliver storslem i form af et nej kommando.

Din hund er en lykkens pamfilius

At du har orket, at læse alt dette viser, at din hund har en far eller mor, som lægger en masse arbejde i, at lære mere om hunde og dressur. At man ikke kan læse sig til, at blive en god dressør er noget så sandt – men sandt er det også, at den der indser, at man aldrig bliver udlært, og forsøger at skaffe sig mere viden, har betydeligt bedre forudsætninger for at det lykkes. Flere hunde skulle have en fører som dig!

Tak og held og lykke med træningen!

Forhåbentlig har du fundet nogle små guldkorn blandt træningstipsene som du kan anvende når du arbejder med din hund. Frem for alt håber jeg at du slipper for at gøre alle de fejl som jeg selv gjorde med min første hund. Om ikke andet så vil din hund vil blive glad for det.

I det år der er gået, har jeg arbejdet med yderligere et antal træningshunde af forskellige racer. Flertallet af disse, har været stående fuglehunde – både rigtige dygtige hunde, og hunde med problemer af forskellig slags. Det er dels erfaringer fra dette, og dels spørgsmål og ønsker, fra læsere af den tidligere udgave af "tipset" som er resultatet af den udgave, som du nu sidder med i hånden.

For hver år jeg har arbejdet med hunde og uddannelse af hundeejere er jeg blevet mere og mere overbevist om, at du når det allerbedste resultat, hvis du begynder at arbejde så tidligt som muligt med træningen af hunden. Dette selv om alle disse "eksperter" hævder, at man skal vente til omkring etårs alderen inden du begynder at træne. I og for sig begynder denne skare af "eksperter" at tone ud – flere og flere indser det rigtige i, at udnytte den enorme indlæringskapacitet, som hvalpe og unghunde har.

Du kan måske undre dig over, hvorfor jeg nu taler så meget om vigtigheden i at begynde træningen tidlig, hvorfor ikke lade dem som vil vente gøre dette. Et godt og berettiget spørgsmål, og jeg lader gerne "eksperterne" vente – men jeg synes det er frustrerende trist med alle disse dejlige mennesker jeg møder på kurser og træning som har lyttet til forkerte "eksperter" og siden kommer til mig for at få hjælp når "løbet så at sige er kørt".

Selvfølgelig er de fleste af hundene til at ændre, men desværre ikke alle. Og for den voksne hund som allerede har lært, at lave øvelserne forkert, kræver ofte betydeligt hårdere og måske ikke altid så blide metoder.

Jo, jeg ved, at det for mange lykkes, selv om de venter med træningen, til hunden er både et og to år. Men hvor mange klarer dette – og hvor mange hunde er det mislykkedes med. Er de solgt eller gravet ned?

Og jeg tror, at du som har orket at læse hertil er så klog, at du forsøger at tilpasse træningen, metoderne og kravene til det individ du arbejder med. Selvom du begynder at arbejde tidligt med din kammerat.

Er der for resten nogen der har hørt det gamle udtryk "det er svært at lære en gammel hund at skide" – det er så sandt som det er sagt.

Anders